

АНГЛІЙСЬКА МОВА

«Авторська навчальна програма за методикою асоціативних символів» для старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (від 5 до 10 років) закладів дошкільної та загальної середньої освіти

**Схвалено для використання в освітньому процесі
(Протокол №8 засідання експертної комісії з іноземних
мов від 06. 07. 2023)**

Авторський колектив:

Гулько С. В. – керівник гуртка англійської мови, учитель-методист комунального закладу «Луцького закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №7 Луцької міської ради»;

Бацмай С. А. – методист англійської мови гуманітарних дисциплін ВІППО;

Гусак Л. Є. – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей.

Занюк Н. П. – вчитель англійської мови Луцького ліцею №9, учитель вищої кваліфікаційної категорії;

Стадник Н. Р. – вчитель англійської мови Луцького ліцею №9, учитель вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист.

Крутова О. І. – заступник директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу загальної середньої освіти "Луцький ліцей №27 " Луцької міської ради"

Доведено, що маленькі діти сприймають світ переважно образами. У межах експериментального дослідження автори видання розробили програму та методику навчання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку англійської мови

Програма базується на результатах сучасних психолого-педагогічних та методичних досліджень, що розглядають навчання іноземної мови як процес особистісного розвитку дитини, не обмежуючи самостійність і творчу ініціативу педагога.

Методика навчання дітей англійської мови враховує особливості мимовільного засвоєння навчального матеріалу, що передбачає включення важливої та цікавої інформації, яка привертатиме увагу здобувачів освіти, максимально зацікавивши їх.

Для вчителів та керівників гуртків англійської мови дошкільних навчальних закладів та початкової школи

ПЕРЕДМОВА

У глобалізованому суспільстві особливо важливого значення набувають засоби комунікації. Усе більш актуальною стає проблема вивчення іноземних мов як найпотужнішого комунікативного засобу. Досвід вивчення іноземної мови як в Україні, так і за кордоном доводить, що цей процес слід розпочинати з раннього дитинства й у межах інноваційних технологій. Психологічна та дидактична наука спрямовує методико-лінгвістичний процес на вивчення дітьми іноземної мови відповідно до новоутворень сенситивних періодів їхнього розвитку.

Щодо дошкільників та молодших школярів, то слід зважати на їх інтенсивний фізіологічний та психологічний розвиток, який реалізовується в грі як провідному виді діяльності. У цьому віці в дітей формуються психологічні новоутворення, пов'язані з їхньою руховою активністю та лінгвістичною діяльністю. Відповідно, стає очевидним поєднання лінгвістично-інтелектуальної та рухово-кінестетичної сфер розвитку дитини. Гра як провідний тип діяльності на цьому етапі дає змогу забезпечувати інтенсивний розвиток дитини в руховій навчально-пізнавальній діяльності. **Що раніше починається адекватне розвитку дитини грамотне навчання, тим кращим буде подальший її інтелектуальний потенціал.**

Органічне поєднання інтелектуально-лінгвістичної діяльності дитини з інтенсивним розвитком її рухово-кінестетичної сфери обґрунтовується теорією асоціативного засвоєння. У технологічному забезпеченні ми реалізували **метод асоціативних символів (МАС)**, в основу якого покладено імітаційну рухову діяльність, максимально наближену до реальності. При цьому дитина пізнає світ у живому слові, спілкуванні, грі, оскільки мовний матеріал сприймається нею через усі аналізатори: зорові, слухові, мовленнєво-моторні і рухові. Застосування принципу природовідповідності обумовлюється тим, **що більше аналізаторів бере участь при вивченні навчального матеріалу, тим ефективніше і міцніше він засвоюється.**

Метод асоціативних символів становить стрижневу основу технології асоціативного засвоєння, яку покладено в пропоновану нами методику вивчення англійської мови дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Метод асоціативних символів – це мова рухів, жестів, міміки, кодова мова уявлень і асоціацій, застосування яких пов'язане з активізацією мовленнєвої та розумової діяльності дітей, що дуже важливо у цьому віці, адже доведено, що маленькі діти сприймають світ переважно образами. У межах

експериментального дослідження ми розробили відповідно до описаної теорії та технології програму та методику навчання.

Програма передбачає навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у дошкільних навчальних закладах та початковій школі. Вона базується на результатах сучасних психолого-педагогічних та методичних досліджень, що розглядають навчання іноземної мови як процес особистісного розвитку дитини, не обмежуючи самостійність і творчу ініціативу вчителя.

Методика навчання дітей англійської мови враховує особливості мимовільного засвоєння навчального матеріалу, що передбачає включення важливої та цікавої інформації, яка привертатиме увагу дошкільників та молодших школярів, максимально зацікавивши їх для того, щоб усвідомити цю інформацію.

Організація мовленнєвої діяльності дітей цих вікових категорій за теорією навчальної діяльності Л. С. Виготського здійснюється в межах зон актуального та найближчого розвитку. **Мислення і мовлення за МАС становлять єдиний функціональний зв'язок і забезпечують оперативність зміни цих зон, потужно стимулюючи внутрішні пізнавальні процеси.** На ці особливості зважали при складанні програм. Навчально-пізнавальна діяльність на занятті (уроці), передбачена програмою, здійснюється, опираючись на зорову, слухову і моторно-кінестетичну активність дітей, стимулюючи роботу різних аналізаторів, мобілізуючи різні види пам'яті, активізуючи когнітивні процеси. З огляду на цілісне сприйняття дітьми навколишнього світу, **на заняттях або уроках використовуємо мову рухів, жестів, міміки, різні види наочності, пов'язані з асоціативними символами і образами.**

Особливого значення ми надаємо розвивальному аспектові навчання, який передбачає розвиток мовленнєвих і розумових здібностей дітей. Важливе місце при цьому займає **емоційно-смісловий підхід до навчання.** Жестова мова як основний засіб семантизації лексичних та граматичних одиниць значно підвищує ефективність засвоєного матеріалу, поліпшує не лише пам'ять, а й увагу, формує здатність творчо мислити. **Дитина швидше засвоює іноземне слово, якщо воно пов'язане з конкретним образом або дією.** Вигадка, фантазія, вміння пояснити складні мовні явища доступною їй образною мовою – ті ігрові прийоми, які можуть стати гарантією успіху співпраці вихованця та наставника.

МАС, який ми застосовуємо, допомагає вирішити одну з базових проблем навчання іноземної мови – збереження в оперативній пам'яті мовного матеріалу. Оволодіння чужою мовою відбувається через звичну дітям особистісну діяльність за допомогою рухів, жестів, міміки, імітуючи та

доводячи до автоматизму виконання і промовляння певних мовленнєвих зразків у відповідних ситуаціях, що спрощує механізм засвоєння. Здобувачі освіти при цьому виконують спільні ігрові дії з дорослим або самостійно, перевтілюються в різноманітні образи, розігрують пантоміму та часто промовляють хором. **Вивчення нової мови для них – цікавий, радісний процес**, який не викликає втоми, адже при цьому активно використовується рухова діяльність на фоні розвитку образного мислення.

Навчаючись за цим методом, діти можуть зрозуміти і запам'ятати порівняно велику кількість лексичних одиниць та мовних структур. Мимовільне засвоєння уніможлиблює перевантаження пам'яті дітей, оскільки навчальний матеріал сприймається без значних інтелектуальних та фізичних зусиль.

Основними принципами навчання дітей за МАС є:

- *відповідність* навчального матеріалу віковим особливостям дітей, рівню їхнього фізичного, інтелектуального й психічного розвитку;
- *комунікативна спрямованість*, що формує в дітей уміння практично володіти іноземною мовою в усній формі як засобом міжкультурного спілкування;
- *діяльнісна спрямованість* у навчанні, що передбачає мовленнєву активність;
- *систематичність*, забезпечена тематичною організацією навчального матеріалу;
- *доступність*, яка забезпечується шляхом поступового зростання складності;
- *повторюваність* навчальних процесів, що сприяє поглибленню знань;
- *мотиваційна спрямованість* шляхом забезпечення високого рівня зацікавленості навчанням;
- *науковість як обґрунтованість* процесів та результатів.

Основна мета навчання англійської мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку – засвоєння мінімізованого обсягу знань та вмінь, формування елементарної англомовної комунікативної компетенції. Це означає **набуття дітьми вмінь слухати та розмовляти, вступати у мовленнєвий контакт зі співрозмовником, долучатися до діалогу, отримувати й передавати елементарну інформацію**, пов'язану зі змістом спілкування.

Крім того, ставляться завдання *сприяти* повноцінному й усебічному розвитку та вихованню дитини, реалізації нею особистісного досвіду;

виховувати її почуття, волю, інтелект, моральність; *створювати* сприятливі умови для оволодіння основами іншомовного спілкування; *збалансовувати* освітні завдання.

При вивченні іноземної мови гармонійно поєднуються навчальна, розвивальна та виховна складові мети. Для досягнення поставлених цілей **слід створювати позитивну мотивацію щодо вивчення іноземної мови, установлювати з учнями партнерські відносини**, що забезпечує стійкий інтерес до навчання. Спілкування організовується таким чином, щоб дитина була безпосереднім учасником навчального процесу. Мотивація сприяє появі задоволення, зацікавленості у сумісній діяльності.

Методичні завдання:

- *зробити* процес вивчення іноземної мови бажаним, цікавим, захоплюючим, що в результаті формує позитивне ставлення дитини до навчання;
- *розширювати* мовленнєві можливості учнів у межах комунікативного мінімуму;
- *налагоджувати* та зберігати тісний контакт із вихованцями, наближаючи процес вивчення іноземної мови до невимушеного спілкування;
- *залучати* мовленнєвий досвід спілкування рідною мовою для перенесення його на спілкування іноземною мовою і навпаки;
- *виховувати* позитивні риси характеру, моральні якості, культуру спілкування;
- *ознайомлювати* здобувачів освіти з елементами соціокультури країн, мова яких вивчається.

В основу визначення змісту навчальної програми покладено положення про те, що спілкування з дітьми має повністю будуватися відповідно до закладеної в них від народження лінгвістичної програми. Методична складова програми визначає **поетапну послідовність мовленнєвого розвитку:**

- *перший етап* – однослівні речення;
- *другий етап* – висловлювання, які складаються з двох, трьох і більше слів;
- *третій етап* – досягнення мінімального комунікативного рівня;
- *четвертий етап* – удосконалення мінімальних комунікативних умінь до рівня відносно вільного володіння мовою.

Доступна організація спілкування, яка своєчасно враховує комунікативні можливості дітей на кожному етапі їхнього мовленнєвого розвитку дає змогу значно інтенсифікувати процес оволодіння іноземною мовою.

Пропонований у програмі орієнтовний зміст відповідає інтересам дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, необхідності забезпечення ігрового характеру їхньої навчальної діяльності, розвитку здатності до елементарного спілкування. Емоційна складова вивчення іноземної мови передбачає цікаві, різноманітні, стимулюючі завдання, які сприяють швидкому запам'ятовуванню мовленнєвих структур та відтворенню їх у життєвих ситуаціях. Адже відомо, що **діти запам'ятовують швидко і добре тільки те, що викликає у них емоційний відгук**. Тож першочергове завдання учителя – зробити навчальний процес змістовним, цікавим і динамічним водночас. Процес засвоєння іноземної мови спрямовується на задоволення особистісних, пізнавальних та ігрових потреб у ході невимушеного спілкування з дорослими та однолітками.

За змістовими складовими навчальна програма містить:

- сфери спілкування;
- тематику ситуативного спілкування;
- мовленнєву компетенцію;
- лінгвістичну компетенцію (лексична, граматична, фонетична);
- соціокультурну компетенцію;
- загальноосвітню компетенцію.

Навчання передбачає збагачення словникового запасу з *основних сфер спілкування*.

Тематика сфер і ситуацій спілкування відповідає сферам життєдіяльності дитини: ігрові рухи, дії, місцеперебування, внутрішній стан, явища природи, предмети та речі навколо нас, уподобання тощо.

Мовленнєва компетенція передбачає поетапне засвоєння мовленнєвих зразків, які подаються у вигляді слів, словосполучень, фраз, необхідних для спілкування з одночасним супроводом їх мовою рухів, жестів, міміки на початковому етапі навчання, а саме: виконувати команди, повідомляти та запитувати про виконання дій, повідомляти про перебування в різних місцях, повідомляти та запитувати про емоційний стан, називати тварини, предмети, речі, об'єкти та висловлювати своє ставлення до них, надавати інформацію про себе, висловлювати прохання, подяку та відповідати на них.

Формування *лінгвістичної компетенції* відбувається під час багаторазового вживання мовленнєвих структур у комунікативних ситуаціях.

Формування *соціокультурної компетенції* відбувається під час знайомства з загальноприйнятими правилами етикету, нормами поведінки, вивчення пісень та віршів, проведення ігор.

Загальнонавчальна складова програми спрямована на практичне опанування дітьми мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування. Завдяки орієнтації на потреби старших дошкільників та молодших школярів можна інтенсифікувати та поліпшити навчальний процес, у якому педагог є не лише джерелом інформації, а й помічником, порадиником, керівником, організатором процесу навчання. Використовуючи цю технологію, педагог дає змогу дітям стати активними учасниками навчального процесу, оскільки в центрі уваги стає їхня діяльність. Вони є головними суб'єктами навчання. Атмосфера заняття, запропоновані завдання, обрані режими та форми постійно завжди стимулюють здобувачів освіти до розширення загальноосвітнього і лінгвістичного світогляду, накопичення комунікативного досвіду, які забезпечують динаміку заняття (уроку), зберігають атмосферу дитинства, що за принципами гуманістичної педагогіки є обов'язковою умовою природовідповідності у розвитку дітей.

Програма складена з урахуванням критеріїв, які закладені у Загальноєвропейських Рекомендаціях із мовної освіти, **що передбачає побудову навчального процесу на комунікативній основі з урахуванням особистісної діяльності дошкільників.**

Основними рисами комунікативно-орієнтованого навчання, зазначеними у програмі, є **принципи**:

- інтерактивності;
- мовленнєво-мисленнєвої активності;
- інтеграції;
- контекстуалізації;
- домінуючої ролі безперекладної семантизації.

Реалізуючи ці принципи, педагог моделює реальний цілісний контекст спілкування через поєднання мовленнєвої і немовленнєвої дії, вербального та невербального спілкування, візуальної та звукової репрезентації змісту і форми. Така побудова заняття забезпечує оволодіння основними видами елементарної мовленнєвої діяльності в їх реальній послідовності та взаємозв'язку.

**Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти:**

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння		Рівень і дескриптори володіння іноземною мовою на кінець курсу для старшого дошкільного віку
			Pre-A1
1	2		3
Рецептивні	<i>Сприймання на слух</i>	У цілому	Розпізнає знайомі слова в знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке і супроводжується мовою рухів, жестів та міміки.
			Розпізнає імена, числа, кольори, назви тварин, іграшок, стан людини та тварини, рухи, дії, тощо у знайомому контексті.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Розуміє окремі слова на повсякденні теми, якщо мовлення повільне, чітке, підкріплене мовою рухів, жестів, міміки.
		Слухання інструкцій	Розуміє та виконує вивчені інструкції (наприклад, «вставай», «сідай», «співай», «танцюй» тощо). Невербально реагує на них.
		Слухання радіо та аудіо-записів	Розпізнає знайомі слова та вирази з дитячих пісень, супроводжуючи почуте мовою жестів.
Рецептивні	<i>Зорове сприймання</i>	У цілому	Розпізнає графічні знаки, символи, піктограми, які позначають певні лексичні одиниці та фрази.

Інтеракційні	<i>Усна взаємодія</i>	У цілому	Відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі вирази, покладаючись на мову рухів, жестів, міміки (наприклад, «Чи ти голодний?», «Чи ти граєш у футбол?» тощо).
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє прості запитання про ім'я, стан, виконання ігрових дій, місцезнаходження тощо, якщо співрозмовник питає чітко та повільно, при потребі використовуючи мову рухів, жестів та міміки.
			Розуміє та реагує на прості вітання та прощання, використовуючи слова ввічливості.
		Обмін інформацією	Називає своє ім'я та запитує ім'я співрозмовника.
			Називає свій вік та запитує про вік співрозмовника.
			Ставить та відповідає на дуже прості запитання співрозмовнику про тварин, іграшки, стан, виконання певних ігрових дій тощо, наприклад: «Чи це лялька?», «Чи ти маєш м'ячик?» - «Так/Ні»
			Вживає числа від 1 до 10 в щоденному спілкуванні.
Продуктивні	<i>Усне продукування</i>	У цілому	Продукує короткі фрази про себе (наприклад, «Я дівчинка. Я граю в сніжки»), використовуючи зорові опори та піктограми, мову рухів, жестів та міміки.
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Продукує короткі фрази про персоніфіковану тварину (наприклад, «Я зайчик. Я маленький. Я стрибаю. Я живу в лісі»), використовуючи зорові опори та піктограми, мову рухів, жестів та міміки

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння		Рівень і дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 2-го класу
			Pre-A1
1	2		3
Рецептивні	Сприймання на слух	У цілому	Розуміє чітке мовлення у дуже повільному темпі, за потреби з повторенням двічі та використовуючи візуальні опори та жести для кращого розуміння.
			Розпізнає знайомі слова з щоденного контексту, якщо мовлення повільне та чітке.
			Розпізнає імена, числа, кольори, дні тижня, явища природи під час повільного та чіткого мовлення (за потреби підкріплене МАС).
		Розуміння розмови між людьми	Розуміє короткі репліки на повсякденні теми, які за потреби двічі повторюються, з використанням МАС.
		Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє короткі персональні інструкції, які супроводжуються мімікою і жестами та, за потреби, повторюються (наприклад, «іди», «пливи», тощо).
		Слухання радіо та аудіозаписів	Розуміє знайомі слова пісень, які виконуються в уповільненому темпі та, за потреби, повторюються.
Рецептивні	Зорове сприймання	У цілому	Розпізнає часто вживані слова з візуальними опорами (наприклад, назви продуктів, явища природи, назви предметів одягу, тощо).
		Читання онлайн повідомлень	Розпізнає коротку інформацію із соцмереж про свята, час і місце події, а також короткі інструкції від батьків, вчителів та друзів (наприклад, «Прочитай текст»).
		Читання для орієнтування	Розпізнає слова щоденного вжитку, які розміщені на вказівних знаках.
			Розуміє інформацію на вивісках про час, місце.

		Читання для отримання інформації та аргументування	Розуміє коротку інформацію із знайомими словами у супроводі малюнків (наприклад, меню у кафе).
		Читання інструкцій	Розуміє короткі інструкції у громадських місцях (наприклад, «Відкрито», «Закрито»).
		Читання для задоволення	Розуміє основну інформацію у коротких текстах з використанням піктограм.
Інтеракційні	Усна взаємодія	У цілому	Запитує та відповідає за зразком на запитання про себе, щоденні справи, використовуючи міміку та жести.
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє та ставить прості, часто вживані запитання про ім'я, вік, адресу, місце проживання, улюблені справи у повільному темпі (за потреби повторюються).
			Розуміє та надає коротку особисту інформацію про когось або щось, за умови повільного та чіткого мовлення.
			Розуміє та використовує достатню кількість знайомих слів, фраз для отримання інформації про день тижня, число, адресу (за потреби повторюються).
			Використовує короткі відповіді на питання, слова ввічливості, вітається та прощається.
		Цілеспрямована співпраця	Будує загальні запитання, за потреби використовуючи піктограми.
		Отримання товарів і послуг	Робить замовлення, використовуючи фрази-кліше, міміку та жести, та з допомогою дорослих.
			Запитує про ціну.
		Обмін інформацією	Знайомиться, запитує та відповідає на запитання про вік, уподобання, номер телефону, місце проживання та національність.

	<i>Писемна взаємодія</i>	У цілому	Пише короткі слова, фрази та речення про себе.
		Листування	Пише коротку інформацію про себе за зразком.
		Записки, повідомлення, бланки	Заповнює анкети, пише ім'я, адресу та національність в бланках або анкеті.
	<i>Онлайн взаємодія</i>	У цілому	Реагує на повідомлення онлайн, вживаючи слова вітання та прощання.
		Онлайн спілкування та дискусія	Пише в соцмережах слова привітання, прощання, короткі твердження про себе, ставить вподобання.
		Цілеспрямована онлайн співпраця	Здійснює вибір зі спадного меню при замовленні онлайн.
Продуктивні	<i>Усне продукування</i>	У цілому	Надає коротку інформацію про себе (ім'я, адреса, національність).
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує себе, використовуючи прості слова та вирази у межах тематики ситуативного спілкування.
	<i>Писемне продукування</i>	У цілому	Пише базову інформацію про себе (ім'я, адреса, національність) та власні вподобання за зразком.

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівень і дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 4-го класу	
		A1	
1	2	3	
Рецептивні	Сприймання на слух	У цілому	Розуміє чітке мовлення у повільному темпі, за потреби з повторенням двічі.
			Розуміє базову інформацію (наприклад, про назви магазинів або про їхню локацію) у знайомому контексті.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Розуміє окремі слова, вирази, прості речення під час комунікації людей про персональну інформацію, сім'ю, погоду, улюблене заняття та спорт. Мовлення повинно бути чітким та у повільному темпі.
			Розуміє у повільному темпі основний контекст, слухаючи просту розмову (наприклад, між лікарем та пацієнтом).
		Слухання наживо	Розуміє основний зміст контексту, який виникає у певних мовленнєвих ситуаціях (наприклад, у магазині) за умови, якщо мовлення чітке та повільне.
		Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє та виконує короткі чіткі інструкції, за потреби з повторенням двічі.
			Розуміє інформацію про місце розташування предметів.
			Розуміє оголошення про час, числа та ціни, почуті з гучномовця у різних локаціях (наприклад, у супермаркетах, на автобусній станції).
		Слухання радіо та аудіо-записів.	Розуміє основний зміст інформації із коротких аудіо та відеозаписів, відповідно до знайомих повсякденної тематики.
		Аудіовізуальне сприймання	Розуміє певні слова, фрази-кліше при перегляді мультфільмів.

	<i>Зорове сприймання</i>	У цілому	Розуміє основну інформацію, читаючи прості тексти з використанням попередньо вивченої лексики.
		Читання повідомлень та кореспонденції	Розуміє коротке повідомлення зі стандартними фразами у соцмережах, записках, запрошеннях та електронних листах.
		Читання для орієнтування	Розуміє основну інформацію у громадських місцях, підкріплену візуальними опорами (у супермаркетах, музеях, кафе, готелях).
			Розуміє необхідну інформацію з реклами, буклетів, мап.
		Читання для отримання інформації	Розуміє основну інформацію з тексту, яка підкріплена ілюстраціями, малюнками та піктограмами.
			Знаходить необхідну інформацію з коротких текстів, які вміщують цифри, власні назви, імена.
		Читання для задоволення	Розуміє короткі ілюстровані оповідання.
Розуміє основний зміст коміксів.			
Інтеракційні	<i>Усна взаємодія</i>	У цілому	Бере участь у реальних життєвих ситуаціях, спираючись на допомогу співрозмовника. Вживає попередньо вивчені мовленнєві кліше, за потреби використовує жести та міміку.
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Запитує та відповідає на прості запитання у межах тематики ситуативного спілкування.
			Розуміє та реагує на чіткі особисті інструкції (за потреби з повторенням двічі), розуміє повсякденні вирази для задоволення простих потреб.

			Є співбесідником у розмові на повсякденні теми, використовуючи діапазон попередньо вивчених лексичних одиниць. Погоджується або не погоджується.
			Бере участь у розмові про власні уподобання, що стосуються школи, спорту, покупок, подорожей.
		Цілеспрямована співпраця	Є ініціатором бесіди, яка спрямована на отримання необхідної інформації.
		Отримання товарів та послуг	Просить надати необхідну інформацію про предмети, послуги та місцезнаходження, використовуючи фрази повсякденного вжитку.
		Обмін інформацією	Запитує та відповідає на прості запитання, які стосуються щоденних потреб та уподобань (колір, розмір, ціну, місце розташування).
	<i>Писемна взаємодія</i>	У цілому	Запитує та відповідає на питання, що стосуються сфери особистого життя.
		Листування	Надає письмову інформацію щодо власних інтересів, вподобань, використовуючи прості слова, речення та піктограми.
			Пише прості повідомлення у соціальних мережах, вказуючи коротку інформацію. Запитує та відповідає на питання особистого характеру.
		Записки, повідомлення, бланки	Надає конкретну інформацію (ім'я, вік, дата народження, місце проживання, національність) в анкетах або бібліотечних формулярах.

			Пише короткі інформаційні повідомлення про місце перебування, прохання чи подяку.
	Онлайн взаємодія	У цілому	Пише короткі онлайн повідомлення, які вміщують конкретну інформацію. Замовляє їжу або квитки онлайн під наглядом дорослих.
		Онлайн-спілкування та дискусії	Пише в соцмережах короткі повідомлення про уподобання, реальні життєві ситуації, використовуючи прості слова та графічні символи зі спадного меню.
			Використовує слова подяки та вибачення.
		Цілеспрямован а онлайн-співпраця	Здійснює онлайн-замовлення під наглядом дорослих, надаючи необхідну інформацію (ім'я, прізвище, номер телефону, електронну адресу).
Продуктивні	Усне продукування	У цілому	Формулює короткі речення про людей, предмети, місця, тощо.
		Тривалий монолог, опис власного досвіду	Розповідає про себе, свої дії, уподобання та оточення, використовуючи прості речення, піктограми, міміку та жести.
		Тривалий монолог: надання інформації	Описує предмет чи малюнок, використовуючи прості вирази та фрази-кліше.
	Писемне продукування	У цілому	Пише інформацію про себе, свої уподобання, кімнату, родину, тощо, використовуючи лексику тематики спілкування.
		Творче письмо	Пише короткі повідомлення на задану тему, спираючись на попередньо вивчений матеріал.
	Використовує прості слова та фрази повсякденного вжитку.		

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	Дошкілля	Клас			
		1	2	3	4
Сприймання на слух (аудіювання)	<i>Обсяг прослуханого запису матеріалу (у межах)</i>				
	0,5 хв-1 хв	1 хв	1,5хв- 2 хв	2 хв	2,5хв
Зорове сприймання(читання)	-	<i>Обсяг одного тексту в словах (у межах)</i>			
		30-50	50-80	80- 110	110-150
Усна взаємодія(діалог)	1-2	<i>Висловлювання кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах)</i>			
		1-3	3	4-5	5-6
Усне продукування(монолог)	1-2	<i>Обсяг висловлювання в реченнях (у межах)</i>			
		3-4	3-5	5-7	7-9
Писемне продукування(письмо)	-	<i>Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах)</i>			
		5-10	10-25	25-40	40-50

Старша дошкільна група

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Цікавий світ навколо мене	команди. частини тіла. місцезнаходження. тварини. стан людини та тварини.	- оозуміти ,виконувати команди - повідомляти про виконання дій - ставити загальне запитання про виконання дії. - називати частини тіла. - повідомляти про переміщення до певних об'єктів - повідомляти про перебування в різних місцях та виконання дій - повідомляти та запитувати про стан - називати свійських та диких тварин - висловлювати позитивне (негативне) ставлення - повідомляти про виконання дій - називати ознаки тварин - рахувати предмети - визначати кольори. - називати членів родини і висловлювати своє ставлення до них - називати меблі, їхнє призначення і місцезнаходження - називати кімнати і повідомляти про дії у них - називати іграшки, повідомляти про різні дії з ними
Помешкання тварин.	рахунок до десяти. кольори. квартира.	
Житло людини	мій день. моя сім'я. іграшки. пори року. одяг. їжа. дитячий садок кімната для занять.	
Я. Моя сім'я	про себе.	
Чарівний світ дитинства		

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Дієслово	Наказовий спосіб дієслів (команди). Структури в Present Simple (I run, I don't run; I have, I don't have). Стверджувальна, питальна та заперечна форми дієслова to be.
Іменник	Однина та множина іменників.
Прикметник	Якісні, відносні, що вказують на розмір, колір, вік.
Прийменник	Місця, напрямку (on, in, under, to).
Займенник	Особові, присвійні.
Числівник	Кількісні (1-10).
Сполучник	And, but.
Вибуки	Oh! OK! Yes!

1-й клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	дії. рахунок до десяти. моя сім'я. Вік частини тіла. стан людини місце проживання	- привітатися, попрощатися - розуміти, виконувати команди - повідомляти про виконання дій - ставити загальні запитання про виконання дії - називати частини тіла - висловлювати позитивне (негативне) ставлення, бажання, спроможність до виконання дій
Природа	погода. пори року. тварини. домашні улюбленці дії тварин	- повідомляти про переміщення до певних об'єктів, місцезнаходження - повідомляти про виконання дій у різних місцях - повідомляти та запитувати про стан
Дозвілля	кольори. дні тижня іграшки.	- називати свійських та диких тварин - повідомляти про виконання різноманітних дій з конкретним предметом
Свята і традиції	назви свят. вітання	- називати ознаки тварин. - рахувати предмети
Школа	шкільне приладдя. предмети в класній кімнаті.	- називати кольори - називати членів родини - називати і описувати іграшки, повідомляти про різні дії з ними - називати шкільне приладдя та речі шкільного оточення
Харчування	овочі, фрукти, напої. просте меню	- називати пори року, об'єкти природи і погодні явища - повідомляти про дії у різні пори року. - називати овочі та фрукти, - висловлювати прохання, подяку та реагувати на них - надавати інформацію про себе - ставити запитання та відповідати на них - вітати зі святом і відповідати на вітання

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Verb	Imperatives
Clause	<i>Be</i> in the present tense <i>Have</i> in the present tense
Modality	<i>Can</i> for ability
Noun	Regular nouns- singular and plural
Determiner	<i>A/an</i> with single countable nouns Possessive adjectives <i>my, your, his, her, its, our, their</i> <i>This is</i> for an introduction <i>How</i> questions for time, measurement, quantity and size <i>Wh</i> – questions
Phrase	Be + adjective (size, colour, emotional state)
Pronoun	Personal pronouns I, you, he, she, it, we, they

2-й клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина та друзі	члени родини. числа від 1 до 20 вік та стан людини щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> - привітатися - надати інформацію про себе - представити когось
Відпочинок і дозвілля	іграшки.. Кольори. прогулянка хобі	<ul style="list-style-type: none"> - називати предмети - писати когось / щось - описати своє ставлення до когось/чогось
Людина	частини тіла. зовнішність предмети одягу.	<ul style="list-style-type: none"> - описати чиєсь ставлення до когось/чогось
Природа	дикі, свійські та морські тварини. домашні улюбленці пори року. погода	<ul style="list-style-type: none"> - висловити подяку - вміти розуміти, виконувати та надавати вказівки; - вітати зі святом
Свята та традиції.	назви свят. день народження святкове меню. час (години)	<ul style="list-style-type: none"> - запитати та надати інформацію в межах сфер спілкування
Харчування	фрукти та овочі. Напої продукти харчування. просте меню ціна	
Школа	шкільне приладдя меблі в класній кімнаті. назви уроків	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Verb	Have got in the present tense Imperatives Negative imperatives Present Simple for opinions, likes and dislikes Present Continuous for time of speaking Tag responses(short answers to Present Simple, yes, no questions)
Noun	Regular nouns – singular and plural
Clause	Agreement between nouns and verb be
Conjunction	<i>And</i> to link nouns and noun phrases Basic <i>but</i> to link clauses and sentences
Determiner	<i>This/These</i> and <i>that/those</i> <i>How</i> questions for time, measurement, size and quantity <i>The</i> for specific examples and back reference
Prepositions	Basic prepositions of place and movement Time expression with <i>o'clock</i>
Phrase	<i>Be</i> +adjective It +be
Pronoun	<i>Wh</i> -question

3-й клас

загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина та друзі	члени родини числа до 100 вік місце проживання щоденні обов'язки час	<ul style="list-style-type: none"> - представити членів родини - описувати зовнішність - розповідати про свій робочий день - ставити та відповідати на запитання в контексті розповідати про помешкання - називати меблі, їхнє розташування. - розуміти прості вказівки та інструкції - повідомляти та запитувати про місцеперебування. - арактеризувати професії - називати інгредієнти для приготування страв - розуміти інформаційні вказівники - вітати зі святом - запрошувати на святкування - називати шкільні предмети - називати дії на уроках - висловлювати вподобання, захоплення - висловлювати позитивне (негативне) ставлення. - просити вибачення, висловлювати прохання, подяку та реагувати на них
Відпочинок і дозвілля	хобі, мої вподобання розваги локації орієнтування у місті	
Людина	зовнішність країни та національності професії місце перебування	
Помешкання	дім квартира меблі дії в помешканні адреса	
Харчування	назви страв посуд культура харчування етикет	

Природа і навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода погодні явища прогноз погоди одяг	
Свята і традиції України та країн виучуваної мови	Свята України Свята Великобританії місяці місце, дата та час проведення свята	
Школа	навчальні кабінети предмети розклад уроків правила поведінки	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Verb	Present Simple for daily routines, facts and states Regular/Irregular Past Simple for finished time <i>Was/Were</i> with complement
Clause	<i>There is (isn't)/are(n't)</i>
Conjunction	Basic connectors <i>but/and/or</i>
Noun	Irregular nouns-plural 's for possessions
Pronoun	Object personal pronoun
Preposition	Basic prepositions of place and direction
Determiner	<i>A/an</i> with jobs <i>Some and any</i> in questions and negative statements <i>How</i> questions for time, measurement

4-й клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина, друзі	місце проживання локації населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> - описувати характер за зовнішність членів родини та друзів. - зрозуміти про місце проживання - називати меблі та їх розташування - ставити запитання та давати відповіді в контексті - розповідати про види спорту - описувати погоду та погодні явища - давати інформацію про покупки та магазини - розповідати про стан здоров'я - запрошувати на святкування - замовляти страви в кафе - аргументувати вибір транспорту для подорожі
	характер характеристика друзів захоплення друзів локації для відпочинку	
Помешкання	меблі дії в різних кімнатах	
Свята та традиції	святкування тематичних вечірок національні свята англомовних країн види транспорту поїздка на канікулах назви столиць, населених пунктів Київ (визначні місця) Лондон (визначні місця) місця для відпочинку	
Шкільне життя	шкільні події	
Відпочинок і дозвілля	спорт магазини покупки	<p>Висловлювати позитивне (негативне) ставлення.</p> <p>Повідомляти про виконання дій.</p> <p>Називати ознаки тварин.</p>

<p>Людина</p>	<p>Здоровий спосіб життя Хвороби Стан здоров'я</p>	<p>Рахувати предмети. Визначати кольори. Називати членів родини і висловлювати своє ставлення до них</p> <ul style="list-style-type: none"> - називати меблі, їхнє призначення і місцезнаходження. - називати кімнати і повідомляти про дії у них - називати іграшки, повідомляти про різні дії з ними. - називати об'єкти природи.
<p>Природа та навколишнє середовище</p>	<p>Довкілля Об'єкти природи Погодні явища</p>	<ul style="list-style-type: none"> - називати пори року і повідомляти про дії у різні пори року - називати предмети одягу і повідомляти про їх застосування - називати овочі та фрукти, різні види їжі, повідомляти про їх споживання - просити вибачення, висловлювати прохання, подяку та реагувати на них - надавати інформацію про себе - ставити запитання та відповідати на них - вітати зі святом і відповідати на вітання

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Verb	Present Continuous, Future Simple for plans and intentions
Adjective	Comparative and superlative forms of adjectives
Adverb	Adverbs and adverbials of frequency and movement
Modality	Would like to +infinitive
Clause	Statements with subject+verb+object
Conjunction	Basic connectors but/and/or
Determiner	How questions for time, measurement, size and quantity

Методичні рекомендації

1. Психологічні основи навчання іноземної мови у закладах дошкільної освіти та початковій школі

У сучасних соціально-економічних умовах важливого значення набуває досконале знання іноземної мови. На вивчення мов відводиться все більше програмового навчального часу та позапрограмового вивчення, і не лише в школах і вузах, а й у дитячих садках.

Проблема навчання іноземної мови на ранньому етапі стає особливо актуальною. Пріоритетом у її вирішенні є орієнтація на комунікативно зорієнтоване навчання дітей іншомовного спілкування. А також пошук таких видів діяльності на занятті (уроці), які були б ефективним інструментом у вивченні іноземної мови здобувачами освіти.

Це надзвичайно позитивний чинник, оскільки навчання дітей іноземної мови забезпечує не лише її теоретичне і практичне засвоєння, а й сприяє розумовому розвитку вихованців і стимулює досконаліше опанування ними рідної мови.

Учені вважають, що чим раніше розпочинається процес вивчення іноземної мови, то кращих результатів можна досягти. Чинником цього є такі **основні переваги:**

- раннє навчання іноземної мови не лише сприяє якісному оволодінню нею, але й створює базову основу для подальшого її вивчення;
- вивчення іноземної мови корисне всім дітям, незалежно від їхніх здібностей і початкових можливостей, оскільки воно позитивно впливає на розвиток психічних функцій дитини (пам'яті, уваги, мислення, сприймання, уяви, зосередженості), стимулює її мовленнєві здібності, створює позитивну мотивацію;
- високими цінностями є виховний і пізнавальний процеси при навчанні іноземної мови, які проявляються в більш ранньому входженні дитини до загальнолюдської культури через спілкування новою для неї мовою.

Позитивне ставлення до предмета взаємопов'язане з почуттям психологічного комфорту, радості, потреби і готовності до спілкування іноземною мовою дошкільнят та учнів молодшого шкільного віку, які ще не зовсім володіють комунікативними вміннями і навичками рідної мови. Завдання вчителя – створити потребу і готовність до спілкування.

Що більш позитивні почуття одержує дитина, то необхіднішою буде потреба в її самоствердженні завдяки радості і любові у неї потреба у самоствердженні її життєвою радістю і любов'ю від процесу навчання, від спілкування з учителем і товаришами у садочку.

Усі психологи, які працюють з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, доходять висновку, що в дітей цієї вікової категорії переважає мимовільна пам'ять, тобто діти запам'ятовують головним чином те, що цікаво, а не те, що треба запам'ятати. Специфіка уваги така, що дитина здатна продуктивно займатись однією і тією ж справою не більше 5-10 хвилин.

Особливості дошкільників та молодших школярів створюють додаткові труднощі під час навчання оскільки пізнавальні мотиви, адекватні завданням навчання – ще нестійкі і ситуативні. Тому під час занять (уроків) у більшості дітей вони з'являються і підтримуються лише завдяки зусиллям учителя.

Що менші діти, то яскравіше виражене в них збудження, його домінуюча роль над гальмівним процесом. Через швидке відволікання уваги на яскраві подразники поведінка дітей є імпульсивною. Це виявляється в тому, що вони не вміють перемикатися на інші види діяльності, тобто для них характерна «негнучкість» уваги. Педагоги мають зважати на те, що дітям цього віку досить важко тривалий час зосереджуватися на одному виді діяльності, їхню увагу може повернути лише незвичайний, різкий, сильний подразник. Таким подразником, на нашу думку, є засоби навчання, які потрібно широко використовувати, дидактично доцільно і методично виправдано, визначивши їм місце на уроці з урахуванням вікових особливостей учнів.

Можливості раннього викладання іноземної мови є практично невичерпними для створення ситуацій, де поєднуються вербальні і невербальні аспекти спілкування.

Дітей дошкільного та молодшого шкільного віку навчати нелегко. Таке навчання повинно будуватися з урахуванням специфіки їх розвитку. Наприклад, якщо дитина швидко втомлюється, виконуючи одноманітні завдання на занятті (уроці), необхідно забезпечити зміну різноманітних видів діяльності. Тому заняття складається з декількох частин, які об'єднані спільною темою. **Не рекомендують дітям 5-7 років давати завдання типові для традиційного шкільного навчання, які вимагають довготривалого зосередження на одному предметі, виконання серії монотонних точних рухів тощо.** Оскільки дитина прагне все вивчити у наочно-образному та наочно-дієвому планах, вагому роль мають відігравати її практичні дії з предметами, робота з наочним матеріалом.

Золотим правилом для педагога, який навчає іноземної мови дошкільників або молодших школярів, має стати положення про те, що заняття (уроки) з іноземної мови **обов'язково слід оснащувати унаочненням**. Бо домінантним у цьому віці є образне мислення. А тому будь-яке, доцільне з дидактичного і методичного поглядів унаочнення, що супроводжує певну іншомовну лексичну одиницю (слово, словосполучення, зв'язаний мікрОВислів тощо), є ефективним засобом впливу на пам'ять і процес усвідомлення значення такої одиниці. Особливості уваги учнів цього віку мають бути одним із визначальних чинників добору таких засобів.

Поняття «наочність» – невід'ємна складова поняття «мислення», оскільки мисленнєва діяльність реалізується на основі почутого, побаченого або відчутого. Наочність є ефективним засобом мотивації, а її загальне призначення – створювати образне уявлення та формувати певне поняття. Використання наочності спрямоване на те, щоб поживити заняття (уроки), підвищити пізнавальну мисленнєву діяльність дітей, прищепити їм інтерес до навчального матеріалу, сприяти його глибокому й стійкому засвоєнню. **Одним із видів такої наочності і є асоціативні символи.**

На основі багатьох досліджень про природу мовленнєвої діяльності людини сучасні психолінгвісти прийшли до висновку, що ми мислимо не словами, а образами, кодовою мовою уявлень і асоціацій. Опанування мови починається з відчуттів, тобто з відображення у мозку людини певних властивостей предметів та явищ, які безпосередньо впливають на її органи чуттів. Потрібно використовувати якомога більше різноманітних помічників (асоціативних символів) бо **метою асоціативного мислення є:**

- отримання нових оригінальних ідей;
- створення смислових зв'язків;
- стимуляція уяви;
- покращення запам'ятовування.

Завдяки потребі в грі дошкільники та молодші школярі значно краще засвоюють матеріал, який подається в ігровій формі. Тому належить постійно включати елементи гри. Гра – це головний вид діяльності дітей, найкращий мотив в оволодінні іноземною мовою. Мовний матеріал засвоюється непомітно, покращуються результати навчання. **Під час гри можна повторити** лексику з теми; *організувати* відпочинок на уроці; *активізувати* словниковий запас дітей; *учити* вживати лексику в мовленнєвих ситуаціях; *розвивати* творчість вихованців. Ігри захоплюють дитячу увагу, розвивають пам'ять, спонукають їх до виконання

дій. За допомогою ігор дуже легко змінювати хід заняття, види занять, позбавляючи їх монотонності, знімаючи фізичну напругу, підвищуючи емоційний стан дітей.

Так, наприклад, при вивченні теми «Цікавий світ навколо мене» у дошкільному закладі учитель використовує гру «Кумедна мавпочка», де він називає певні дії (*stand up, sit down, go, run, hop, swim, fly, fall, crawl*), а мавпочка разом з дітьми імітує їх виконання. При вивченні теми «Помешкання тварин. Житло людини» проводиться гра «Мишка в хатинці», де діти в ролі мишки імітують виконання дій в зображуваній хатинці та коментують їх: *I am a mouse. I sleep in the house.* Таким чином, здійснюється принцип дійового навчання.

Гра «Запам'ятай сніговиків» спрямована на розвиток обсягу пам'яті і уваги. На малюнку в посібнику є цілий набір сніговиків з різними носиками. Діти роздивляються картинку, потім закривають її і намагаються згадати, у кого який ніс: «*I have a carrot nose*», «*I have a potato nose*».

Для прикладу, до складу посібника дошкільного навчального закладу входять **різні ігри:**

- ігри, спрямовані на розвиток комунікативних навичок, навичок аудіювання, говоріння, правильної вимови. Ось деякі із них: «Неслухняна мавпочка», «Де мавпочка?», «Пантоміма», «Відгадай, що я роблю», «Який я?», «Сонечко та дощик», «Чарівна паличка» тощо.

- ігри лексико-граматичного характеру, спрямовані на засвоєння і використання лексико-граматичних структур: «Запам'ятай», «Доміно», «Гра з кубиком», «Гра з фішкою» тощо.

Отже, на початковому етапі діти постійно зображують мовні одиниці мовою рухів, жестів, міміки.

Протягом навчання забезпечується інноваційний характер навчання: діти усвідомлюють комунікативну спрямованість мовних зразків, свідомо використовують їх у різних ситуаціях.

Не варто забувати, що діти потребують певної динаміки в задоволенні своїх пізнавальних потреб. У їх розвитку значну роль відіграють музика, жести, рухи. Це робить доцільним використання на уроці різноманітних форм роботи, цікавих ігор, віршів, пісень. Завдання учителя – створити умови для якнайповнішого розкриття творчого потенціалу учнів у процесі опанування ними англійської мови на елементарному рівні. Безумовно, це можливо лише через формування позитивних емоцій, які учень отримує під час роботи.

Метод асоціативних символів дозволяє вирішити основні проблеми у навчанні іноземної мови молодших школярів, бо базується на актуальній теорії вивчення мови через «особисту діяльність» дитини.

Не порушуючи структуру заняття (уроку), ми повністю забезпечуємо потребу в руховій активності дітей. Заняття (урок) має чітку структуру, на них потрібно реалізовувати головні етапи оволодіння іноземною мовою. Тоді навчання буде успішним.

Оволодіння іноземною мовою відбувається в **три етапи**:

- *ознайомлення* дітей зі значеннями мовних одиниць – простих (дитина дізнається, як предмет, явище та дія називаються іноземною мовою) і складних (слів-речень);
- *пасивне мовлення* – усвідомлене запам'ятовування словесного виразу, тобто багаторазове зіставлення дитиною мовної одиниці з відповідними предметами та явищами реальної дійсності;
- *активне мовлення* – використання слів чи виразів у мовленні, що визначає рівень сформованості мовленнєвих навичок.

Ці етапи властиві і заняттям (урокам) за методом асоціативних символів (МАС), який ми запропонували.

На заняттях за МАС учитель вводить ігрові команди, назви предметів, явищ, їх ознак та створює разом із дітьми асоціативні символи до них, працюючи за певним алгоритмом:

- *вироблення* асоціативних символів до нових лексичних одиниць;
- *перевірка* розуміння дітьми вироблених асоціацій рідною мовою;
- *презентація* нової лексики мовою, яка вивчається.

Реалізації етапу пасивного мовлення сприяють різноманітні ігри із обов'язковим подальшим використанням мови рухів, жестів, міміки та, зокрема, наочного матеріалу. Оскільки за допомогою цього методу діти оволодівають мовою практично, «проживаючи» весь навчальний матеріал, забезпечується свідоме вивчення лексичних одиниць. Пам'ять дітей не перевантажується, оскільки засвоєння відбувається мимовільно. Діти засвоюють значні обсяги навчального матеріалу, виконуючи спільні ігрові дії разом із дорослим або самостійно, доводячи до автоматизму виконання і промовляння необхідних мовленнєвих зразків, не докладаючи при цьому особливих зусиль.

Суттєвим моментом і перевагою використання даного методу є те, що діти зовсім не втомлюються. Отже, не порушується основна вимога у процесі навчання – збереження психічного і фізичного здоров'я дітей.

Тож ми можемо говорити про переваги методу асоціативних символів над традиційними формами навчання через імітацію, максимально наближену до реальності на початковому етапі вивчення англійської. **Використання МАС дає змогу:**

- *враховувати* фізіологічні особливості дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку;
- *формувати* чіткі звукові образи й асоціації;
- *зберігати* єдину для всіх дітей поетапну послідовність мовленнєвого розвитку;
- *створювати* атмосферу гри, вносити цікаві зміни в процес навчання, перетворювати нудне заучування лексичного матеріалу на розвагу;
- *забезпечувати* свідоме вивчення лексичного матеріалу, оскільки є одним із найефективніших способів семантизації слова для дітей цього віку, систематичне повторення лексичного матеріалу, що є обов'язковим для вироблення навичок автоматизму в говорінні іноземною мовою;
- *сприяти* мимовільному запам'ятовуванню дітьми лексичного матеріалу, запам'ятовуванню нових слів;
- *налагоджувати й зберігати* тісний контакт із дітьми;
- *активізувати* навчальний процес;
- *полегшувати* роботу педагога, оскільки дає змогу максимально зменшити використання постійно зростаючого обсягу наочності;
- *формувати* в дітей позитивного ставлення до процесу навчання.

Особливості використання методу асоціативних символів на початковому етапі вивчення англійської мови

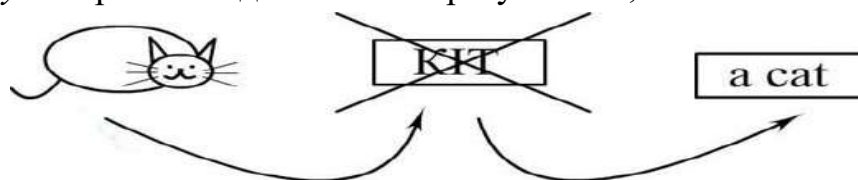
Завдяки практичному досвіду й застосуванню відомих теоретичних і методичних напрацювань можна зробити висновки, що на початковому етапі навчання дітей надзвичайно важливо використовувати елементи мови жестів як основної семантичної одиниці.

Спостерігаючи за тим, як дитина засвоює слова рідної мови в природному середовищі, опираючись на елементарні зорово-слухові образи, ми проектували процес успішного запам'ятовування нею іншомовної лексики. Це й лежить в основі методу асоціативних символів через імітацію, максимально наближену до реальності.

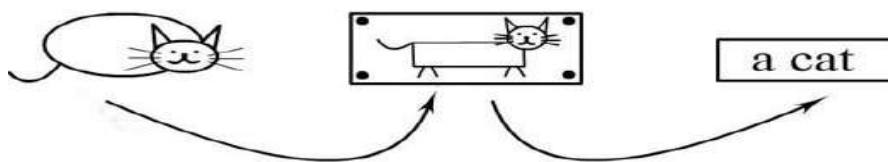
При використанні цього методу значення нового мовного явища (лексичного або граматичного) розкривається через утворення асоціативних образів (символів), за якого той, хто навчає, і той, кого навчають, працюють у межах визначеної конвенції, тобто за домовленістю, створюючи образи-символи й адаптуючи їх до різних ситуацій. **Діти виконують рухи та озвучують їх одночасно. Їм усе зрозуміло, бо мова й рухи переплітаються.**

Метод асоціативних символів розвиває образне мислення дитини, уяву, лінгвістичне відчуття та здогадку, дає змогу проявляти власну ініціативу та фантазію. Характерна його ознака – емоційно-смісловий підхід до навчання іноземної лексики. В основі методу – емоційне сприйняття вихованцями зв'язної мови за допомогою рухів, жестів, що значно підвищує ефективність засвоєного матеріалу, полегшує не лише пам'ять, а й увагу та здатність творчо мислити. Вигадка, фантазія, вміння пояснити складні лексичні явища доступною дитині образною мовою – все це саме ті ігрові прийоми, які можуть стати гарантією успіху співпраці учня та вчителя.

Незаперечним фактором є те, що на ранньому етапі вивчення іноземної мови *метод перекладу* не просто не дає бажаних результатів, а може і нашкодити.

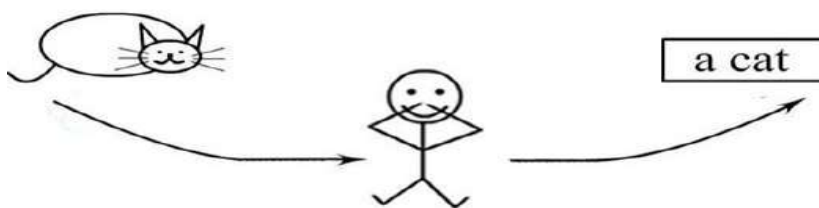
Використання ілюстративної наочності у вигляді малюнків, карток, таблиць і т.д. дає хороший результат, так як у дітей добре розвинена зорова пам'ять.

Ще краще, коли учитель послуговується предметною наочністю (іграшки, реальні речі, макети), тому що дитина може доторкнутися до них, взяти в руки, погратися з ними, виконати будь-які інші дії.

Проте не завжди є змога принести на урок усі бажані речі та обіграти їх. До того ж це займає багато часу. А з кожним уроком об'єм навчального матеріалу збільшується. Як же педагогу встигнути *систематично повторювати* постійно зростаючий об'єм мовного матеріалу? Це дуже легко зробити, якщо він працюватиме з *уявними предметами, об'єктами, явищами, тобто з образами*, демонстрація яких супроводжується мімікою, жестами, певними рухами, діями, що сприяє кращій семантизації слів.

Дітям дуже подобається такий вид діяльності. Навчальний процес для них дійсно проходить непомітно.

Це – ігровий метод. У цьому і полягає основна його перевага над традиційними формами навчання. Адже, як зазначалося, навчання, яке базується на грі та фантазії, зовсім не обтяжує дитину, так як домінуючим у цьому віці є образне мислення. Це означає, що дитина відпочиває. Вона без утоми сприймає велику кількість інформації. Отже, учиться граючись.

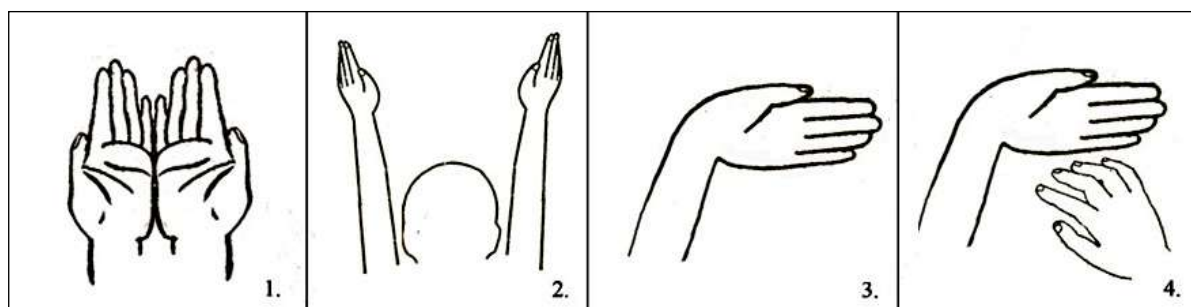
МАС дає можливість *складний навчальний матеріал перетворити у простий, а нудний – зробити цікавим*. Використання асоціативних символів, створення умов, максимально наближених до життєвих ситуацій, *робить можливим мимовільне запам'ятовування матеріалу, наближає процес навчання до невимушеного сприйняття*, тому, засвоюючи навіть порівняно велику кількість мовного матеріалу, питання про перевантаження пам'яті відпадає. Цінність методу полягає ще й у тому, що, не використовуючи абсолютно ніяких затратних технологій, учитель має змогу постійно проводити високопродуктивні заняття, а не тільки спеціально підготовлені в спеціально створених для цього умовах.

Перед подачею будь-якого мовного матеріалу педагог, підключаючи яскраву дитячу уяву, ознайомлює учнів або ж при потребі придумує разом з ними асоціативні символи, які позначають відповідні лексичні або граматичні одиниці, і працює з останніми ніби з реальними предметами, об'єктами. Відомо, що дитина набагато швидше засвоює іноземне слово, якщо воно пов'язане з конкретним образом або дією. Таким чином, у роботі з вихованцями даної вікової категорії МАС є одним з найефективніших способів семантизації лексичних одиниць, який надзвичайно полегшує роботу вчителя, а для дітей процес заучування нових слів і виразів перетворює у задоволення.

Встановивши прямий тісний контакт із учнями, вчитель у момент створення образу певної лексичної одиниці озвучує її мовою, яка вивчається. Діти ж, у свою чергу, в момент створення образу чують звуковий сигнал, який у їх пам'яті асоціюється з уявним предметом, дією тощо. Дуже важливо, що вони виступають активними учасниками навчального процесу, адже всі лексичні одиниці зображуються мовою рухів, жестів, міміки. Це і є найлегший шлях налагодити комунікацію в штучних умовах вивчення іноземної мови, коли забезпечується оптимальне використання усіх аналізаторів.

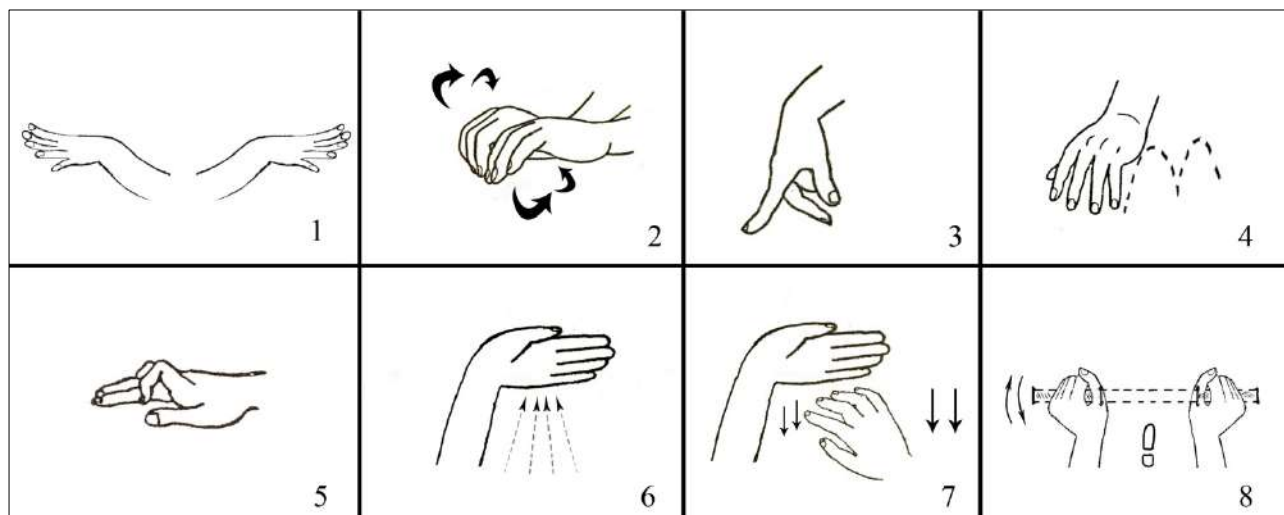
Працюючи за даним методом, у першу чергу, необхідно ознайомитися з технікою його застосування. Перед початком введення нового лексичного матеріалу вчитель разом з маленькими учнями домовляється, яким чином вони жестами будуть зображувати той чи інший об'єкт, стан або дію, коментуючи їх рідною мовою, яка використовується тільки для пояснення асоціативних символів. **При цьому дитині потрібно показати:**

- як зобразити жестовою мовою предмети, об'єкти, й обов'язково обґрунтувати вироблені асоціації, наприклад:

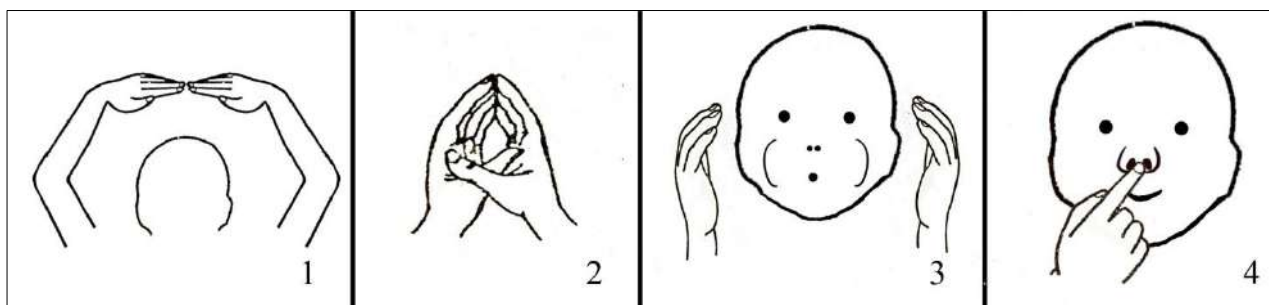
1) *книга* – з'єднані і повернуті догори долоні символізують розгорнуту книгу; 2) *дерево* – високо підняті догори руки; 3) *телевізор* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує уявний екран; 4) *комп'ютер* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує монітор, пальці іншої руки – клавіатуру;

● як виконати певні дії:

1) *літати* – помахами рук імітуємо політ птаха; 2) *плавати* – зімкнуті руки по чергову розводимо в сторони та зводимо, імітуючи плавання; 3) *ходити* – двома пальцями, ніби ногами, імітуємо ходьбу; 4) *стрибати* – руку переставляємо вперед великими ривками; 5) *повзати* – руку, що лежить на площині рухаємо вперед, повільно пересуваючи пальці; 6) *дивитися телевизор* – дивимося на повернуту до себе долоню на відстані витягнутої руки, ніби на уявний екран; 7) *грати на комп'ютері* – натискаючи пальцями руки на уявну клавіатуру, імітуємо гру на комп'ютері; 8) *їхати на велосипеді* – стиснутими в кулаки руками тримаємо уявне кермо, ногою крутимо уявну педаль;

● як мовою тіла передати стан людини і тварини:

1) *великий* – двома руками візуально збільшуємо простір перед собою; 2) *маленький* – зімкнуті дві долоні символізують маленький простір; 3) *товстий* – руками умовно показуємо надуті щоки; 4) *смішний* – натискаємо на кінчик носа вказівним пальцем.

Так у дитини виникає відповідна асоціація, що сприяє активній участі кожного у грі на занятті. Отже, презентація будь-якого навчального матеріалу проходить за незмінним алгоритмом:

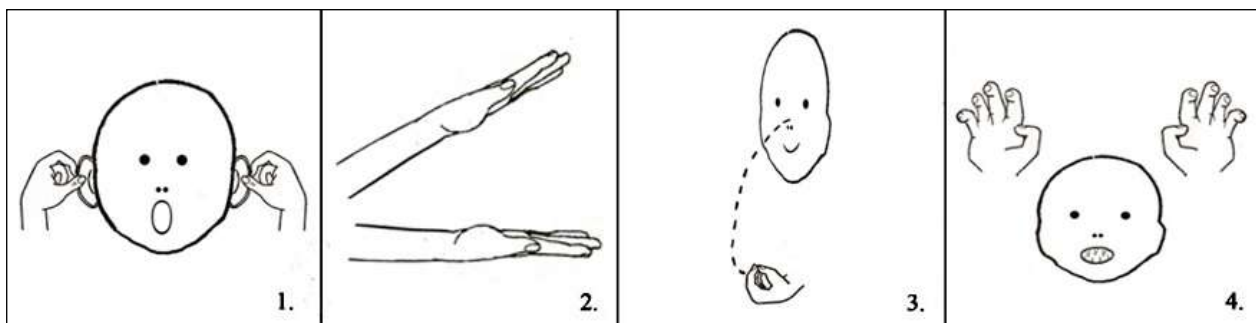
- 1) домовленість про використання асоціативного символу;
- 2) перевірка розуміння;

3) озвучення даного символу мовою, яка вивчається, з одночасним зображенням його.

Дітям усе зрозуміло, тому що мова і рухи переплітаються.

Навчати іноземній, активно використовуючи мову жестів, рухів, міміки, на перший погляд, і навчанням назвати тяжко. Це веселе, захоплююче і корисне заняття! Отримуючи різноманітні сенсорні враження, вихованці вчаться зосереджуватись. У них розвивається увага. Такий процес – справжня гра.

Наприклад, при вивченні теми «Тварини» використовуємо такі асоціації:

1) *мавна* – двома руками відтягуємо вуха; 2) *крокодил* – зімкнутими в ліктях руками імітуємо рух щелеп хижака; 3) *слон* – імітуємо витягування носа однією рукою, що символізує хобот тварини; 4) *тигр* – дві руки над головою та сердите обличчя асоціюються з агресивним тигром.

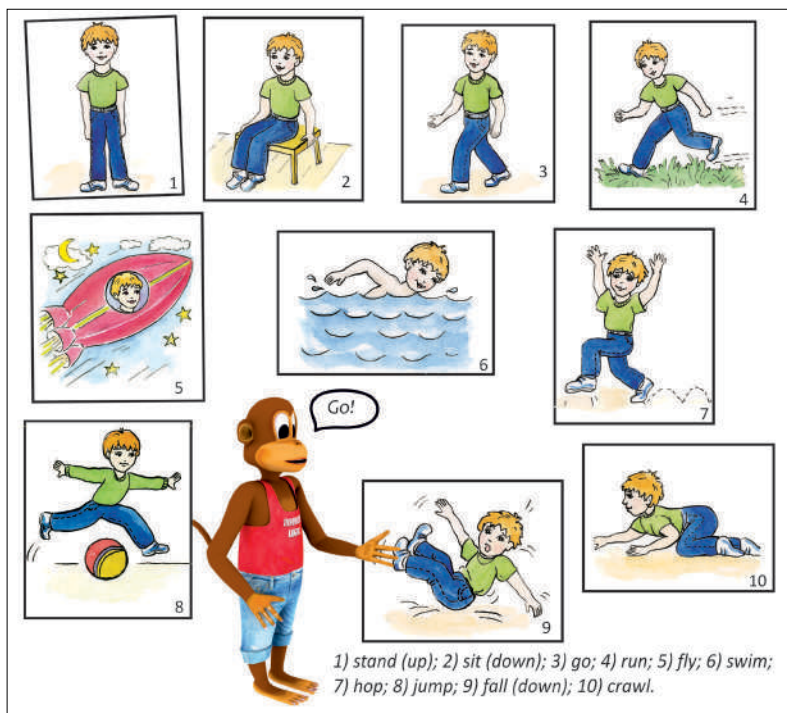
Обов'язково перевіряємо, чи запам'ятали діти запропоновані асоціації, після чого працюємо за технологіями *Look, Listen and Do; Listen and Do; Do and Say* і т.д.

У якусь мить може здатися неможливим запам'ятати запропоновану мову жестів, рухів, та це тільки на перший погляд. Уявляйте, фантазуйте, придумуйте власні образи-символи, підключайте до цього виду діяльності ваших вихованців! Їм це дуже подобається.

Мова символів, жестів – поняття відносно гнучке. Це – наша уява, фантазія. Кожен педагог при бажанні по-своєму створює образ того чи іншого предмету, стану або дії. Головне, щоб діти розуміли його, а він їх. У процесі роботи можна імпровізувати, вносити свої зміни та доповнення у розробку символів. Дошкільники та молодші школярі, як правило, із захопленням беруть участь у цьому процесі, адже матеріал викладається в цікавій, ігровій формі. Діалог «учитель-дитина» проходить на рівні відомих для обох сторін образів-символів, зв'язаних між собою за попередньою домовленістю. При цьому налагоджується творча співпраця між наставником і вихованцями. Її можна назвати партнерством, яке повністю знімає бар'єр непорозуміння між учителем та маленькими учнями на всіх наступних етапах навчання. Педагог з легкістю, а учні абсолютно не докладаючи ніяких зусиль, будуть розуміти один одного, не використовуючи пояснень рідною мовою.

Підбір лексичного матеріалу пропонуємо з урахуванням інтересів та рухової активності дітей. Наприклад, на перших заняттях при вивченні теми «Цікавий світ навколо тебе» розглядаємо наступну тематику ситуативного спілкування: «Рухи та дії», «Частини тіла», «Тварини», «Місцезнаходження».

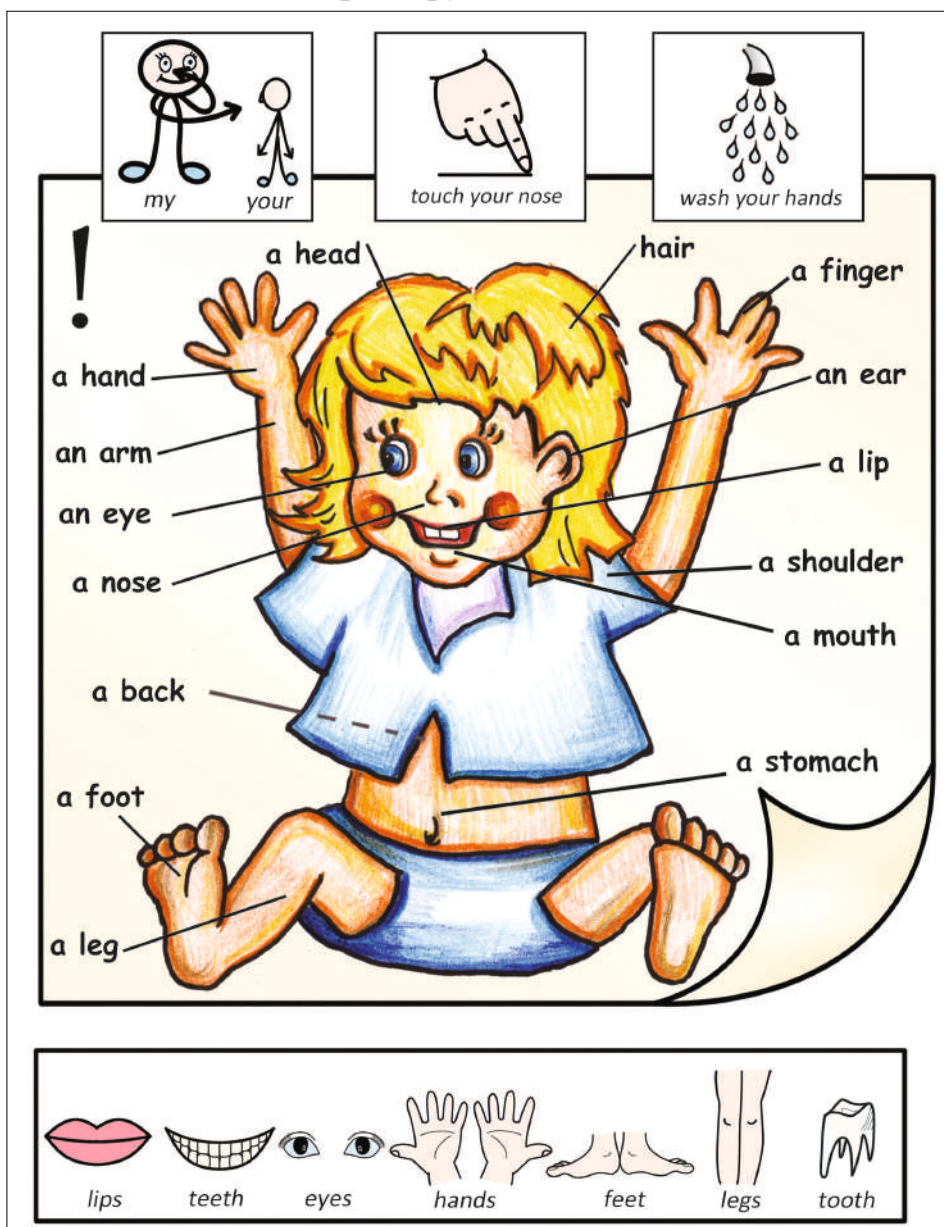
Як уже зазначалося, найкраще розпочинати навчання з рухів та фізичних дій.

Учитель домовляється з учнями, як вони будуть імітувати виконання кожної дії, використовуючи жестову мову.

Виходить своєрідна гра, щось на зразок пантоміми, яку діти демонструють, як правило, сидячи на своїх місцях. Відразу після пояснення принципу створення відповідних асоціацій перевіряємо, чи вони запам'ятали їх. І тільки тоді приступаємо до озвучення нового лексичного матеріалу іноземною мовою, тобто працюємо за технологією *Look, Listen and Do*. Учні зайняті виконанням рухів. Вони виступають активними учасниками ігрового дійства. Звукові сигнали відкладаються у пам'яті на підсвідомому рівні, тобто відбувається мимовільне запам'ятовування навчального матеріалу.

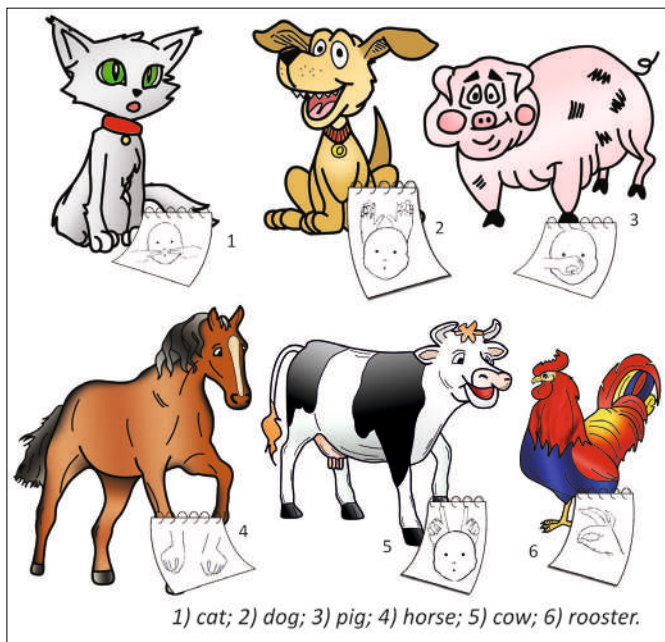
При введенні лексики до теми «Частини тіла» показуємо їх на собі або ж на іграшках. Принцип діяльнісного характеру навчання залишається в силі.

Наприклад: *a nose; my nose; your nose; touch your nose; wash your nose* тощо.

На перших заняттях вводимо назви свійських тварин, створюючи асоціативні образи-символи до кожної лексичної одиниці:

1) *кіт* – прикладені до верхньої губи вказівні та середні пальці символізують уявні вуса; 2) *собака* – приставлені до голови дві руки асоціюються з вухами собаки; 3) *свинка* – зімкнуті у коло та притулені до носа великий і вказівний пальці зображують кумедне рильце; 4) *кінь* – стиснуті в кулаки та опущені донизу руки символізують уявні копита; 5) *корова* – вказівні пальці обох рук, які символізують уявні роги, тримаємо над головою; 6) *півень* – зімкнуті великий та вказівний пальці – уявний дзьоб, решта підняті догори – гребінь.

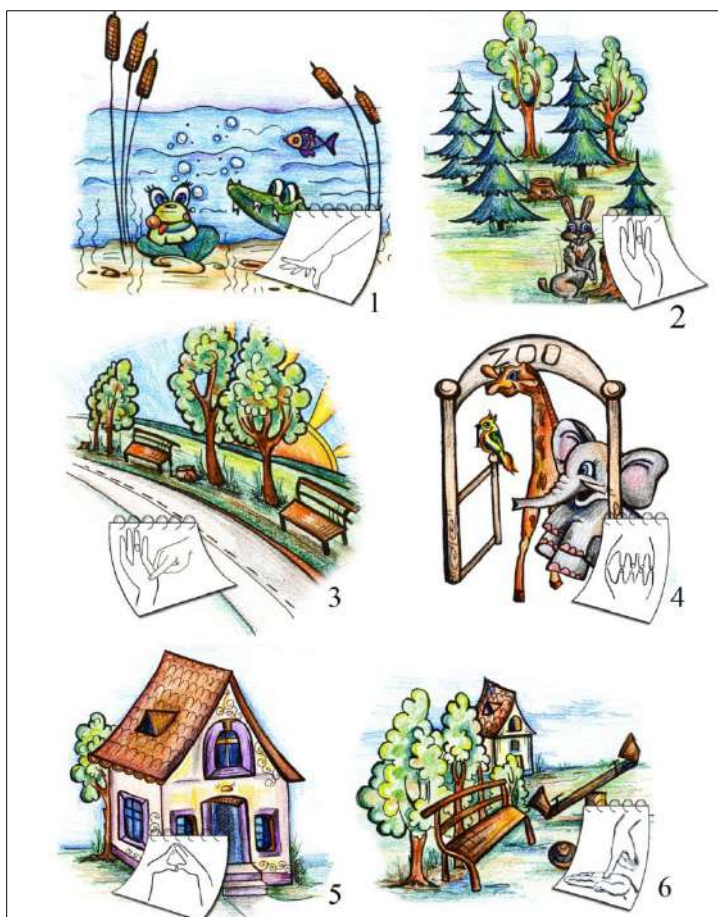

Обов'язково перевіряємо, чи запам'ятали діти запропоновані асоціації, а потім знову працюємо за технологією *Look, Listen and Do*.

Введення лексики до сфери спілкування «Місцезнаходження» проводимо за таким же алгоритмом:

- домовленість про використання асоціативного символу:

1) *річка* – витягнута рука асоціюється з довгою річкою, рух пальців – з течією води; 2) *ліс* – підняті догори пальці символізують умовні дерева; 3) *парк* – підняті догори пальці однієї руки асоціюються з деревами, вказівний палець іншої, розміщений у

горизонтальному положенні, – з лавкою в парку; 4) *зоопарк* – широко розставлені та з'єднані між собою пальці обох рук нагадують клітку в зоопарку; 5) *будинок* – обома руками зображуємо дах будинку; 6) *подвір'я* – на долоні однієї руки виконуємо певні рухи (наприклад: ходимо, стрибаємо) іншою рукою;

- перевірка розуміння вироблених асоціацій;
- озвучення даного символу з одночасним його зображенням.

Після подачі всіх лексичних одиниць на перших заняттях педагог, опрацьовуючи їх, встигає по кілька разів повернутися до тієї чи іншої сфери спілкування (в даному випадку це – «Руки та дії», «Частини тіла», «Тварини», «Місцезнаходження») протягом заняття, тобто ненав'язливо обігрує весь мовний матеріал, використовуючи мову рухів. На перший погляд може здатися неможливим за кілька занять подати велику кількість лексичних одиниць, але особливість методу полягає в тому, що від дітей не вимагається їх негайне запам'ятовування. Більше того, процес запам'ятовування не потребує від них вольових зусиль, тому що все відбувається в динамічній грі.

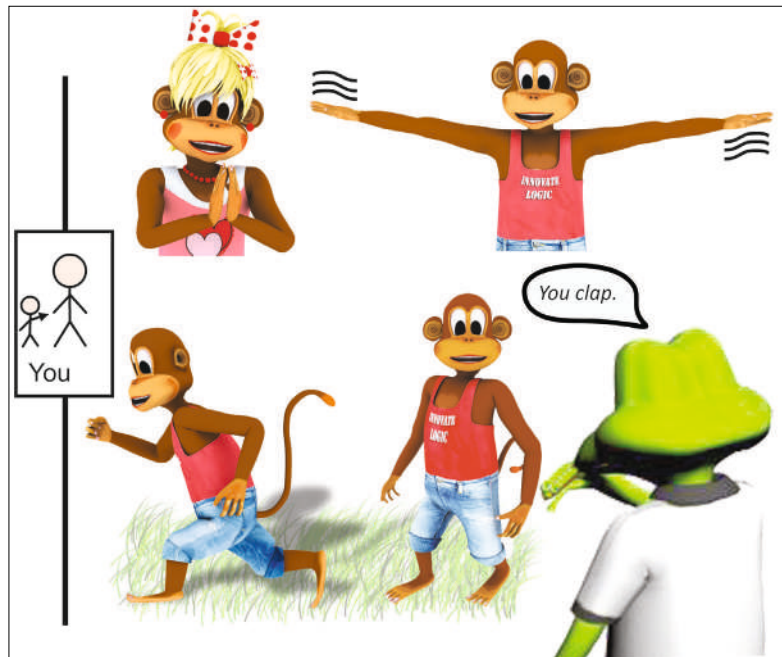
На наступних заняттях, окрім введення нового лексичного матеріалу, продовжуємо постійно обігрувати вже введенні образи-символи, видозмінюючи форми роботи з ними та наповнюючи навчальний процес новим змістом, залишаючи в силі принцип поетапності та послідовності введення нового матеріалу. І так з уроку в урок. Схематично це можна виразити приблизно так: *a hand* → *the hand* → *my hand* → *your hand* → *my hands* → *your hands* → *wash your hands* → *I wash my hands* → *You wash your hands* → *Do you wash your hands?* → *I wash my hands in the bathroom i m.ð.*

A dog → *the dog* → *touch the dog* → *wash the dog* → *go to the dog i m.ð.*

Даний метод дає можливість навіть на заключному уроці певної теми обіграти майже весь вивчений лексичний матеріал до неї. Такий підхід до навчання надзвичайно заощаджує час, адже постійно використовується мова жестів. Суттєвим моментом цього методу є те, що всі граматичні структури подаються поступово і також з використанням асоціативних символів.

Структура посібника «Граючись, учимось» побудована таким чином, щоб педагогу було дуже легко зберегти принцип поетапного та послідовного навчання.

За допомогою МАС дуже просто навчати молодших школярів вживанню граматичних структур без пояснення правил. Головне, створити образи-символи до кожної граматичної одиниці. Наприклад, презентуючи займенник *I* – показуємо на себе, *you* – на сусіда:

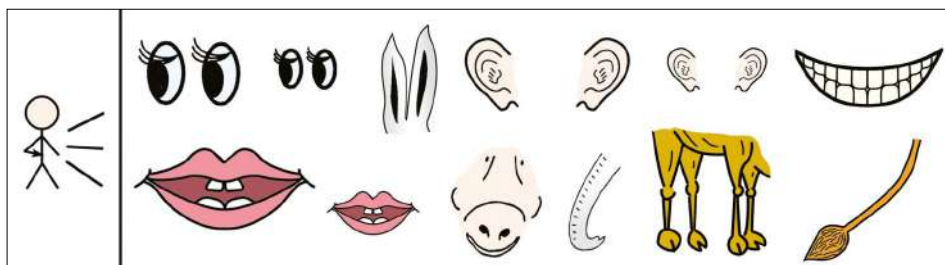

Запитання, які починаються з допоміжного дієслова *do*, позначаємо символом , обов'язково створюючи при цьому асоціативний образ: зігнуті в кулак і прикладені до рота пальці руки асоціюються з дудочкою, у яку дуємо, проговорюючи при цьому *do-do-do*:

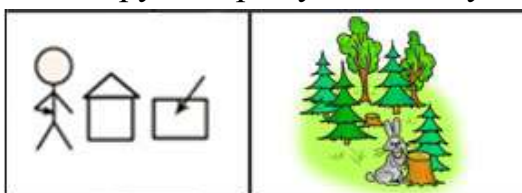
Do you read? Do you draw? Do you play football? Do you ride a bike? і т.д.

Створюючи асоціацію до дієслова *have*, ми пояснюємо, що хочемо протерти, наприклад, маленьке дзеркальце і для досягнення кращого результату перед протиранням пропонуємо спочатку «похекати» на нього: на випрямлену піднесену у горизонтальному положенні до рота долоню видихаємо повітря і промовляємо *хе*, що нагадує незакінчене англійське слово *have*. Символічно це зображуємо так:

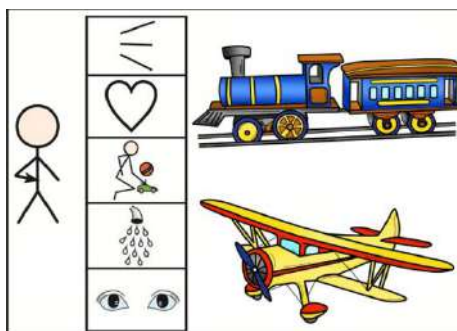
I have big eyes. I have long ears. I have a long nose i m.д.

Дієслово *live* в структурі типу *I live in...* асоціюється з символом хатинки: зімкненими докупі пальцями обох рук зображуємо дах будинку.

I live in the forest.

За таким же принципом працюємо над використанням інших дієслів, які уже відомі дітям:

I have a train. I like a train. I play with a train. I wash a train. I see a train.

Заперечна форма вводиться за допомогою символу перекресленої дудочки .

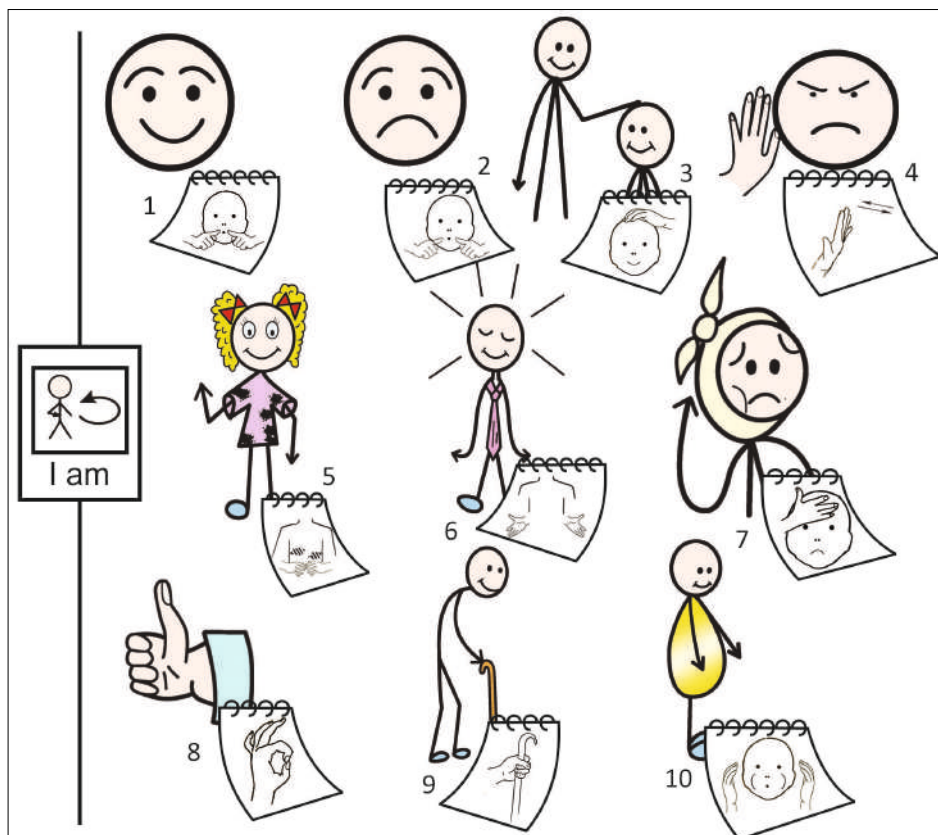

Don't fall down! Don't run! Don't cry! i m.ð.

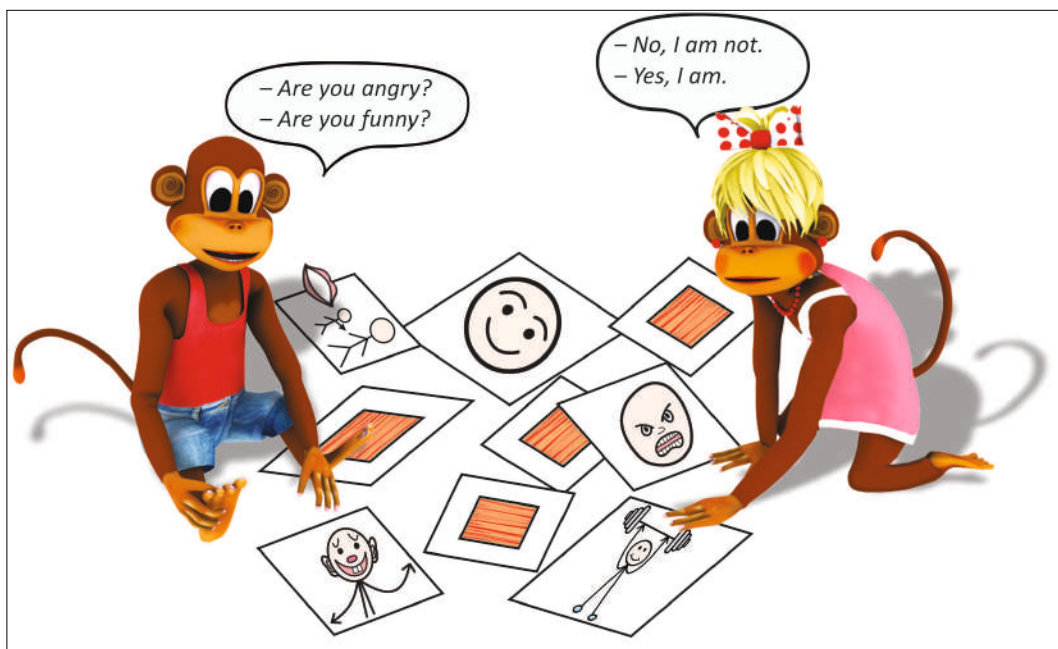
I don't play football. I don't play snowballs. I don't swim. I don't catch butterflies.

Для створення асоціативного образу до дієслова *am* в структурі типу *I am* рукою вказуємо на себе, про що символізує повернута до нас стрілка:

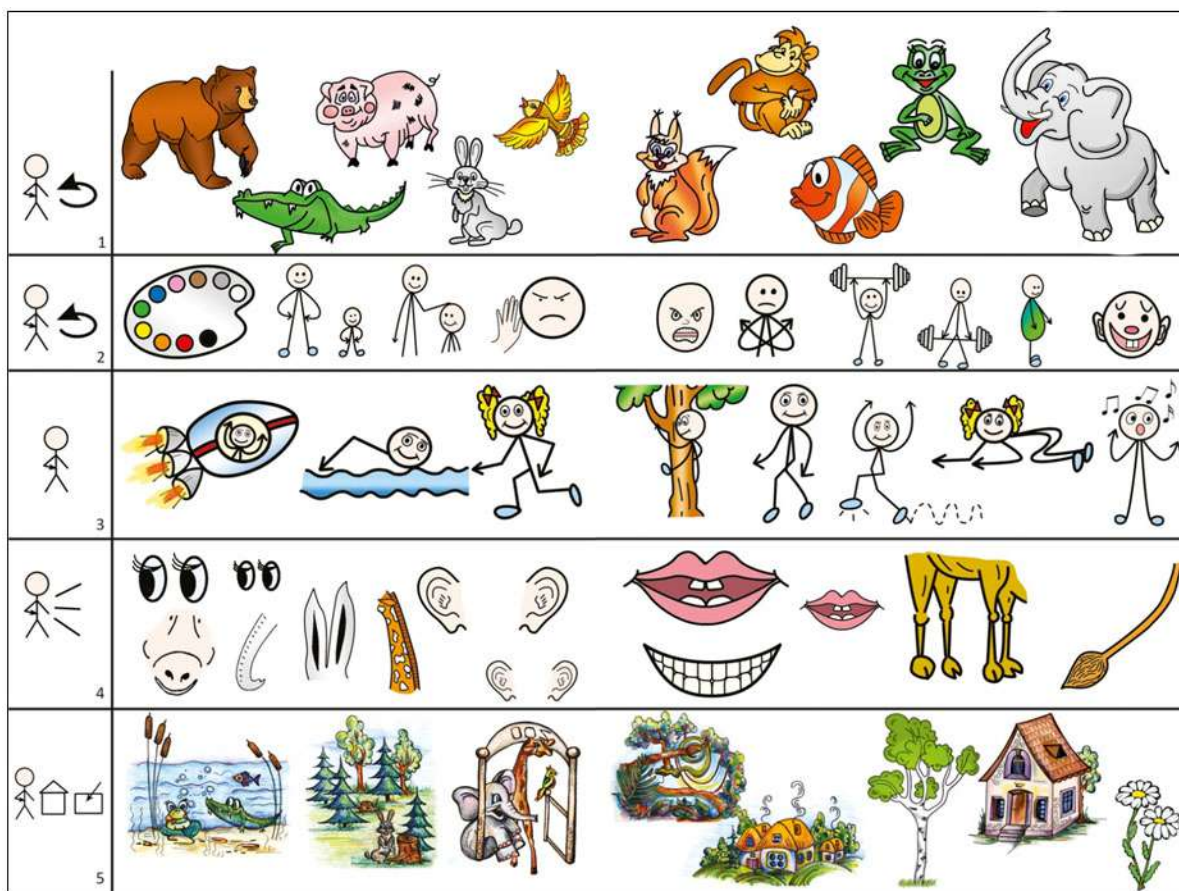

I am glad. I am sad. I am good. I am bad. I am cold. I am hot i m.ð.

Are you big? Are you little? Are you angry? Are you strong? Are you weak? і т.д.

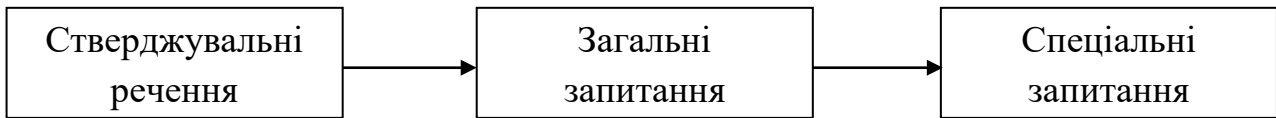

За подібним алгоритмом відпрацьовуємо весь навчальний матеріал, поступово урізноманітнюючи та ускладнюючи технології та прийоми його опрацювання. Наприклад, пропонуємо учням описати тварин, використовуючи схему:

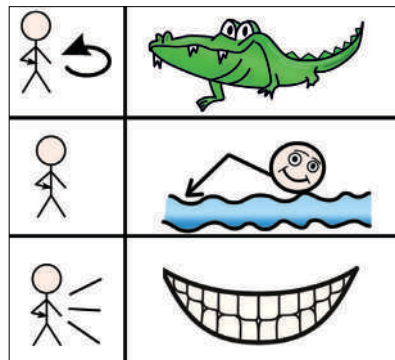
- 1) *I am a crocodile.* 2) *I am green. I am big. I am strong. I am dangerous.* 3) *I swim.*
 4) *I have a big mouth. I have short legs.* 5) *I live in the river.*

Таким чином, багаторічний досвід роботи з дітьми молодшого віку дає нам право стверджувати, що маленьким учням легше дається процес опанування іноземної мови, коли зберігається така наступність мовного розвитку:

Навчання в такий спосіб зберігає поетапну послідовність мовного розвитку, що лежить в основі лінгвістичної програми, яка закладена в кожному з нас від народження і яку не бажано змінювати шляхом навчання.

Стверджувальні речення:

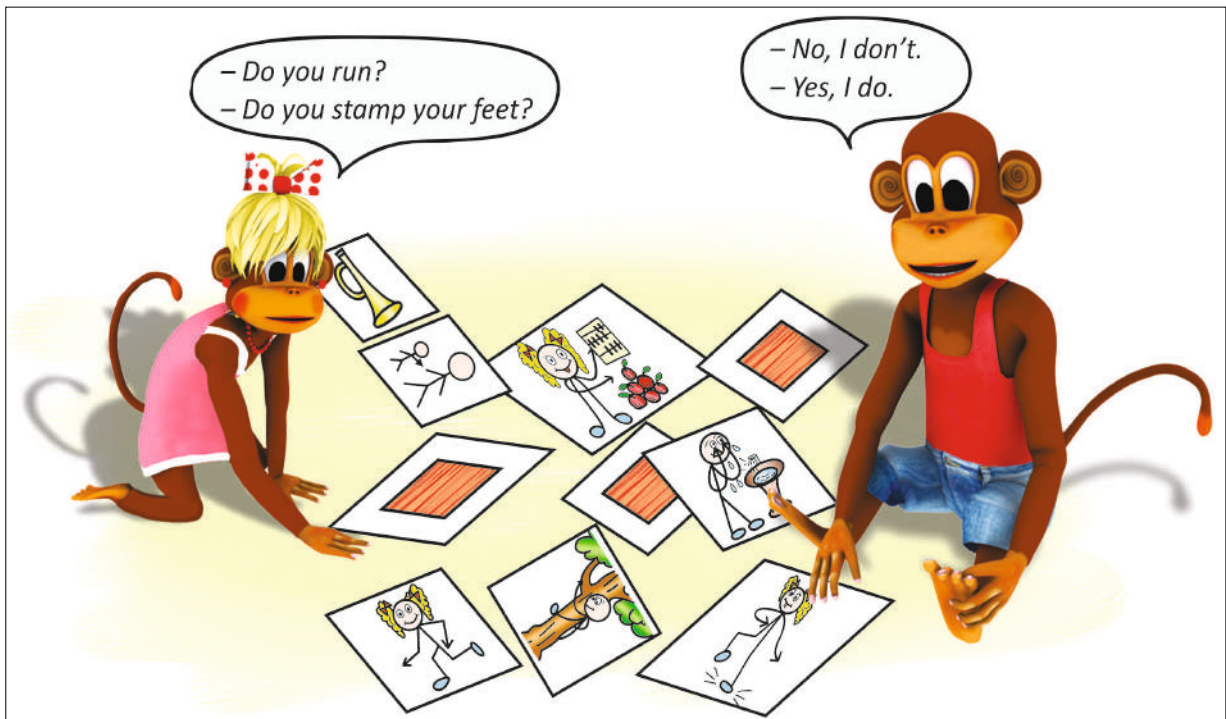

- 1) *I am a crocodile;* 2) *I swim;* 3) *I have big teeth.*

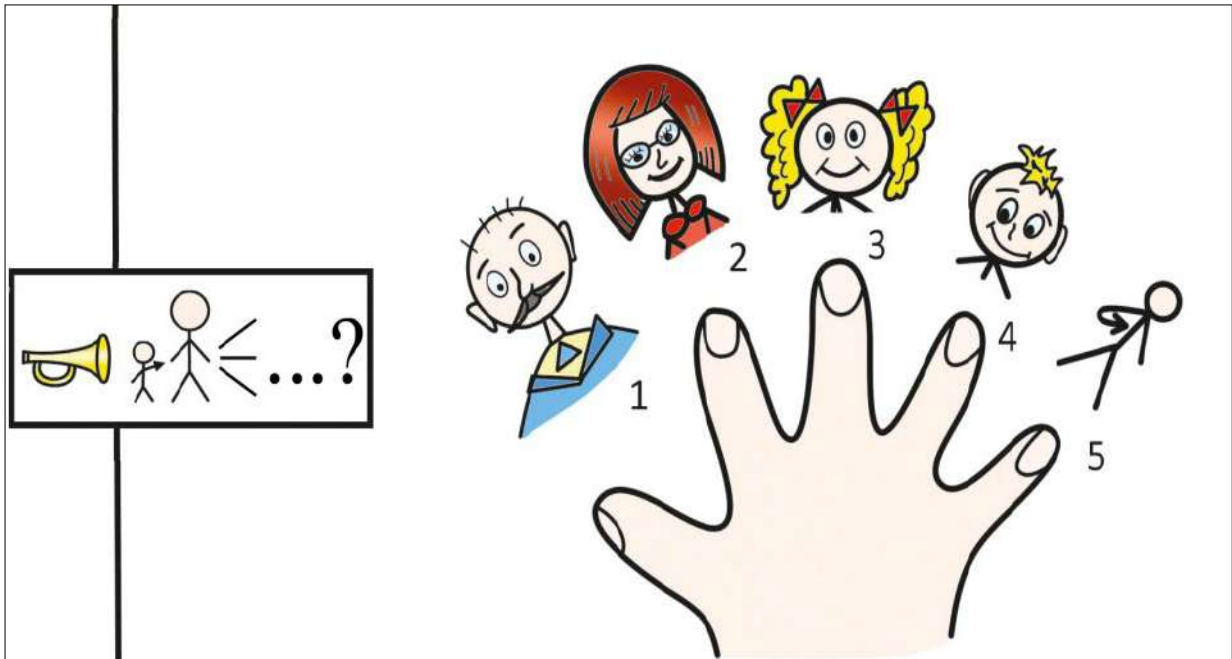
Загальні запитання:

Do you read? Do you watch TV?

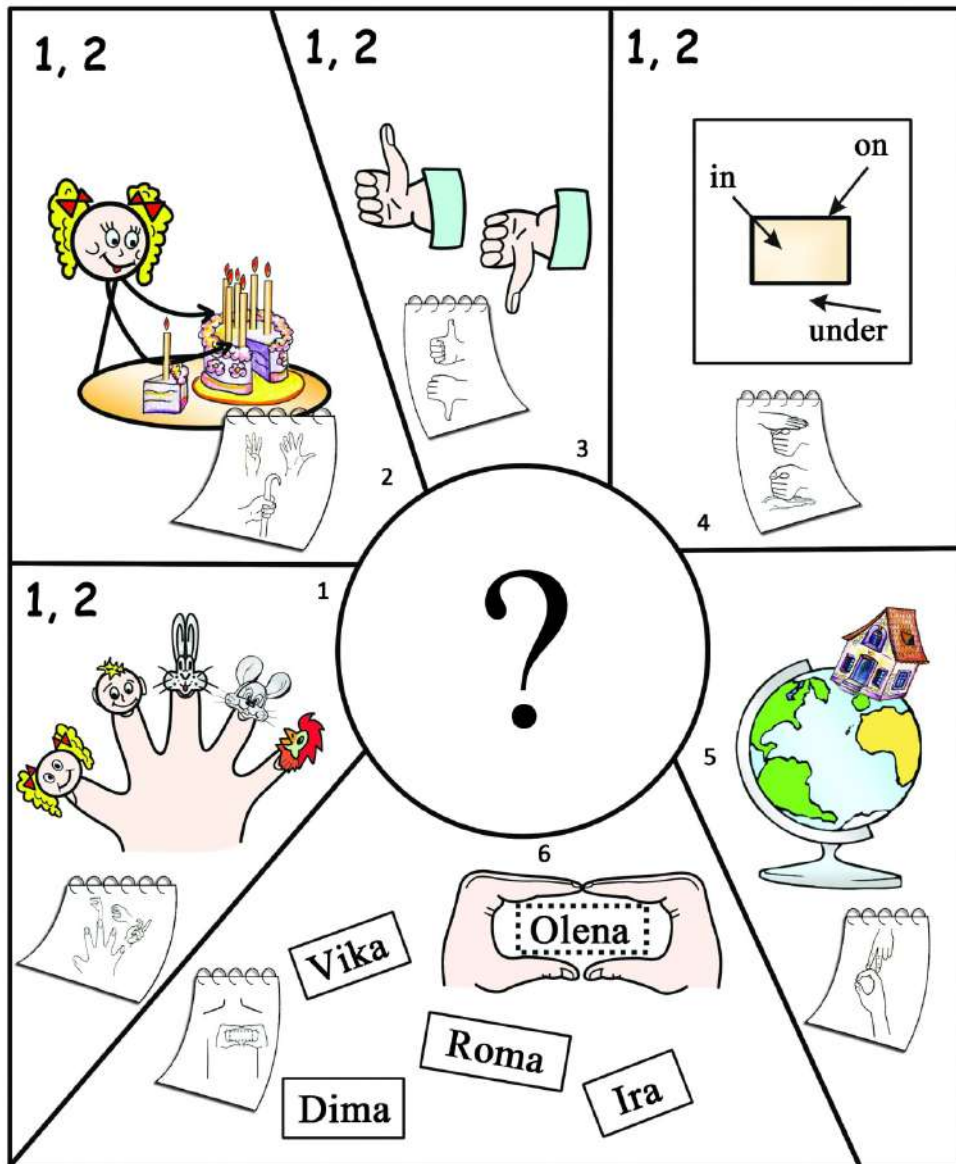

Do you count? Do you wash yourself? Do you run? Do you stamp your feet?

Do you have Daddy? Do you have Mummy?

Спеціальні запитання:

*Who are you? How old are you? How are you? Where are you? Where do you live?
What is your name?*

Суттєвим моментом і перевагою використання МАС є те, що діти зовсім не втомлюються. А це дуже важливо, тому що головна мета сучасної шкільної програми – використання здоров’язберігаючих технологій у навчально-виховній діяльності.

Кожне заняття викликає у маленьких школярів багато позитивних емоцій. Вони з нетерпінням чекають нових зустрічей, бо кожна з них дозволяє їм бути активними учасниками гри. Учні із задоволенням проєктують урок. З раннього шкільного віку діти занурюються у близьке, зрозуміле їм середовище, яке сприяє розвитку пошукових здібностей. Якщо планувати будь-яке заняття так, щоб мотивувати вихованців на творчу активність, то формування всебічно розвиненої

особистості школяра матиме успішний результат. Тоді педагог отримає позитивний ґрунт для власного професійного росту.

Урок – це процес творчий, так само як і підготовка до нього. Педагог, який опрацьовує матеріал до заняття, – у постійному пошуку нових ідей, форм, методів, засобів, прийомів. МАС сприяє тому, що наставник прагне тримати вихованців у постійному подиві. З цією метою він підключає дитячу фантазію. Уявляєте, скільки позитивних емоцій у маленького школярика, коли ним придуманий символ уже стає у пригоді іншим для засвоєння нових слів!

Ще один дуже важливий аспект, який ми вище не описували. Відомим є той факт, що нічого не досягне найкращий, найдосвідченіший педагог, якщо не матиме підтримки у батьків. Даний метод тим і особливий, що викликає не лише схвалення у дорослої аудиторії, а мотивує її на активну участь у такому освітньому процесі. Допмагаючи дітям опанувати ази іншомовного спілкування, батьки самі включаються у творчий процес придумування образів-символів.

На нашу думку, саме за такими методами, які привертають до себе увагу всіх учасників освітнього середовища, формують стійкий інтерес до засвоєння предмету з перших років навчання, – майбутнє.

МАС дає унікальну можливість отримати якісну освіту, зберігаючи при цьому психічне та фізичне здоров'я, розвиваючи у молодших школярів творчі здібності й задатки.

Календарно-тематичне планування
з англійської мови
для дітей старшого дошкільного віку
за НМП «Граючись, учимось»

№ п/п	Сфери (тематика) спілкування Тема. Підтема.	Мовленнєві функції	Засоби вираження	Лінгвістичні компетенції			Соціокультурна компетенція	Загальнонавчальна компетенція
				Лексична	Граматична	Фонетична		
THE WORLD AROUND ME								
1. 2.	Let's Start	Зображувати лексичні одиниці мовою рухів, жестів, міміки.	<i>Go! Run! Eat!</i>	Stand, sit, go, run, fly, swim, hop, jump, eat, drink, sing, dance, clap, stamp Ride a horse, catch a butterfly	Наказові речення. Артикль <i>a</i>	Розпізнавання звуків. Артикуляція звуків	- проявляти турботу до тварин; - дбайливо ставитися до тварин.	- уважно стежити за презентованою інформацією; - усвідомлювати мету поставленого завдання.
3.	The World of Animals	Розпізнавати лексичний матеріал, зображуючи його символами.	<i>Catch a rat!</i>	A cat, a dog, a pig, a horse, a cow, a frog, a mouse, a rat, a fish, a spider, a mosquito, a butterfly	Наказові речення. Артикль <i>a/an</i>	Розпізнавання звуків. Артикуляція звуків		
4.	Forest and Zoo Animals	Зображувати лексичні одиниці мовою рухів, жестів, міміки. Розуміти та виконувати команди.	<i>Go to the river! Go to the house! Go to the dog!</i>	A bear, a wolf, a hare, a bird, a fox, a snake, a monkey, an elephant, a crocodile, a tiger	Наказові речення	Вимова нових слів		
5.	Travelling with Animals			A river, a forest, a zoo, a park, a yard, a house				

6.	My Body	Повідомляти про виконання дій. Рахувати частини тіла та інші предмети.	<i>Touch your nose. Wash your nose.</i>	One two, three, four, five. A head, a hand, an eye, an ear, a lip, a nose, a back, an arm, a foot, a leg, a stomach, a shoulder, a finger	<i>Числівники 1-5 ту/your. Множина іменників.</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
7.	Things around Us	Зображувати лексичні одиниці мовою рухів, жестів, міміки. Повідомляти про виконання дій.	<i>Go to the ball. Go to the tree. Hop to the tree.</i>	A computer, a TV-set, a book, a bike, a ball, a tree. Read a book, watch TV, play on the computer, play football, climb a tree, ride a bike.	<i>Наказові речення.</i>	<i>Інтонація наказових речень. Вимова нових слів</i>		
8.	Everyday Activities	Виконувати накази. Утворювати наказову заперечну форму. Називати, які дії виконувати.	<i>Don't run! I run. You run.</i>	Draw, count, sleep, wake up, get up, do morning exercises, clean your teeth.	<i>Наказові речення в заперечній формі. Займенник першої особи однини I. Займенник другої особи однини you</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
9.	I and You	Ставити запитання та відповідати на них.	<i>Do you run? Yes, I do. No, I don't.</i>		<i>Загальні запитання з do</i>	<i>Інтонація запитальних та заперечних речень</i>		

10.	Speak with Me		<i>I am glad. I am happy</i>		Дієслово to be (стверджувальна та заперечна форма)	Розучування пісень		
11.	I am Glad	Повідомляти про свій емоційний стан.		Glad, sad, good, bad, dirty, clean, ill, well (fine, OK), old, fat				
12.	I am Strong	Коментувати стан, запитувати про стан.	<i>I am not sad. You are sad. You are not sad. Are you sad? Yes, I am. No, I am not.</i>	Big, little, angry, strong, weak, funny, naughty, dangerous, long, short	Стверджувальна, заперечна, запитальна форма дієслова to be .	Інтонація запитальних та заперечних речень.		
13.	Different Animals	Називати різних за станом тварин.	<i>A big dog, a funny monkey. I am a dog. I see a strong frog.</i>		Дієслово to be .	Розучування римівок		
NATURE AND ME								
14. 15.	Colourful World	Зображувати символами лексичні одиниці.	<i>I point to the sun.</i>	The sun, the sky, the moon, a tree, a mushroom, a flower, a log, the star, glass, a bush. Pick mushrooms, pick flowers. Red, pink, orange, yellow, green, blue, black, brown, grey, white.	Означений артикль the	Вимова нових слів та виразів. Розучування римівок	- бережне ставлення до предметів побуту	- уважно стежити за презентованою інформацією - усвідомлювати мету поставленого

16.	Funny Frogs	Складати речення з використанням мови жестів.	<i>I dance on the log.</i>	On, in, under.	Стверджувальні речення	Інтонація стверджувальних речень. Вимова нових слів
17.	They Are around Us	Називати дії тварин у помешканні	<i>I am a mouse. I run in the house.</i>		Прийменники in/on/under	Розучування римівок
18.	In the Funny Forest	Називати, що бачиш у лісі	<i>I see a hare in the forest.</i>		Стверджувальні речення	Розучування пісень
19.	Count with Me	Розуміти, виконувати та повідомляти про виконання дій.	<i>Jump on red. Jump on one.</i>	Six, seven, eight, nine, ten.	Стверджувальні речення	Вимова нових слів
20.	Fairy Tale Animals	Називати, які виконуєш дії, а які ні.	<i>I am a frog I hop. I am a fish. I don't fly.</i>		Запитальна та заперечна форми	Інтонація запитальних та заперечних речень.
21.	Nature Is their Home	Розповідати, що у тебе є та де ти живеш	<i>I am a hare. I have long ears. I live in the forest.</i>	To have, to live.	Стверджувальні речення.	Інтонація стверджувальних речень.

22.	I Am an Animal	Описувати тварин за допомогою піктограми.	<i>I am a hare. I am little. I hop. I have long ears. I live in the forest.</i>		Стверджувальні речення.	Інтонація стверджувальних речень.		
23.	It's my Home	Зображувати символами нові слова	<i>Go to the house</i>	A house, a window, a door, a ceiling, a floor, a room, a bed, a bath, a bedroom, a bathroom, a table, a chair, a piano, a wardrobe, a carpet, a mat. Open (close) the door, make a bed, play the piano, come in, go away.	Запитальна та заперечна форми.	Вимова нових слів		
24.	Look for Me	Швидко реагувати на ситуацію	<i>Catch a butterfly on the piano.</i>		Present Simple стверджувальна та заперечна форми			
THE WORLD OF CHILDHOOD								
25. 26.	My Toys	Зображувати символами лексичні одиниці. Повідомляти, які у тебе є іграшки, а яких немає.	<i>I have a doll.</i>	A doll, a teddy-bear, a ball, a robot, a soldier, a block (blocks), a balloon, a car, a tractor, a bus, a ship, a train, a plane, a helicopter.	Стверджувальна та заперечна форми дієслова to have	Звуки [b],[k],[d] Вимова нових слів		
27.	Funny Games	Складати речення про улюблену іграшку	<i>I have a car. I play with a car</i>	play with a car, play with a doll, play a ball, play with a dog,, play hide-and-see, play with a cat. Give me...; take (put...).		[f],[g], [h] Розучування римівок		- бережне ставлення до іграшок - уважно стежити за презентованою інформацією - усвідомлювати мету поставленого завдання - уміти демонструвати вивчену лексику

28.	Play with Me	Називати дії, які виконуєш з іграшками	<i>I have a plane. I like a plane. I touch a plane.</i>		Стерджувальна форма	[l], [m],[n]		
29.	Is It a Doll?	Називати, що це	<i>Is it a doll? Yes, it is. No, it isn't. It is a doll. This is a doll.</i>		Запитальна форма	[p],[r],[s] Розучування пісень		
30.	My Little Doll	Складати речення про ляльку	<i>What is this? This is a doll. Here is a doll</i>		Спеціальне запитання з What			
31.	I Am a Robot	Задавати запитання	<i>I can read.</i>	Who are you? What is your name?	Спеціальні запитання. Can	[v],[w], [z] Розучування пісень		
32.	My Family	Зображувати нові слова за допомогою асоціативних символів	<i>I have Mummy. I have Daddy. I have Mummy and Daddy.</i>	<i>Mummy (a mother), Daddy (a father), a sister, a brother, me, Grandpa (a grandfather), Grandma (Granny, a grandmother), a friend. Love Mummy, kiss Mummy, play with Mummy, play with my brother (sister), play with friends, help Mummy, Daddy.</i>	And	Інтонація запитальних речень з дієсловом to be		
33.	In the Bedroom	Розповідати, що робити у спальні та ванні	<i>I sleep in the bedroom</i>		Стерджувальні речення	Повторення пісень		

34.	I Like to Play	Називати дії у помешканні та в дворі	<i>I ride a bike in the yard</i>		Стверджувальні речення			
SEASONS. CLOTHES								
35. 36.	My Favourite Clothes	Зображувати нові слова за допомогою жестів	<i>I swim.</i> <i>I don't swim.</i>	<i>Summer, winter, skate, ski, sledge, make a snowman, play hockey, play snowballs.</i>	Стверджувальні речення	[o],[e],[i]Ви мова нових слів	- бережне ставлення до свого гардеробу	- активно застосовувати лексику, що вивчається
37.	Holidays	Вітати зі святом.	<i>Happy New Year!</i> <i>1, 2 – Who are you?</i>		Запитальні речення	Розучування римівок		
38.	My Clothes	Показувати символами відповідні лексичні одиниці	<i>I put on my jeans.</i> <i>I take off my jeans.</i>	A dress, a sweater, jeans, shorts, a T-shirt, socks, a scarf, a cap, a jacket, a coat, mittens, boots, shoes. Dress yourself! Undress yourself! Zip (up) ...; button (up) ... I am hot; I am cold.		Вимова нових слів		
39.	My Wardrobe	Називати предмети гардеробу, які знаходяться в шафі.	<i>I see a dress on the wardrobe.</i>		<i>In, on, under</i>	Короткі відповіді з is		
40.	Be Tidy	Називати одяг, який ми перемо	<i>I wash my dress.</i> <i>I wash my socks.</i>			Вимова нових слів		

41.	I Dress Myself	Відповідно реагувати до ситуації	<i>Put on your jacket!</i>		<i>Присвійні займенники tu/your.</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
42.	Winter Fun	Розповідати про зимові ігри	I make a snowhouse		<i>Множина іменників. Запитальні речення з допоміжним дієсловом Do</i>	<i>Інтонація запитальних речень</i>		
MY FOOD								
43. 44.	Fruit and Vegetables	Зображувати символами лексичні одиниці. Називати овочі та фрукти	<i>I like apples. I don't like lemons.</i>	An apple, a banana, an orange, a lemon, a mushroom, a potato, a tomato, a cucumber, a carrot.	<i>Стверджувальні та заперечні речення</i>	<i>Вимова нових слів</i>	- виховання культури спілкування під час прийому їжі	- уміти демонструвати вивчену лексику
45.	Let's Count	Називати дії з овочами та фруктами	<i>1, 2, 3 – I see a potato tree</i>		<i>Стверджувальні речення</i>	<i>Інтонація стверджувальних речень</i>		
46.	Everyday Meals	Називати дії з овочами та фруктами	<i>Give me some soup</i>	Salad, soup, sausage, cheese, sweet(s), a cake, chocolate, ice-cream, tea, milk, juice. Feed a cat; cook. I am hungry; I am thirsty.	<i>some</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
47.	Their Favourite Food	Висловити своє відношення до їжі	<i>I am a monkey. I like bananas.</i>		<i>Стверджувальні речення</i>	<i>Інтонація розповідних речень</i>		

48.	Let's Feed Animals	Висловити своє відношення до їжі	<i>I like banana juice. I don't like cucumber juice.</i>		Стверджувальні речення	Інтонація стверджувальних речень		
49.	Ask and Answer	Висловити прохання, вміти пригостити	<i>Are you hungry? Hove some milk...</i>	What is your name? How old are you? How are you?	Спеціальні запитальні речення	Інтонація запитальних речень		
50.	A Miming Story	Складати кумедні речення за допомогою картинок	<i>I am a snowman. I have a lemon nose</i>		Стверджувальні речення	Інтонація стверджувальних речень		
HAPPY CHILDHOOD								
51. 52.	My Dreams	Називати професії	<i>I am a doctor.</i>	A teacher, a doctor, a sportsman, a driver, a clown, a singer, a dancer, a cook, a soldier, an officer, a policeman, a photographer.	Стверджувальні речення	Вимова нових слів	- правила ввічливо вості, вживання та вибір привітань	- застосовувати слова та вирази в діалогічному мовленні
53.	In the City	Називати будівлі у місті	<i>I go to the polyclinic.</i>	A school, a polyclinic, a hospital, a kindergarten, a circus, a market, a supermarket. A road.	Стверджувальні речення	Вимова нових слів		
54.	I Help my Mum	Називати свої обов'язки	<i>I clean the room</i>	Help Mummy, clean the room, sweep the floor, wash (mop) the floor, wash my socks, dust a table, make a bed, cook, feed a dog.	Стверджувальні речення	Вимова нових слів		
55.	I Can Help	Висловлювати спроможність щось зробити	<i>I can cook</i>		Модальне дієслово can	Інтонація стверджувальних речень		

56.	Don't Do That	Називати, що добре, а що погано.	<i>Don't be naughty. Don't pick your nose.</i>	Don't sit on the table! Don't stand on the chair! Don't rock the chair! Don't draw on the table! Don't draw on your hand! Don't bite your nails!	<i>Наказові заперечні речення</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
57.	Be Healthy	Називати хвороби	<i>I am ill. I am a doctor. I go to the hospital</i>	To have a headache, to have a stomachache, to have a backache, to have a toothache, to have an earache.	<i>Стверджувальні речення</i>	<i>Вимова нових слів</i>		
58.	I Am a Driver	Називати види транспорту	<i>I go by car (bus...)</i>		<i>Стверджувальні речення</i>			
59.	They Are Funny	Називати професії	<i>I am a clown (singer, dancer)</i>		<i>Стверджувальні речення</i>	<i>Інтонація розповідних речень</i>		
60.	I am a Soldier	Називати професії	<i>I am a policeman (soldier, officer, sportsman)</i>	Stand still! Hands up! Hands down! Lie down! Fall down!	<i>Наказові речення</i>	<i>Інтонація наказових речень</i>		
61.	Speak with Me	Постановка запитань	<i>One, two – who are you?</i>	<i>Who are you? Where do you live? How old are you? Where are you? Do you run? Do you have a car?</i>	<i>Спеціальні запитальні речення</i>	<i>Інтонація запитальних речень</i>		
62. 63.	Dialogues							
64. 65.	Revision							

Додатки

Створення асоціативних образів-символів до лексичних одиниць

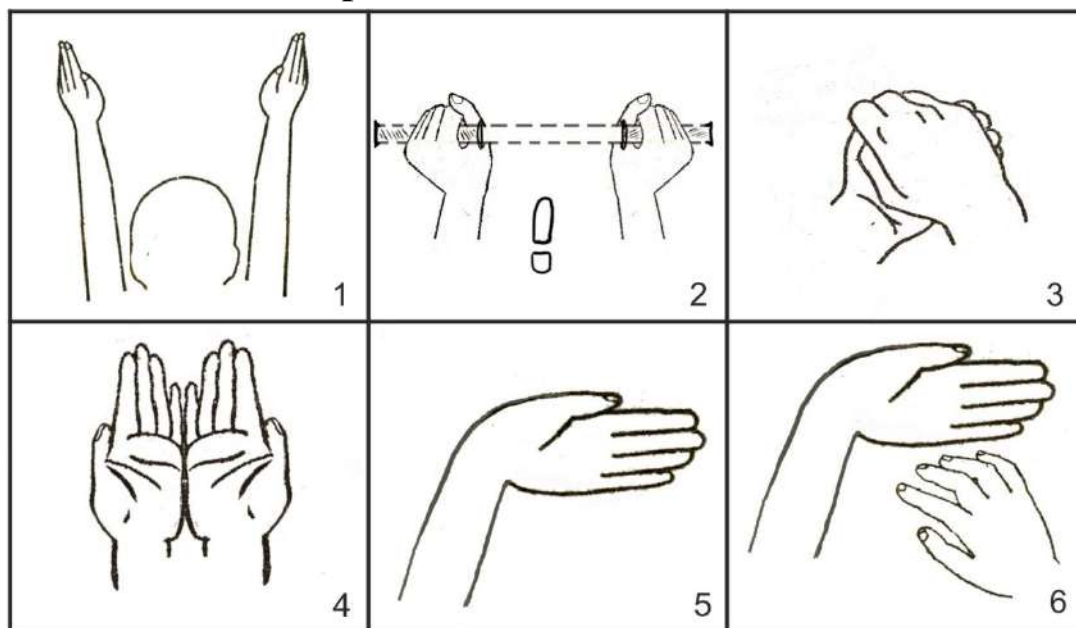
Рухи та дії

1. **go** [gəʊ] *ходити* – двома пальцями, ніби ногами, імітуємо ходьбу;
2. **fly** [flaɪ] *літати* – змахами рук імітуємо політ птаха;
3. **swim** [swɪm] *плавати* – зімкнуті перед собою руки по чергову розводимо в сторони та зводимо, імітуючи плавання;
4. **hop** [hɒp] *скакати* – руку переставляємо вперед невеликими ривками;
5. **jump** [dʒʌmp] *стрибати* – руку переставляємо вперед великими ривками;
6. **crawl** [krɔ:l] *повзати* – руку, що лежить на площині, рухаємо вперед, повільно переставляючи пальці;
7. **point** [pɔɪnt] *показувати* – вказівним пальцем вказуємо на певний предмет;

8. **touch** [tʌʃ] *торкатися* – вказівним пальцем торкаємося до певного предмета;
9. **take** [teɪk] *брати* – наближаємо руку до будь-якого предмета, імітуючи, що беремо його;
10. **give** [ɡɪv] *давати* – руку з розкритою долонею витягуємо вперед;
11. **look** [lʊk] *дивитись* – прикладені до очей зімкнуті великі й вказівні пальці асоціюються з біноклем, у який дивимось;
12. **count** [kaunt] *рахувати* – послідовно загинаємо пальці;
13. **read** [ri:d] *читати* – з'єднані повернуті догори долоні асоціюються з розгорнутою книгою, яку читаємо, водячи очима зліва направо;
14. **play a ball** *грати з м'ячем* – розкритою долонею виконуємо пружинисті рухи ввверх, вниз;
15. **clap** [klæp] *плескати* – плескаємо в долоні;
16. **watch TV** *дивитися телевізор* – дивимось на повернуту до себе долоню на відстані витягнутої руки, ніби на уявний екран;
17. **play on the computer** *грати на комп'ютері* – натискаючи пальцями руки на уявну клавіатуру, імітуємо гру на комп'ютері;
18. **ride a bike** *їхати на велосипеді* – стиснутими в кулаки руками тримаємо уявне кермо, ногою крутимо уявну педаль;
19. **make a bed** *застеляти ліжко* – повернутими донизу долонями робимо рухи, ніби розправляємо простирадло.

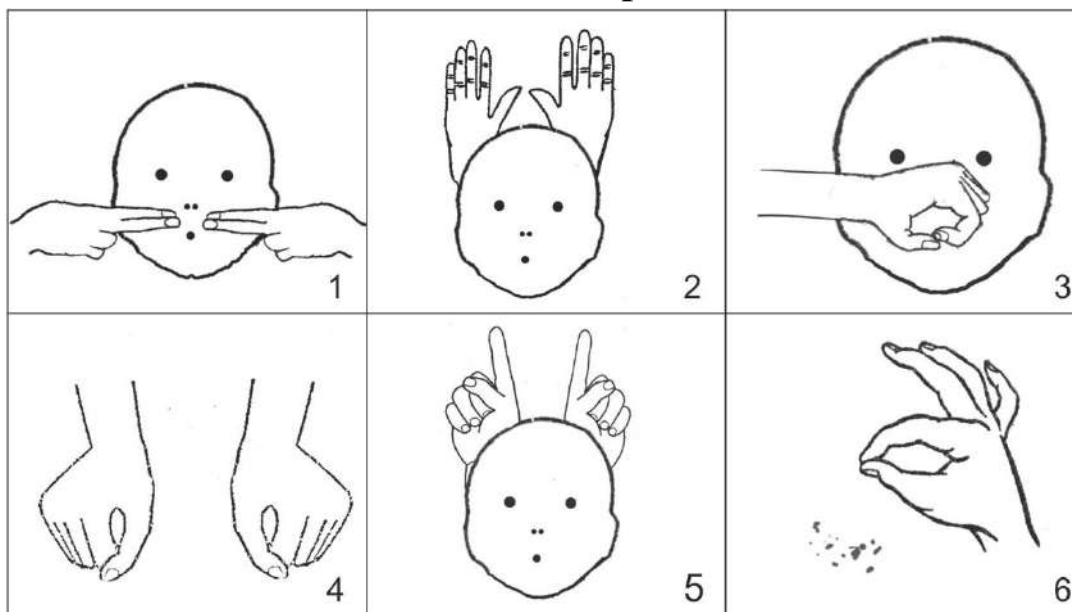
Предмети навколо нас

1. **tree** [tri:] *дерево* – високо підняті догори руки;
2. **bike** [baɪk] *велосипед* – стиснутими в кулаки руками тримаємо уявне кермо, ногою натискаємо на уявну педаль;

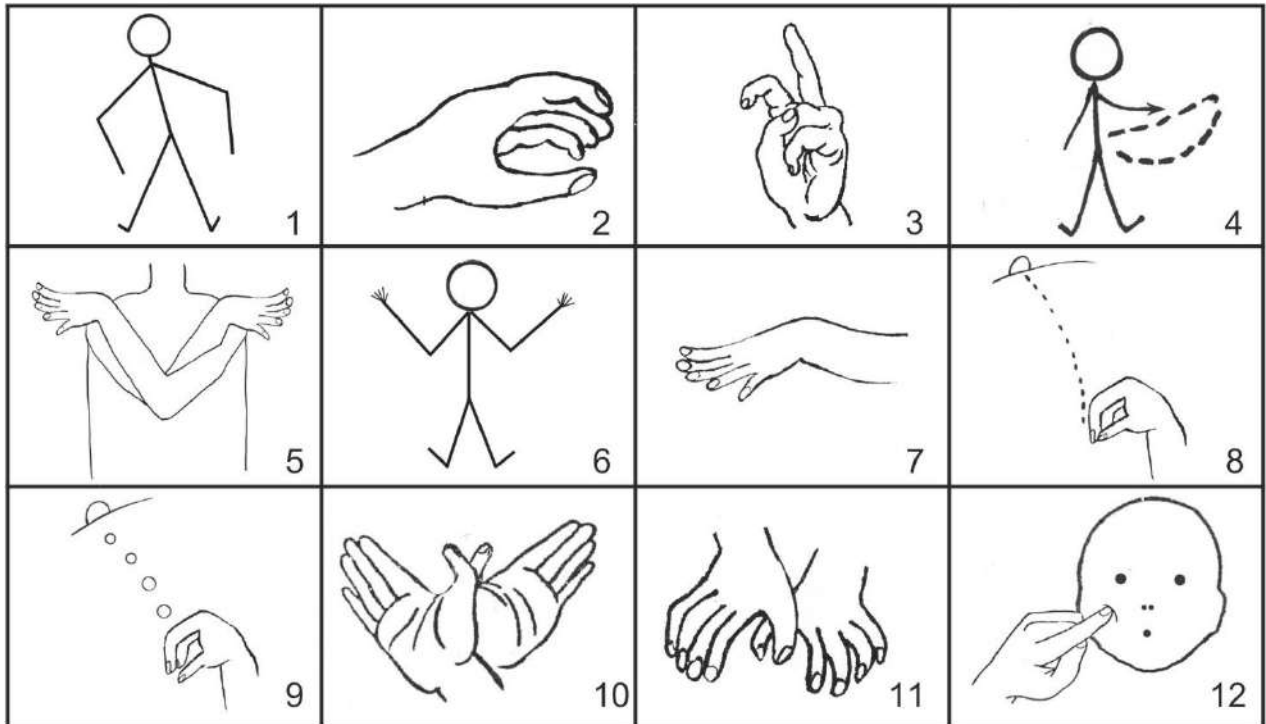
3. **ball** [bɔ:l] *м'яч* – дві руки, зігнуті в кулаки і покладені одна на одну символізують форму кулі;
4. **book** [bʊk] *книга* – з'єднані дві долоні у горизонтальному положенні символізують розгорнуту книгу;
5. **TV set** [,ti:'vi: set] *телевізор* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує уявний екран;
6. **computer** [kəm'pjʊ:tə] *комп'ютер* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує монітор, пальці іншої руки – клавіатуру.

Домашні тварини

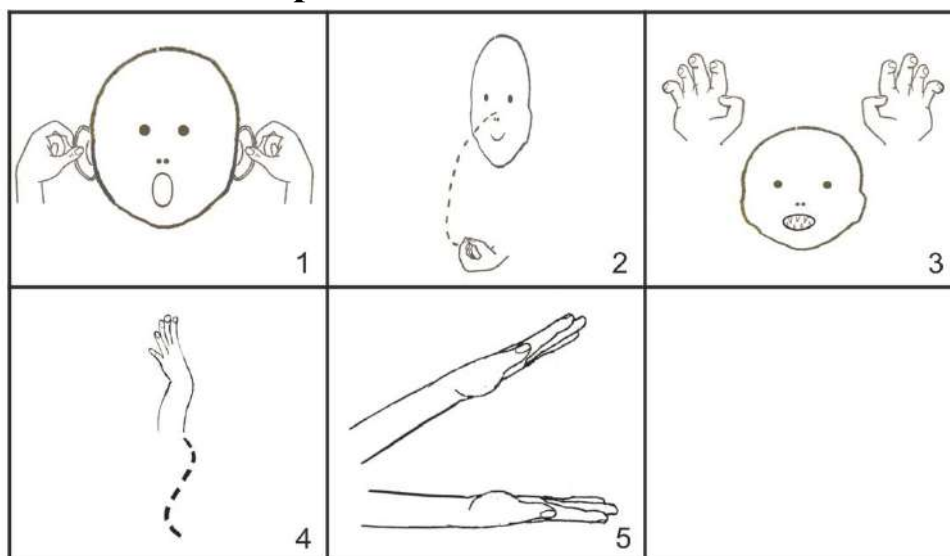
1. **cat** [kæt] *кіт* – прикладені до верхньої губи вказівні й середні пальці символізують уявні вуса;
2. **dog** [dɒg] *собака* – приставлені до голови дві руки асоціюються з вухами собаки;
3. **pig** [pɪg] *свинка* – зімкнуті в коло та притулені до носа великий і вказівний пальці зображують кумедне рильце;
4. **horse** [hɔ:s] *кінь* – стиснуті в кулаки та опущені донизу руки символізують уявні копита;
5. **cow** [kaʊ] *корова* – вказівні пальці обох рук, які символізують уявні роги, тримаємо над головою;
6. **rooster** ['ru:stə] *півень* – зімкнуті великий та вказівний пальці – уявний дзьоб, решта підняті догори – гребінь.

Дикі тварини

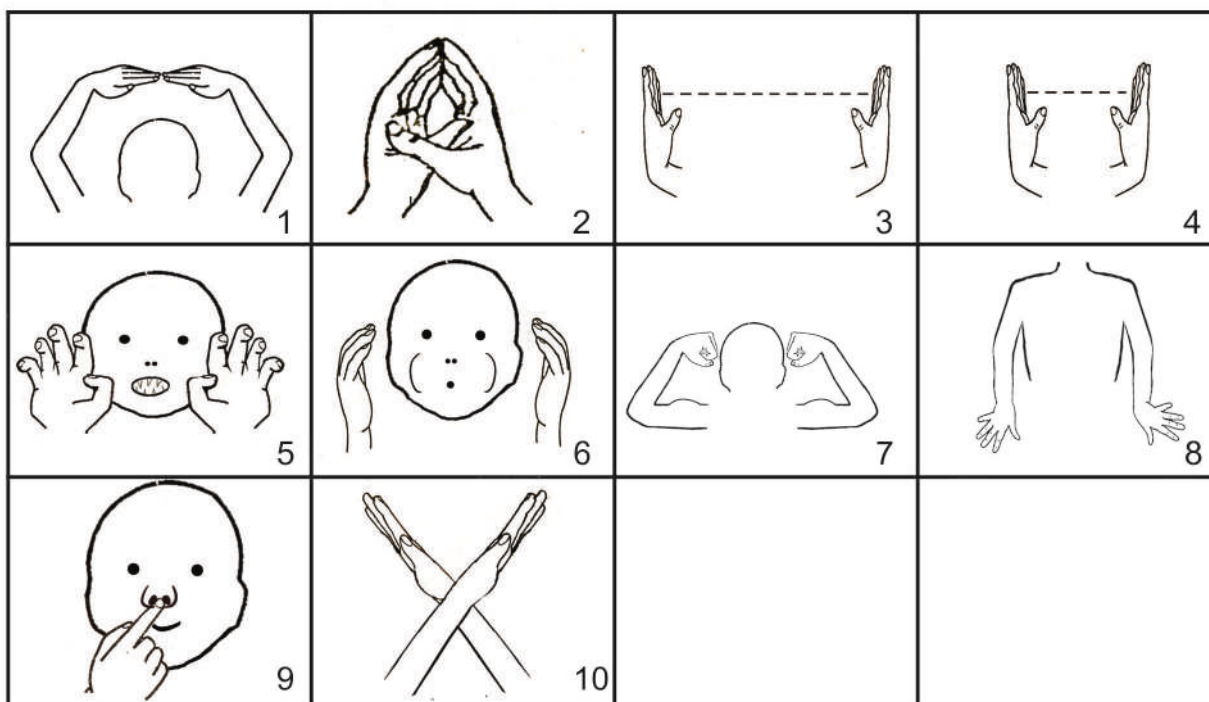
1. **bear** [bɛə] *ведмідь* – розставивши руки в сторони, перевалюємося з боку на бік;
2. **wolf** [wʊlf] *вовк* – великий палець з'єднуємо та роз'єднуємо з рештою, які тримаємо напівзігнутими, імітуючи пащу хижака;
3. **hare** [hɛə] *засць* – підняті догори вказівний та середній пальці – вуха тварини, решта зімкнуті між собою;
4. **fox** [fɒks] *лис* – відведеною назад рукою зображуємо уявний хвіст;
5. **bird** [bɜ:d] *птиця* – перехрещеними у ліктях руками імітуємо помах крилами птаха;
6. **frog** [frɒg] *жаба* – підняті догори та зігнуті в ліктях руки з широко розставленими пальцями;
7. **fish** [fɪʃ] *риба* – хвилеподібні рухи рукою у повітрі;
8. **mouse** [maʊs] *миша* – з'єднані та опущені донизу пальці швидко рухаємо в напрямку до уявної нірки;
9. **rat** [ræt] *пацюк* – широко розставлені та опущені донизу пальці однієї руки швидко рухаємо в напрямку до уявної нірки;
10. **butterfly** ['bʌtəflaɪ] *метелик* – перехрещеними біля зап'ястя долоньями імітуємо маленькі крила;
11. **spider** ['spaɪdə] *павук* – великі пальці обох рук з'єднані, решта – розставлені в сторони асоціюються з лапами павука;
12. **mosquito** [mə'ski:təʊ] *комар* – вказівним пальцем натискуємо на обличчя, імітуючи укусу комара.

Тварини інших континентів

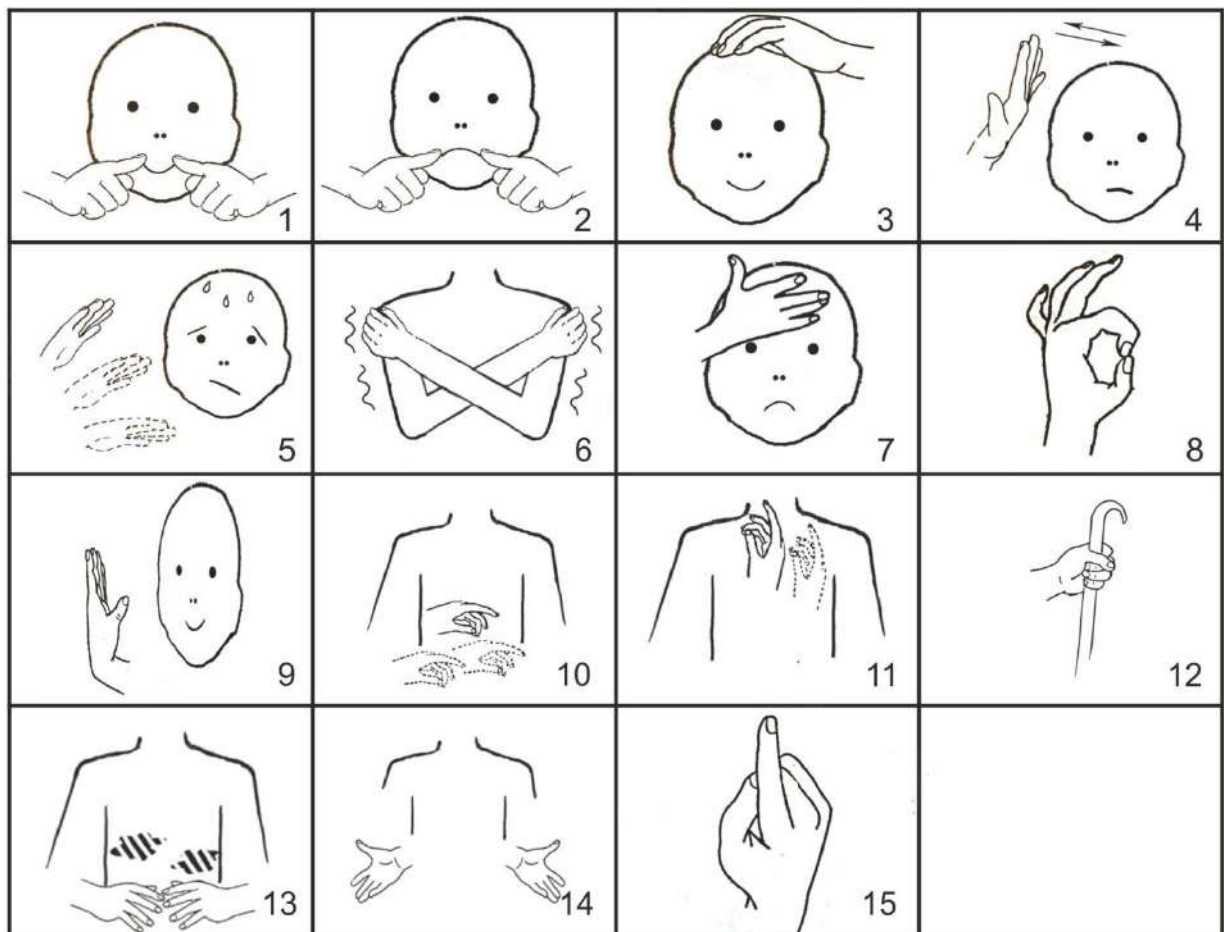

1. **monkey** ['mʌŋki] *мавна* – двома руками відтягуємо вуха;
2. **elephant** ['elɪfənt] *слон* – імітуємо витягування носа однією рукою, що символізує хобот тварини;
3. **tiger** ['taɪgə] *тигр* – дві руки над головою та сердите обличчя асоціюються з агресивним тигром;
4. **snake** [sneɪk] *змія* – рухаємо рукою, показуючи траєкторію змії, що повзе;
5. **crocodile** ['krɒkədɪl] *крокодил* – зімкнутими в ліктях руками імітуємо рух щелеп хижака.

Стан людини і тварини

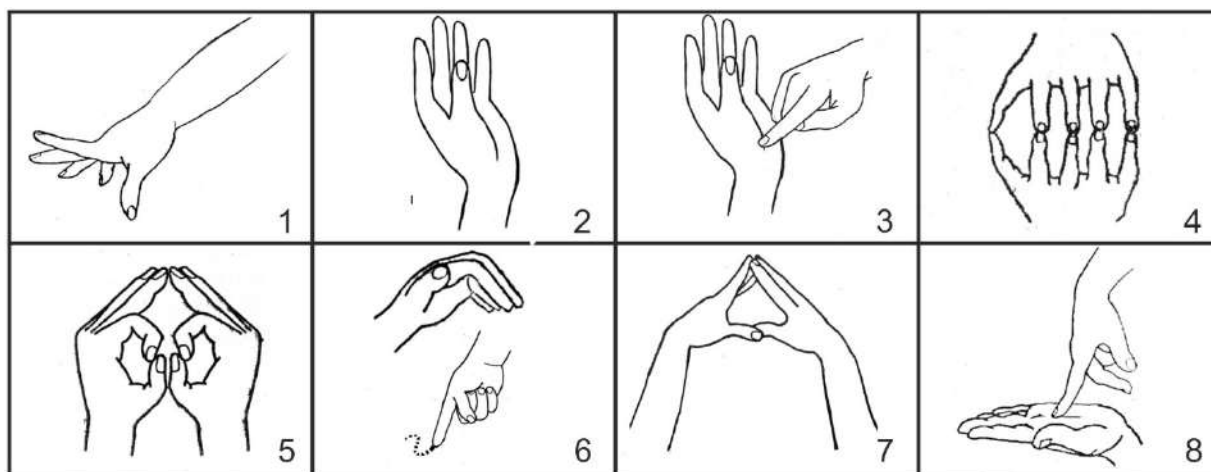
1. **big** [bɪg] *великий* – двома руками візуально збільшуємо простір перед собою;
2. **little** ['lɪtl] *маленький* – зімкнуті дві долоні символізують маленький простір;
3. **long** [lɒŋ] *довгий* – руки розводимо в сторони, показуючи довжину;
4. **short** [ʃɔ:t] *короткий* – руки зводимо до середини, показуючи коротку відстань;
5. **angry** ['æŋgrɪ] *злий* – дві руки із зігнутими пальцями на фоні сердитого обличчя;
6. **fat** [fæt] *товстий* – руками умовно показуємо товсті щоки;
7. **strong** [strɒŋ] *сильний* – піднятими вгору та зігнутими в ліктях руками стискаємо кулаки, напружуючи м'язи;
8. **weak** [wi:k] *слабкий* – безсило трясемо опущеними донизу руками;
9. **funny** ['fʌnɪ] *смішний* – натискуємо вказівним пальцем на кінчик носа;
10. **dangerous** ['deɪndʒərəs] *небезпечний* – перехрещуємо руки перед собою.

1. **glad** [glæd] *радісний* – вказівними пальцями розтягуємо кути губ догори;
2. **sad** [sæd] *сумний* – вказівними пальцями опускаємо кінчики губ донизу;
3. **good** [gʊd] *добрий* – рукою гладимо себе по голові;
4. **bad** [bæd] *поганий* – різким змахом руки в напрямку до себе показуємо негативне ставлення;

5. **hot** [hɒt] *гарячий* – рукою махаємо в напрямку обличчя;
6. **cold** [kəʊld] *холодний* – тремтимо, охопивши руками свій тулуб;
7. **ill** [ɪl] *хворий* – долоню притуляємо до лоба, імітуючи головний біль;
8. **well** [wel] *почуватися добре* – зімкнуті в кільце великий та вказівний пальці;
9. **nice** [naɪs] *гарний* – долоня асоціюється із дзеркалом, у яке дивимося на себе із задоволенням;
10. **hungry** [ˈhʌŋɡrɪ] *голодний* – рукою здійснюємо кругові рухи по животі, імітуючи відчуття голоду;
11. **thirsty** [ˈθɜːstɪ] *відчувати спрагу* – пальцями рук здійснюємо кругові рухи в ділянці шиї, імітуючи відчуття спраги;
12. **old** - [əʊld] - *старий* – вдаємо, ніби опираємося на уявну палицю, яку тримаємо в руці;
13. **dirty** [ˈdɜːtɪ] *брудний* – двома руками імітуємо витирання бруду;
14. **clean** [kliːn] *чистий* – розводимо кисті рук в сторони (чистий, аж сяє).
15. **naughty** [ˈnɔːtɪ] *неслухняний* – похитуємо вказівним пальцем, ніби робимо зауваження.

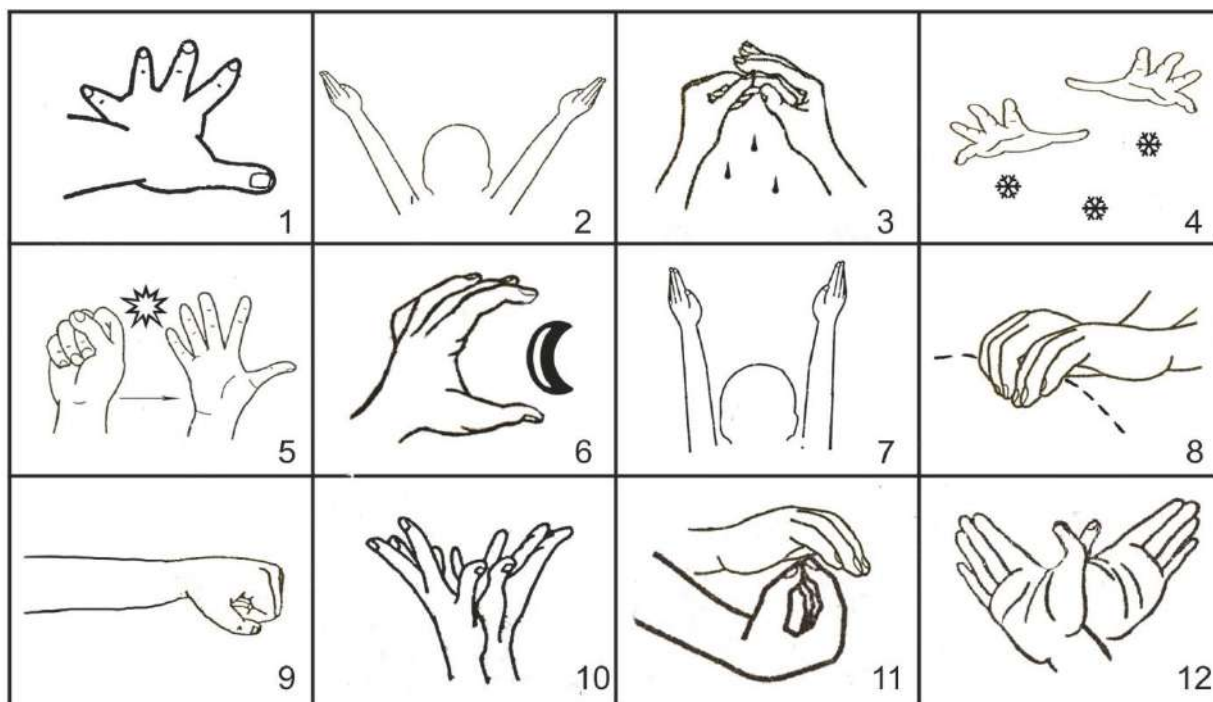
Місцезнаходження

1. **river** [ˈrɪvə] *річка* – витягнута рука асоціюється з довгою річкою, рух пальців – із течією води;
2. **forest** [ˈfɒrɪst] *ліс* – підняті догори пальці однієї руки символізують умовні дерева;
3. **park** [pɑːk] *парк* – підняті догори пальці однієї руки асоціюються з деревами, вказівний палець іншої руки, розміщений у горизонтальному положенні – із лавками в парку;
4. **zoo** [zuː] *зоопарк* – широко розставлені та з'єднані між собою пальці обох рук асоціюються з кліткою в зоопарку;
5. **kindergarten** [ˈkɪndə, ɡɑːtʃn] *дитячий садок* – руками зображуємо дах будівлі, у якій багато іграшок, наприклад м'ячиків;

6. **school** [sku:l] *школа* – лівою рукою зображуємо дах будівлі, правою імітуємо письмо в зошиті;
7. **house** [hauz] *будинок* – обома руками зображуємо дах будинку;
8. **yard** [jɑ:d] *подвір'я* – на долоні однієї руки виконуємо певні рухи іншою рукою, наприклад, ходимо, стрибаємо.

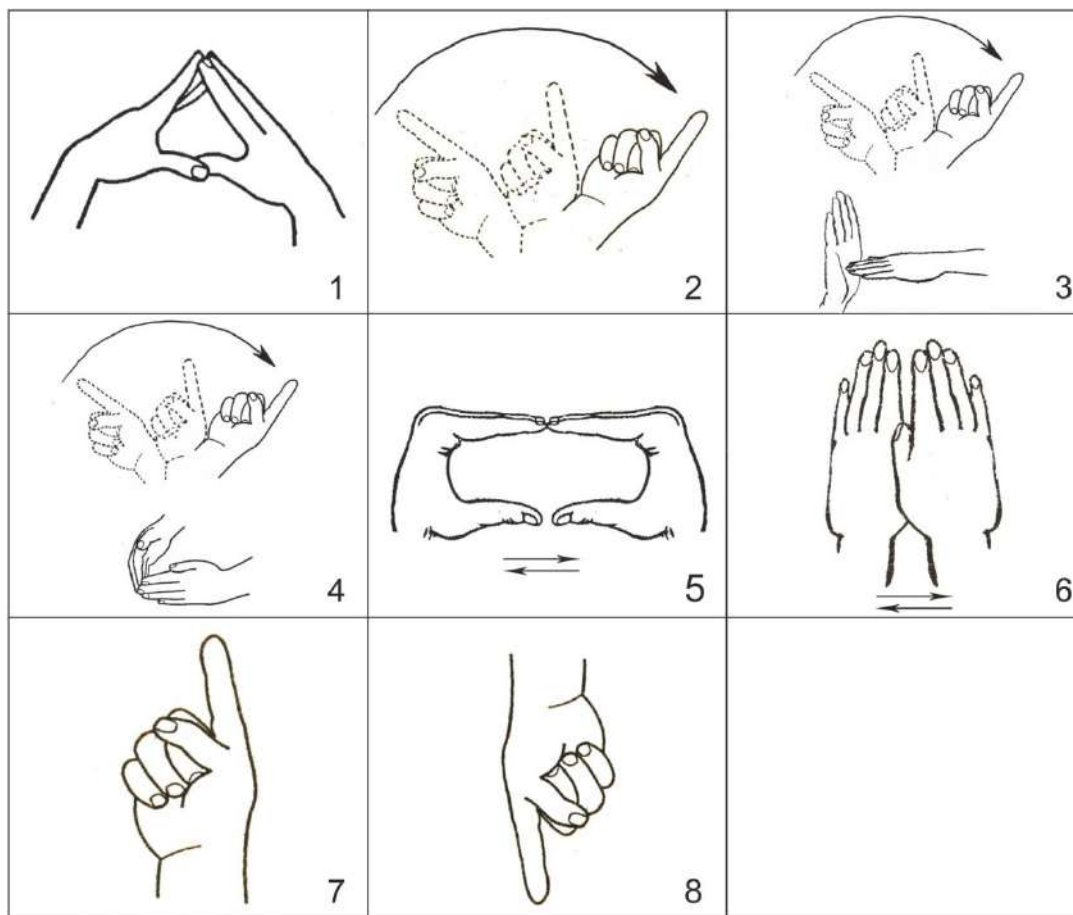
Об'єкти природи

1. **sun** [sʌn] *сонце* – високо піднята рука з розставленими пальцями, якими рухаємо, що символізують промінчики сонця;
2. **sky** [skaɪ] *небо* – розведеними руками показуємо безмежний простір над головою;
3. **rain** [reɪn] *дощ* – пальцями обох рук показуємо рух краплинок зверху донизу;
4. **snow** [snəʊ] *сніг* – розставленими пальцями долонь імітуємо падіння сніжинок зверху донизу;
5. **star** [stɑ:] *зірка* – пальці різко згинаємо в кулак та розгинаємо кілька разів, символізуючи миготіння зірок;
6. **moon** [mu:n] *місяць* – пальці руки складені у формі місяця;
7. **tree** [tri:] *дерево* – високо підняті догори дві руки;
8. **ground** [graʊnd] *земля* – долонями, зігнутими донизу, зображуємо горбик землі;
9. **log** [lɒg] *колода* – витягнута вперед і складена в кулак рука асоціюється з лежачою колодою;

10. **flower** ['flaʊə] *квітка* – з'єднані у зап'ясті долоні з розтуленими пальцями у вертикальному положенні;
11. **mushroom** ['mʌʃrʊm] *гриб* – напівзігнута повернута донизу долоня однієї руки символізує шапочку гриба, підняті догори пальці іншої – ніжку;
12. **butterfly** ['bʌtəflaɪ] *метелик* – перехрещеними біля зап'ястя долонями імітуємо маленькі крила.

Квартира

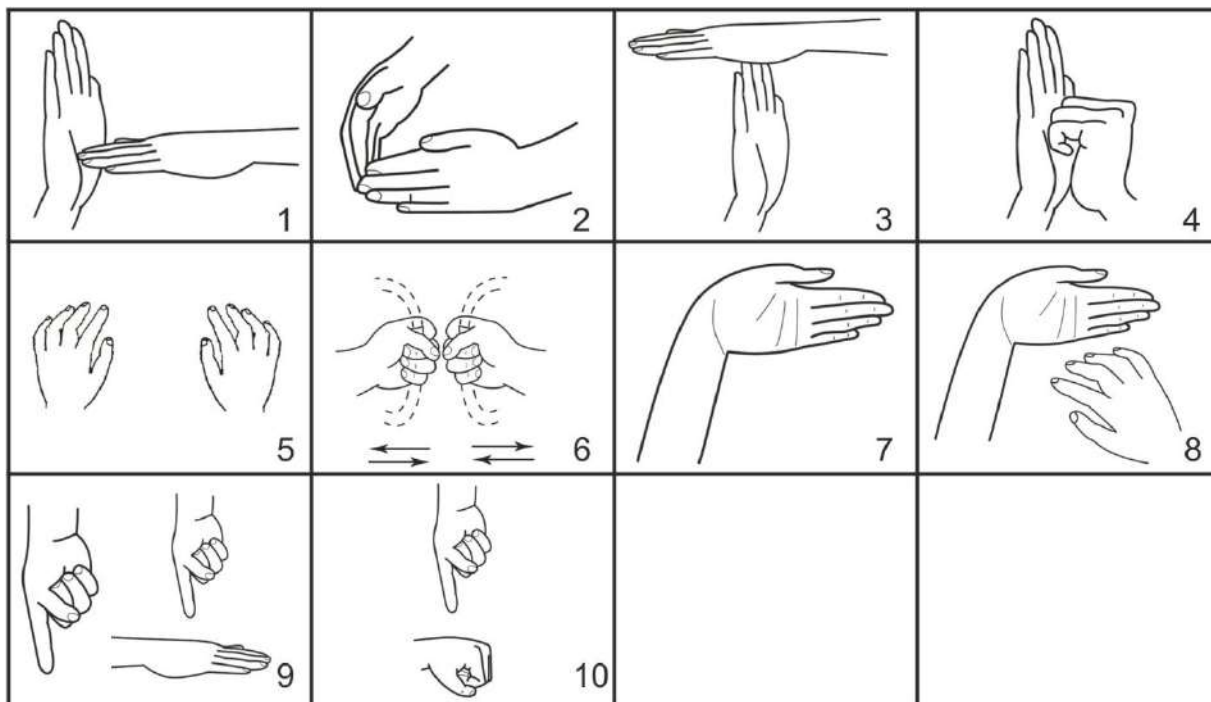

1. **house** [haʊz] *будинок* – пальцями обох рук зображуємо дах будинку;
2. **room** [ru:m] *кімната* – вказівним пальцем показуємо в різні сторони кімнати;
3. **bedroom** ['bedrʊm] *спальня* – зобразивши символ ліжка, показуємо символ кімнати;
4. **bathroom** ['bɑ:θrʊm] *ванна* – зобразивши символ ванни, показуємо символ кімнати;
5. **window** ['wɪndəʊ] *вікно* – з'єднані пальці обох рук символізують вікно, яке можна відкривати та закривати, міняючи положення рук;
6. **door** [dɔ:] *двері* – з'єднані разом дві долоні у вертикальному положенні асоціюються з дверима, які можна відкривати та закривати, міняючи положення рук;

7. **ceiling** ['si:lɪŋ] *стеля* – вказівним пальцем показуємо вгору;

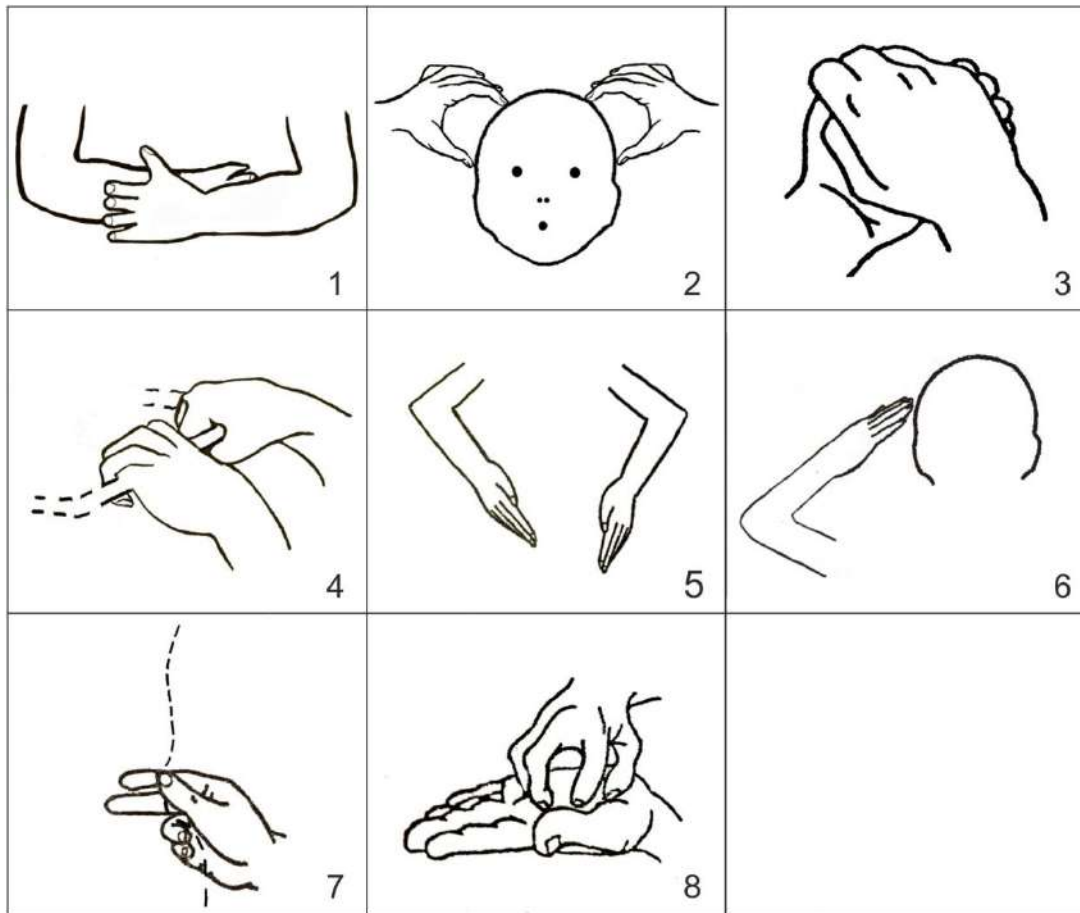
8. **floor** [flɔ:] *підлога* – вказівним пальцем показуємо вниз.

В квартирі

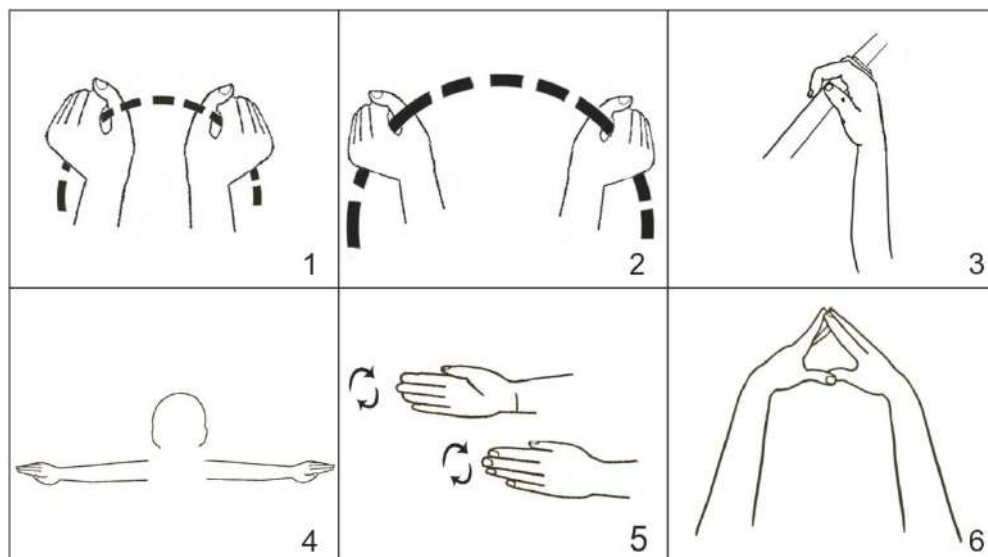
1. **bed** [bed] *ліжка* – випрямлена права рука торкається середини долоні лівої, поставленої у вертикальному положенні;
2. **bath** [bɑ:θ] *ванна* – руки, з'єднані перед собою, символізують ванну;
3. **table** ['teɪbl] *стіл* – руки з'єднані між собою в «Т» положенні;
4. **chair** [tʃɛə] *табуретка* – рука у вертикальному положенні стиснута в кулак;
5. **piano** [pi'æpəu] *піаніно* – пальцями рук натискуємо по уявних клавішах;
6. **wardrobe** ['wɔ:drəʊb] *шафа* – двома руками беремось за уявні ручки дверей, імітуючи їх відкривання та закривання;
7. **TV set** [ti:'vi: set] *телевізор* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує уявний екран;
8. **computer** [kəm'pjʊ:tə] *комп'ютер* – повернута до себе долоня на відстані витягнутої руки символізує монітор, пальці іншої руки – клавіатуру;
9. **carpet** ['kɑ:pɪt] *килим* – зобразивши символ підлоги, вказівним пальцем показуємо на витягнуту руку, яка символізує килим;
10. **mat** [mæt] *килимок* – вказівним пальцем показуємо на зігнуту руку – умовний маленький килимок.

Іграшки

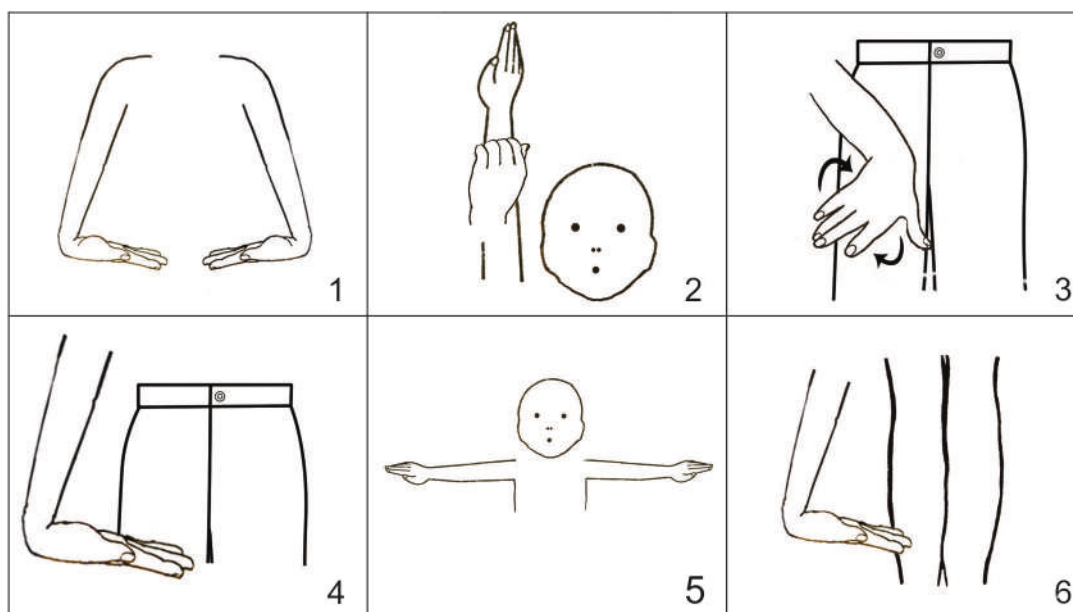
1. **doll** [dɒl] *лялька* – двома складеними перед грудьми руками тримаємо уявну ляльку;
2. **teddy bear** ['tedɪ ˌbeə] *плюшевий ведмедик* – зображуємо уявні вуха іграшкового ведмедика;
3. **ball** [bɔ:l] *м'яч* – дві покладені одна на одну долоні асоціюються з формою м'яча;
4. **pram** [præm] *коляска* – руками перед собою імітуємо поштовхи дитячого візка;
5. **robot** ['rəʊbɒt] *робот* – обома руками робимо повільні, ривкові, несиметричні рухи;
7. **soldier** ['səʊldzə] *солдат* – приставляємо руку до голови, імітуючи процес, коли солдат рапортує
8. **balloon** [bə'lu:n] *повітряна кулька* – піднятою вверх рукою колишемо, ніби тримаємо на нитці повітряну кульку;
9. **box** [bɒks] *коробка* – на розгорнуту долоню однієї руки кладемо зігнуту долоню іншої, яка символізує умовну кришку, яку відкриваємо та закриваємо.

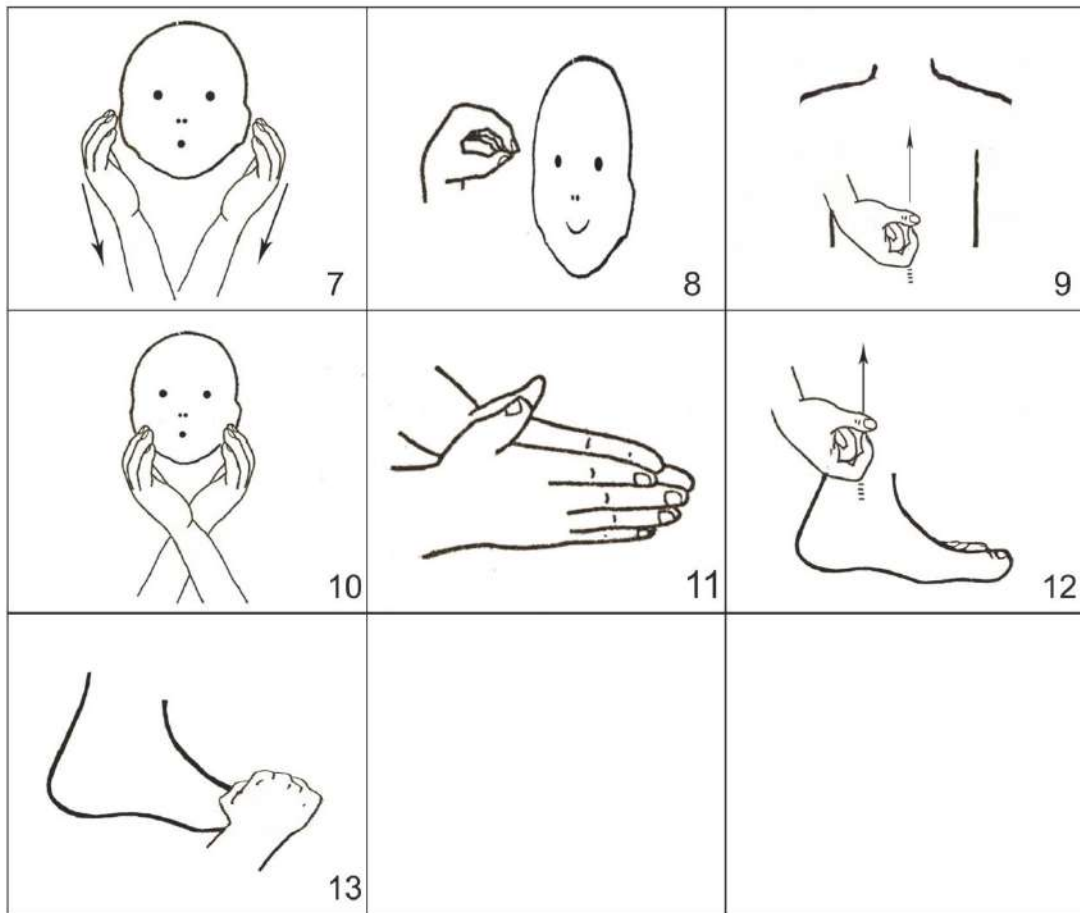
Іграшковий транспорт

1. **car** [kɑ:] *машина* – обома руками крутимо невеликий уявний руль;
2. **tractor** ['træktə] *трактор* – обома руками крутимо уявний руль, підстрибуючи на місці, ніби трактор на пагорбах;
3. **bus** [bʌs] *автобус* – високо піднятою рукою тримаємось за уявний поручень;
4. **plane** [pleɪn] *літак* – розставлені в сторони руки асоціюються з крилами літака;
5. **train** [treɪn] *потяг* – обома руками робимо кругові рухи перед собою, імітуючи колеса потяга в русі;
6. **ship** [ʃɪp] *корабель* – двома з'єднаними руками зображуємо ніс корабля;

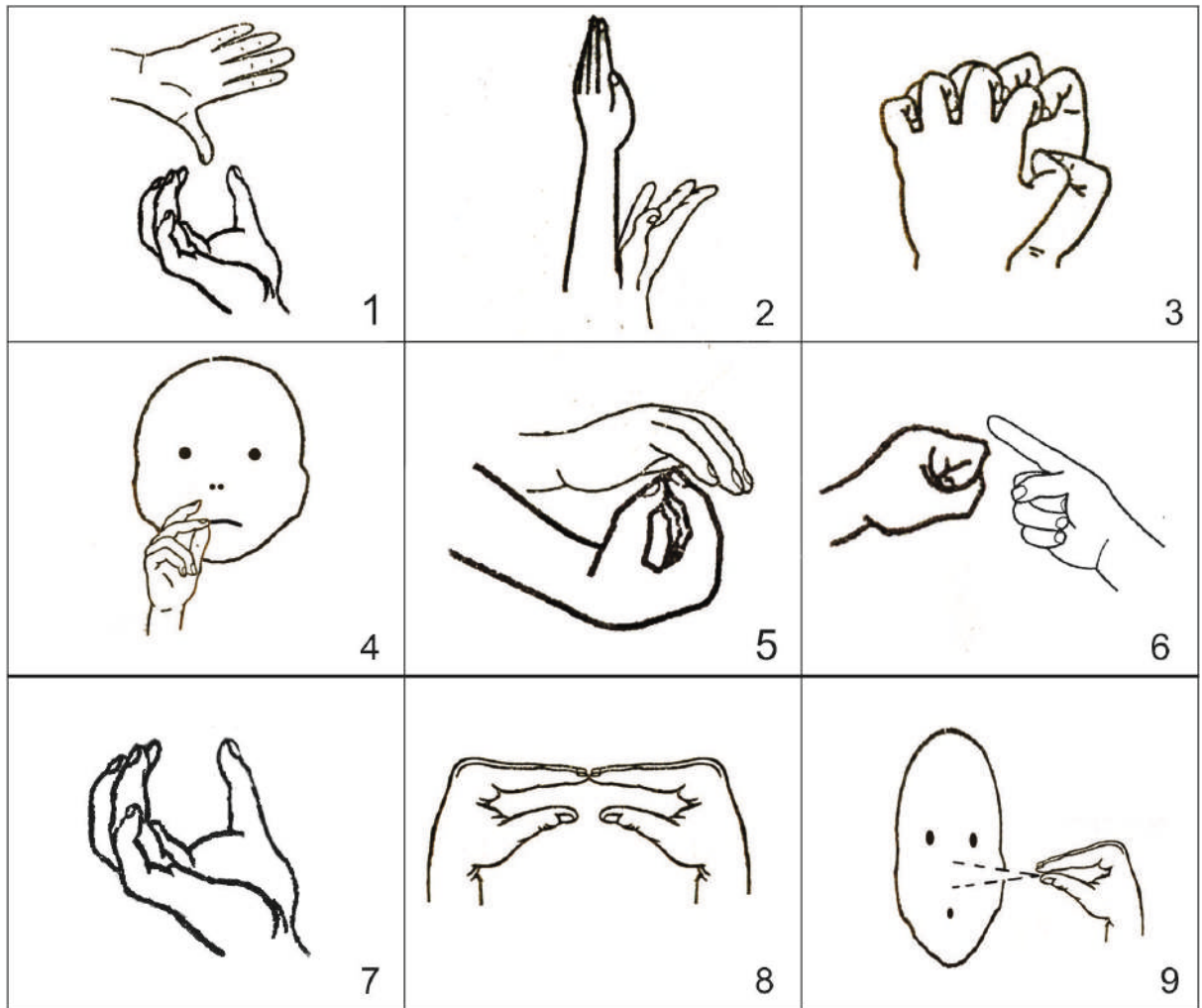
Одяг

1. **dress** [dres] *плаття* – опущеними руками з повернутими до середини долоньями імітуємо сукню;
2. **sweater** [swetə] *свєтп* – обома руками імітуємо одягання светра;
3. **jeans** [dʒi:nz] *джинси* – зображуємо уявне тертя по нозі, що асоціюється з потертими джинсами;
4. **shorts** [ʃɔ:ts] *шорти* – рукою показуємо довжину шортів;
5. **T-shirt** ['ti: ʃə:t] *футболка* – випрямлені в сторони руки асоціюються з розгорнутою футболкою, що нагадує літеру «Т»;
6. **sock** [sɔk] *шкарпетка* – рукою показуємо на довжину шкарпеток.
7. **scarf** [ska:f] *шарф* - обводимо рукою навколо шиї;
8. **cap** ['kæp] *кепка* – рукою тримаємо уявний козирок;
9. **jacket** ['dʒækt] *куртка* – рухом руки від пояса до шиї імітуємо застібання уявної блискавки;
10. **coat** [kəʊt] *пальто* – перехрещені руки навколо шиї асоціюються з коміром пальта;
11. **mitten** ['mɪtn] *рукавиця* – імітуємо одягання уявних рукавиць;
12. **boot** [bu:t] *чєревик, чобіт* – імітуємо застібання уявної блискавки на чєревиках;
13. **shoe** [ʃu:] *туфля* – імітуємо натирання до блиску туфель;

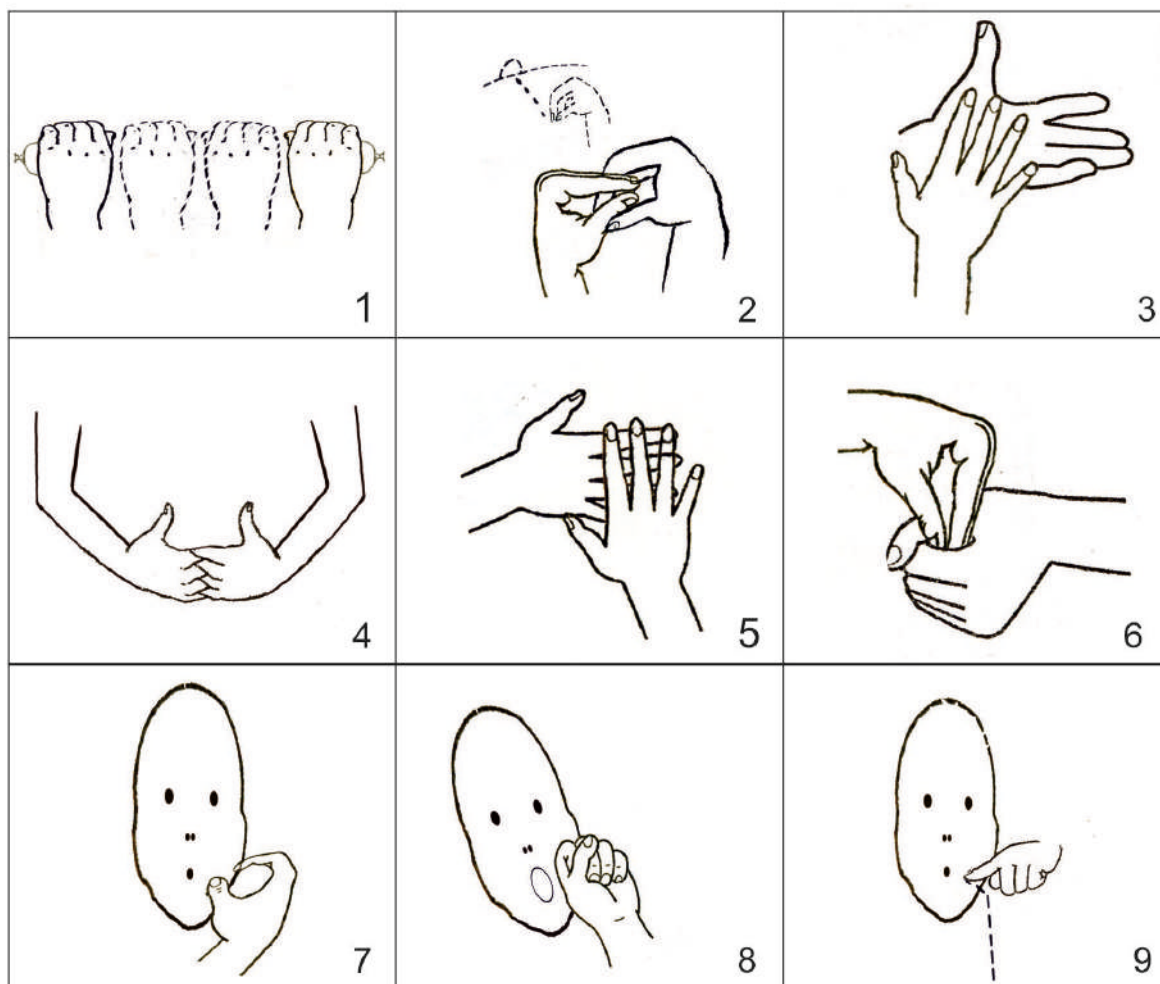
Овочі, фрукти

1. **apple** ['æpl] **яблуко** – над напівзігнутою повернутою догори долонею, що символізує умовне яблуко, розкрита долоня іншої руки – листочок над ним;
2. **banana** [bə'nɑ:nə] **банан** – біля високо піднятої руки іншою зображуємо звисаючі шкірки почищеного банана;
3. **orange** ['ɔrɪndʒ] **апельсин** – рухаємо зімкнутими між собою, складеними у формі кулі пальцями обох рук, що символізує нерівну поверхню апельсина;
4. **lemon** ['lemən] **лимон** – підносимо до рота уявний фрукт, від якого кривимось;
5. **mushroom** ['mʌʃrʊm] **гриб** – напівзігнута повернута донизу долоня однієї руки символізує шапочку гриба, підняті догори пальці іншої – ніжку;
6. **potato** [pə'teɪtəʊ] **картопля** – імітуємо чищення картоплі ножем;
7. **tomato** [tə'mɑ:təʊ] **помідор** – напівзігнута повернута догори долоня символізує круглий овоч;

8. **cucumber** ['kju:kʌmbə] *огірок* – прикладеними один до одного великими та вказівними пальцями обох рук зображуємо видовжену форму огірка;
9. **carrot** ['kærət] *морква* – умовно видовжений ніс асоціюється з носом сніговика;

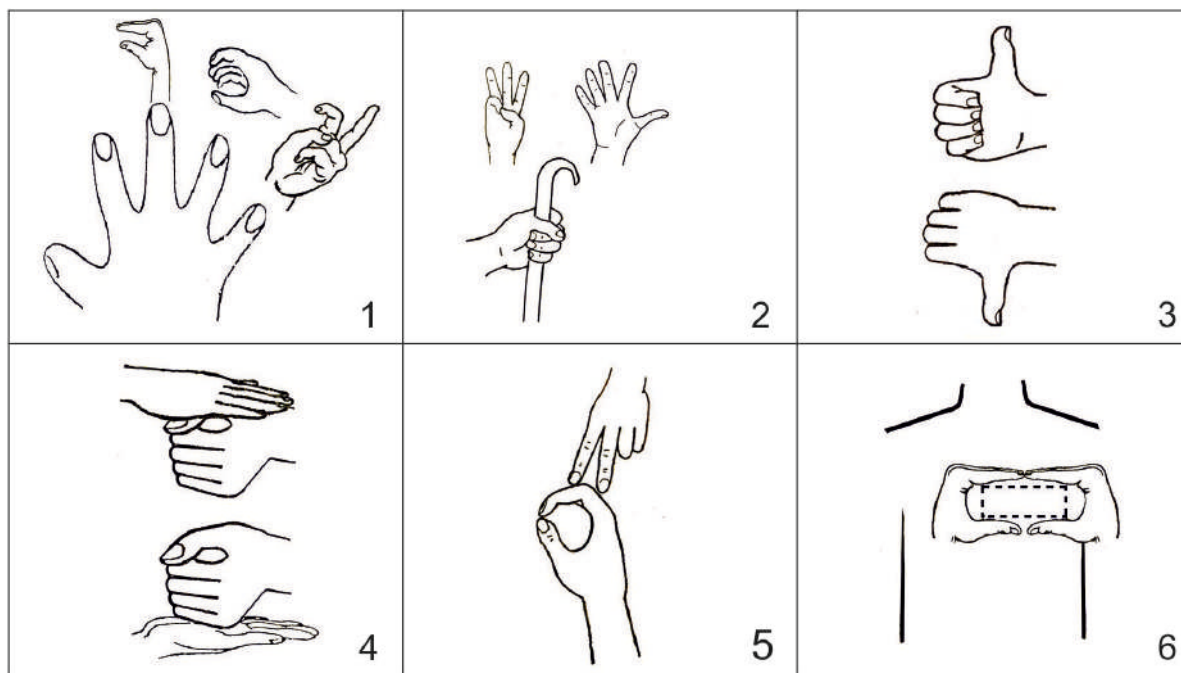
Їжа

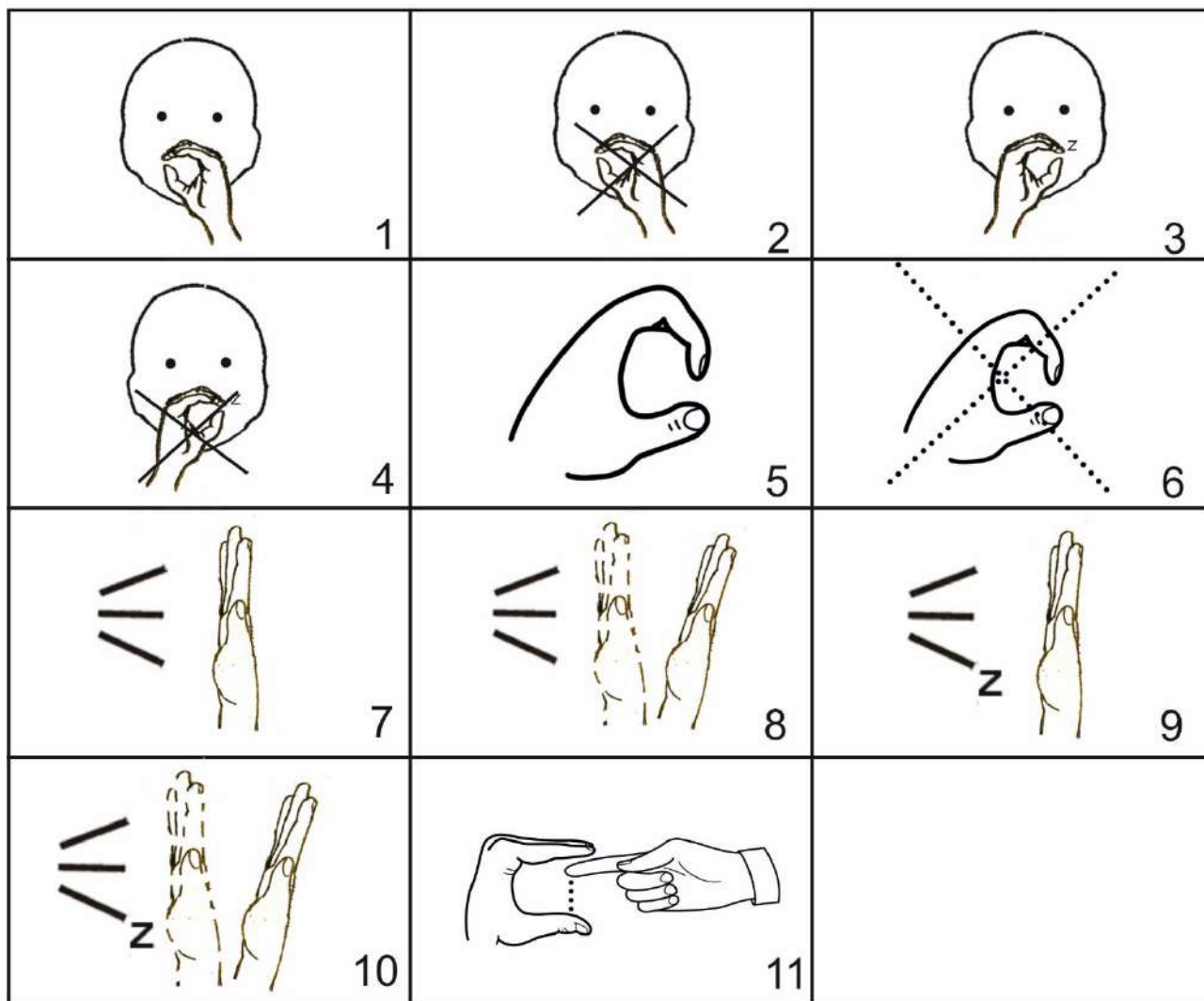
1. **sausage** ['sɔsɪdʒ] *ковбаса* – послідовно переставлені один за одним кулаки ніби з'єднані між собою сардельки;
2. **cheese** [tʃi:z] *сир* – з'єднаними пальцями відведеної назад руки швидко рухаємо від уявної нірки вперед до уявного шматочка сиру, який хвтає мишка;
3. **sweet** [swi:t] *цукерка* – пальцями обох рук робимо рухи, ніби розгортаємо цукерку;
4. **cake** [keɪk] *торт* – з'єднаними перед собою руками зображуємо великий торт, підняті вгору великі пальці символізують святкові свічки в ньому;

5. **chocolate** ['tʃɒkəlɪt] **шоколад** – розставлені пальці однієї руки, покладені навхрест на розставлені пальці іншої руки, зображують вилиту шоколадну плитку у формі квадратиків;
6. **ice cream** [aɪs 'kri:m] **морозиво** – зібрані в пучок пальці однієї руки кладемо в кулак іншої, що асоціюється з морозивом у стаканчику;
7. **tea** [ti:] **чай** – створивши образ великої кружки, імітуємо процес пиття із неї;
8. **milk** [mɪlk] **молоко** – кулак однієї руки тримаємо біля рота, імітуючи процес пиття дитиною молока із пляшки;
9. **juice** [dʒu:s] **сік** – рухом вказівного пальця знизу доверху створюємо образ соломинки, через яку часто п'ємо сік.

Спеціальні запитання

- 1) **Who are you?** – створюємо асоціацію новорічного карнавалу: Who are you? – I am a hare; Who are you? – I am a wolf; Who are you? I am a goose;
- 2) **How old are you?** – спираємось на уявну палицю, створюючи асоціацію до англійського слова old. Іншою рукою показуємо, скільки років;
- 3) **How are you?** – жестами кисті руки показуємо, що ми почуваємося добре або недобре;
- 4) **Where are you?** – створюємо асоціативні образи до слів on, under;
- 5) **Where do you live?** – кистю однієї руки створюємо образ нашої планети, іншою зображуємо свою домівку на ній;
- 6) **What is your name?** – умовно зображуємо символ бейджика.

do - зігнуті в кулак та прикладені до рота пальці асоціюються з дудочкою.

do not - створюємо асоціативний образ-символ "do" потім робимо заперечний рух пальцем зі сторони в сторону.

does – згинаємо в кулак та прикладаємо до рота пальці, створюючи асоціативний образ-символ "do", одночасно робимо рухи мізинцем вперед-назад.

does not - створюємо асоціативний образ-символ "does" потім робимо заперечний рух пальцем зі сторони в сторону.

can - зігнуті пальці в положенні "c".

can not - створюємо асоціативний образ-символ "can", після чого робимо заперечний рух рукою зі сторони в сторону.

have - на випрямлену піднесену у вертикальному положенні до рота долоню видихаємо повітря і промовляємо *хе*, що нагадує незакінчене англійське слово *have*.

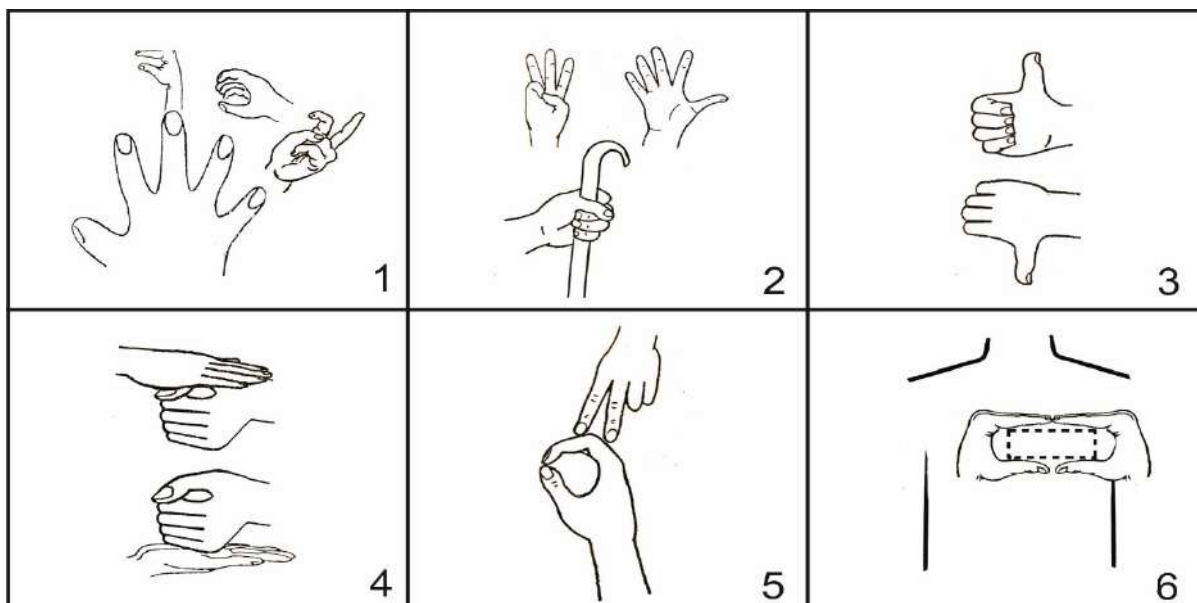
have got - на випрямлену піднесену у вертикальному положенні до рота долоню видихаємо повітря і промовляємо *have*, потім відводимо долоню вперед, що символізує "got".

has - на випрямлену піднесену у вертикальному положенні до рота долоню видихаємо повітря, одночасно роблячи рухи мізинцем вперед-назад, вимовляючи "has".

has got - на випрямлену піднесену у вертикальному положенні до рота долоню видихаємо повітря, одночасно роблячи рухи мізинцем вперед-назад, вимовляючи "has" потім відводимо долоню вперед, що символізує "got".

this is - рухаємо у вертикальному положенні вказівним пальцем правої руки між вказівним та великим пальцем лівої руки.

Спеціальні запитання

Who are you? – створюємо асоціацію новорічного карнавалу: *Who are you? – I am a hare; Who are you? – I am a wolf; Who are you? I am a goose.*

How old are you? – спираємось на уявну палицю, створюючи асоціацію до англійського слова *old*. Іншою рукою показуємо, скільки років.

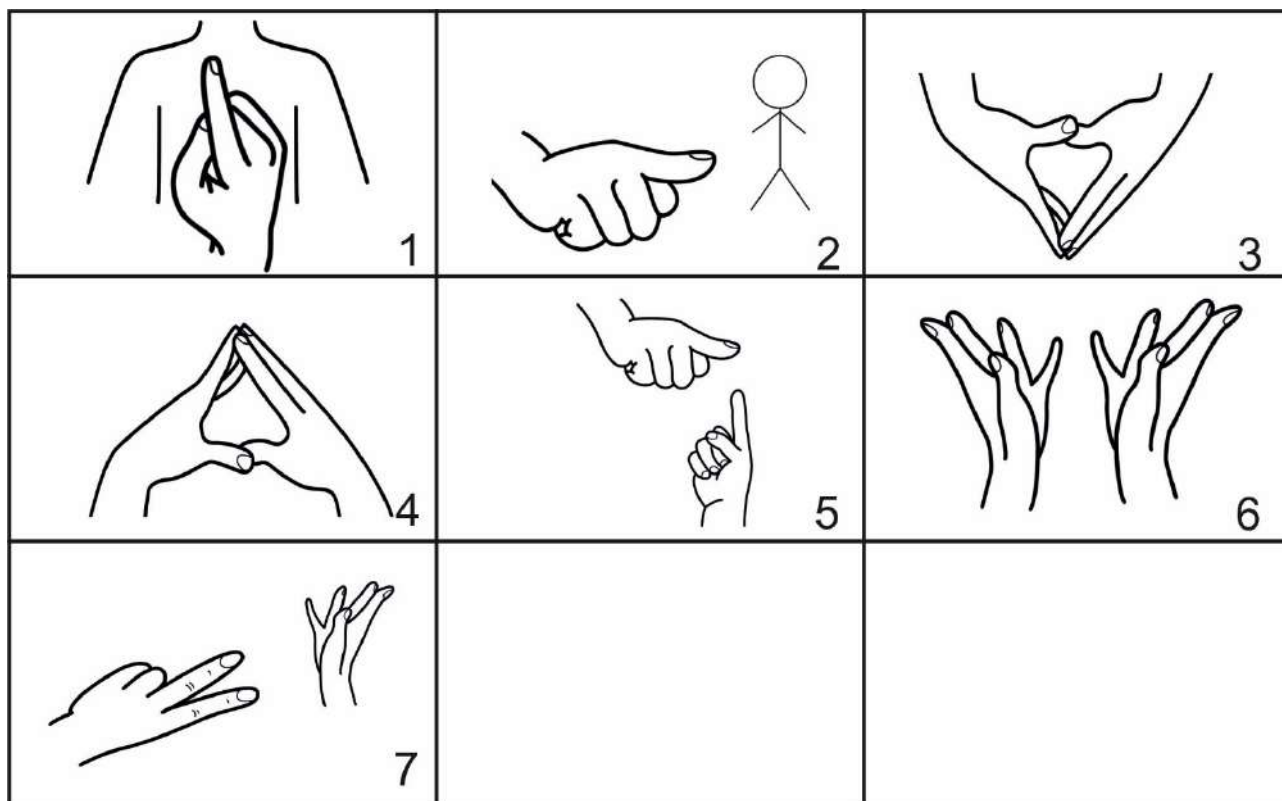
How are you? – жестами кисті руки показуємо, що ми почуваємося добре або недобре.

Where are you? – створюємо асоціативні образи до слів on, under.

Where do you live? – кистю однієї руки створюємо образ нашої планети, іншою зображуємо свою домівку на ній.

What is your name? – умовно зображуємо символ бейджика.

Особові займенники

I - рукою вказуємо на себе.

you - рукою вказуємо на сусіда.

he - зображуємо долоньями рук трикутник гострим кутом донизу, що символізує брюки хлопчика.

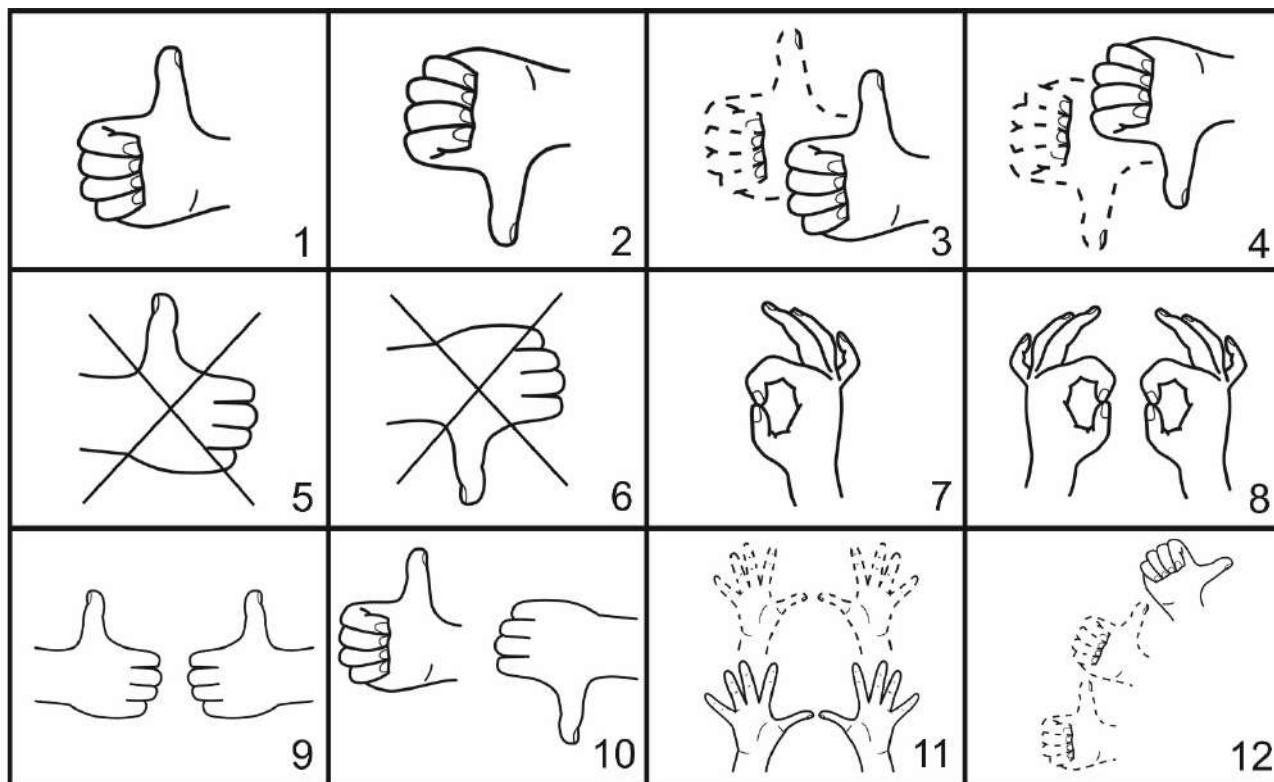
she - зображуємо долоньями рук трикутник гострим кутом доверху, що символізує сукню дівчинки.

it - вказівним пальцем показуємо на уявний предмет.

we - підняті догори пальці обох рук долоньями навпроти - це ми.

they - вказівним пальцем однієї руки вказуємо на підняті догори пальці іншої руки, ніби показуючи на дітей, що стоять осторонь.

Настрій людини

well - стиснута в кулак долоня з піднятим догори великим пальцем символізує вміння добре виконати певну дію.

bad - стиснута в кулак долоня з опущеним донизу великим пальцем символізує не вміння виконати певну дію.

very well - кілька разів ритмічними рухами зображуємо символ "well" однією рукою.

very bad - кілька разів ритмічними рухами зображуємо символ "bad" однією рукою.

not well - зображуємо символ "well", заперечно похитуючи при цьому головою.

not bad - зображуємо символ "bad", заперечно похитуючи при цьому головою.

OK - великий та вказівний пальці з'єднуємо в положення "О".

fine - зображуємо символ "OK" двома руками.

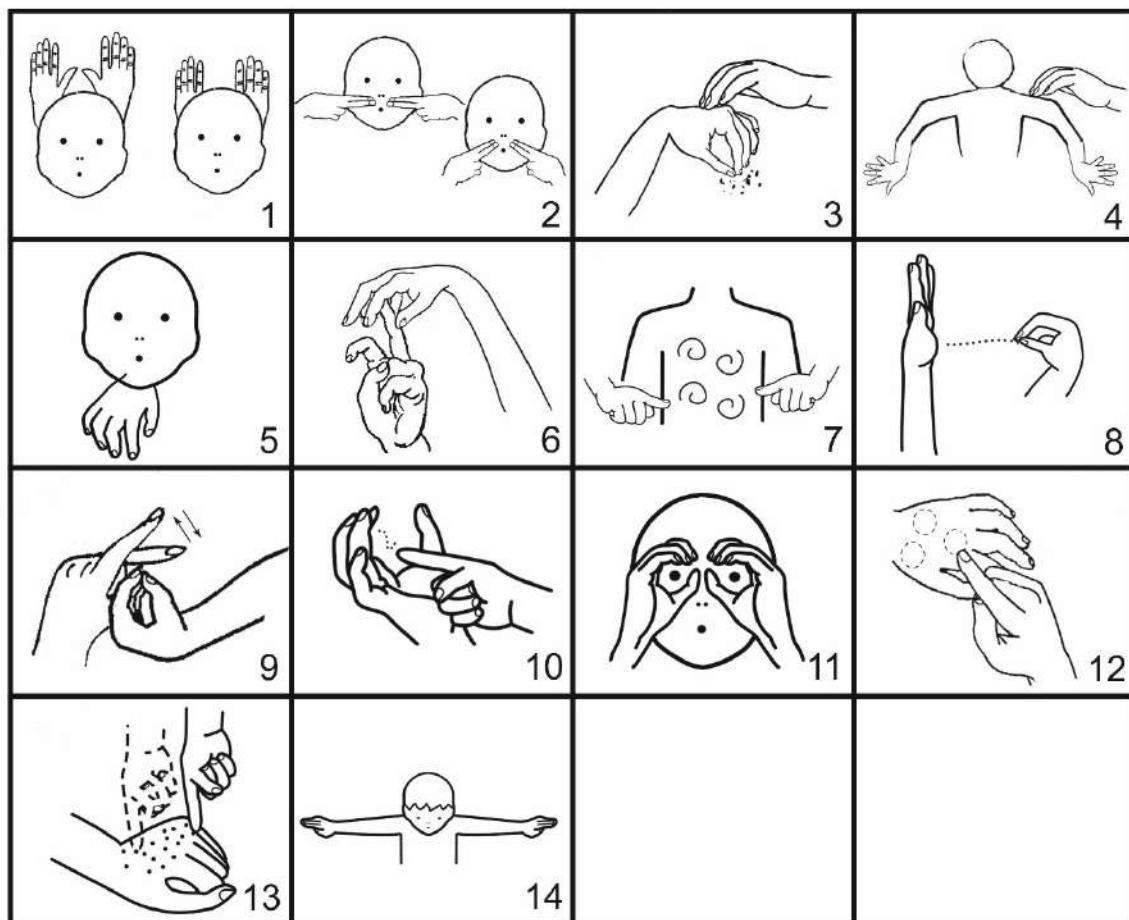
all right - створюємо символ "well" двома руками.

so - so - поперемінно зображуємо символи well та bad

excellent - двічі показуємо 10 пальців на руках.

fantastic - створюємо символ *well*, хвилеподібними рухами піднімаючи палець над головою.

Тварини

a puppy - зобразити символ собаки, зменшуючи розмір символічних вух.

a kitten - зобразити символ кота, зменшивши розмір символічних вус.

a chicken - кистю однієї руки зображуємо символ курки, потім одною рукою ніжно погладжуємо іншу, уявляючи маленьке пухнасте курчатко.

a duckling - зображуємо символ качки, потім одною рукою ніжно погладжуємо іншу, уявляючи маленьке каченятко.

a turkey - прикладаємо до підборіддя кисть з опущеними донизу пальцями, імітуючи бороду індика.

a rabbit - однією рукою імітуємо символ зайця, іншою рукою з широко розставленими і опущеними донизу пальцями зображуємо клітку над ним.

a sheep - круговими обертами вказівних пальців обох рук зображуємо на своєму тілі уявну вовну вівці.

a donkey - від піднятої вгору однієї руки тягнемо уявну мотузку, імітуючи впертого осла.

a bee - зображуємо символ мухи, пальцями іншої руки зображуємо під нею мед, що несе бджола.

a warm - вказівним пальцем в напівзігнутій, поверненій догори долоні іншої руки, яка символізує фрукт робимо рухи пальцем, символізуючи черв'яка, який точить фрукт.

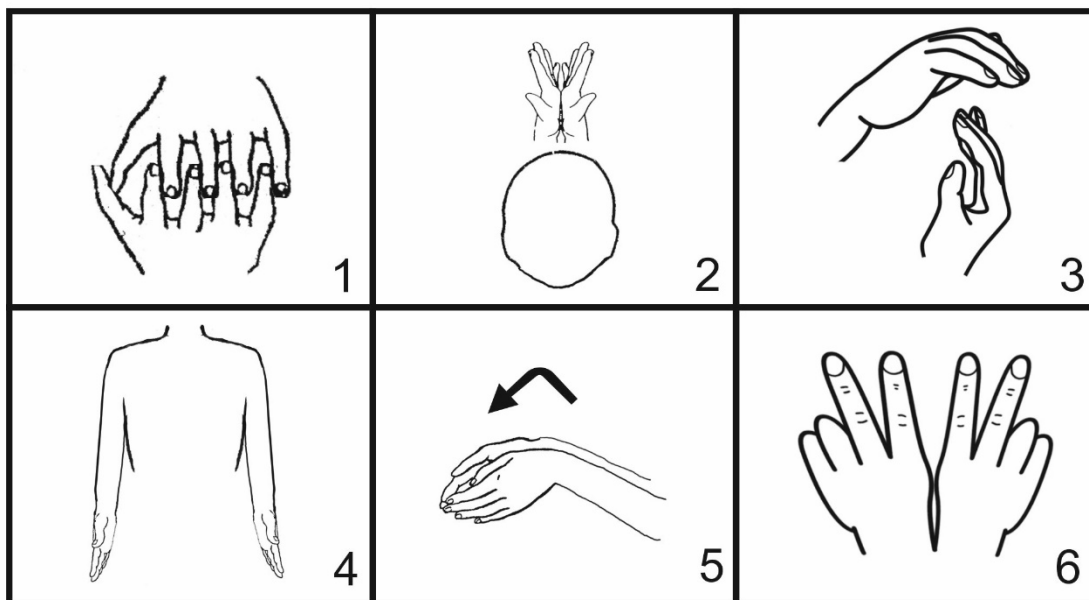
an owl - прикладені до очей зімкнуті великі та вказівні пальці обох рук асоціюються з великими очима сови.

a ladybird - вказівними пальцями однієї руки зображуємо уявні крапки на затиснутій в кулак долоні іншої руки.

an ant - зігнута кисть однієї руки - уявний мурашник, дотиками вказівного пальця іншої руки зображуємо мурах у ньому.

a bat - широко розставлені всторони руки з опущеною вниз головою асоціюються з кажаном.

Морські тварини

a shark - широко розставлені пальці однієї руки розміщуємо між широко розставленими пальцями іншої руки, імітуючи зуби акули.

a whale - дві з'єднані докупи долоні піднімаємо над головою, при цьому пальці то розводимо, то зводимо, імітуючи фонтан кита.

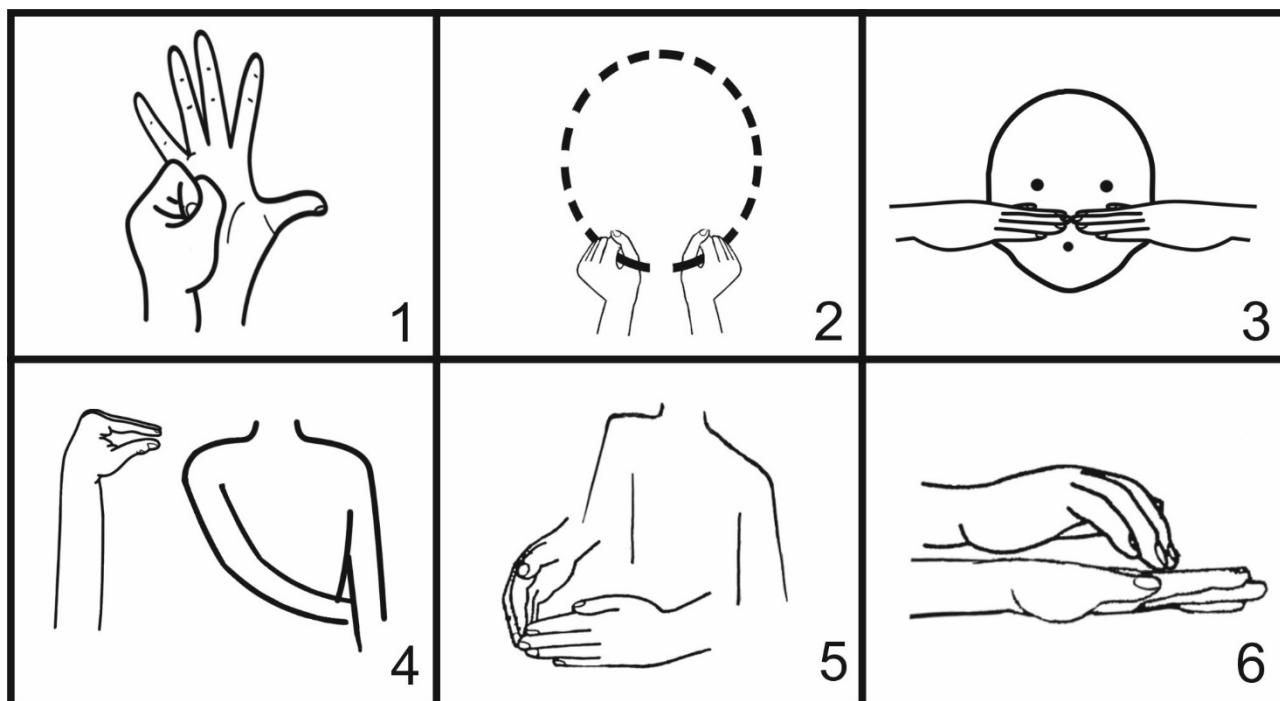
a jellyfish - напівзігнуту, повернуту донизу долоню однієї руки різко піднімаємо вгору, іншою рукою перебираємо пальцями (імітуємо щупальця медузи).

a penguin - притиснувши до тулуба руки, імітуємо рухи пінгвіна.

a dolphin - зімкненими докупи долонями обох рук імітуємо пірнання дельфіна у воду.

a crab - змикаємо і розмикаємо вказівний і великий пальці обох рук, що асоціюється з клешнями краба.

Тварини інших континентів

a peacock - до широко розставлених пальців однієї руки, що символізують розгорнутий хвіст павича, прикладаємо кулак іншої руки, що асоціюються з тілом павича.

a parrot - зігнутими в кулак долонями обох рук тримаємося за уявний обруч, на якому сидить папуга.

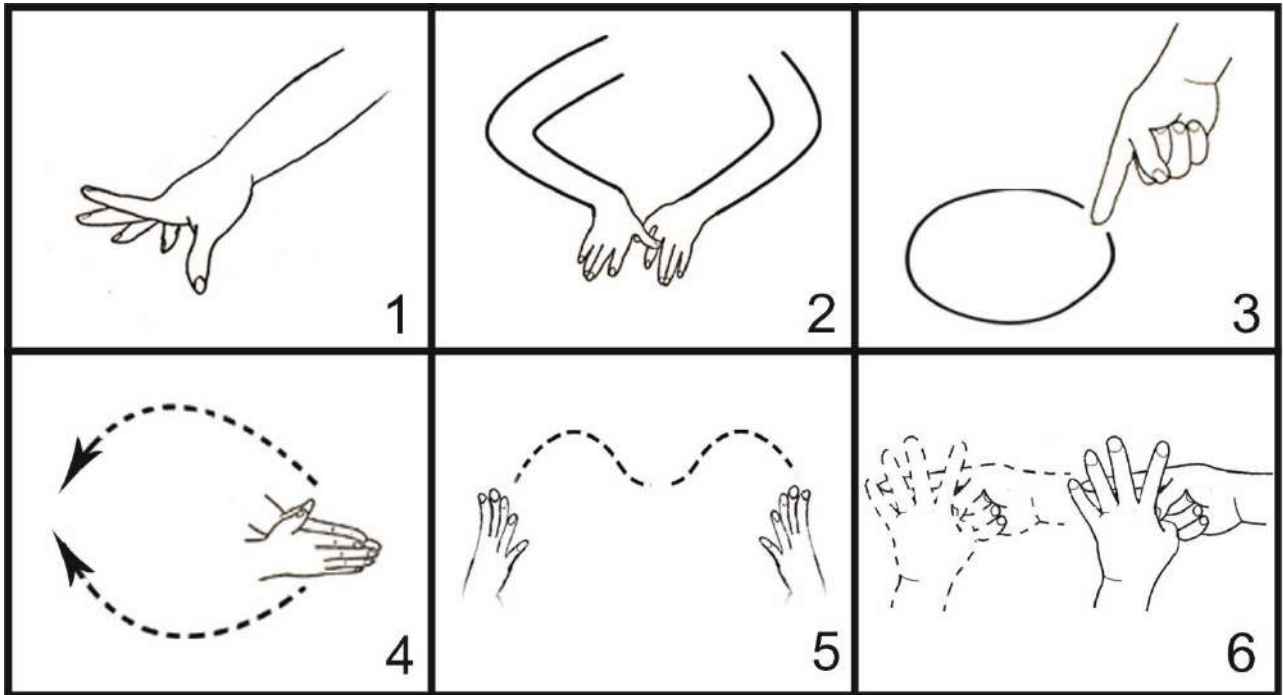
a hippo - складені повздовж дві долоні у горизонтальному положенні на рівні підборіддя символізують водойму, з якої визирає голова тварини.

an ostrich - витягнуту догори руку, яка символізує шию птаха, різко ховаємо під пахву іншої руки.

a kangaroo - двома з'єднаними перед собою руками зображуємо уявну сумку тварини.

a turtle - напівзігнутою округленою долонею однієї руки зображуємо панцир уявної черепахи, яка повільно рухається по поверхні - по розгорнутій кисті іншої руки.

Водойми

river – витягнута рука асоціюється з довгою річкою, рух пальців – із течією води.

a lake - витягнуті в дугу обидві руки змикаємо перед собою.

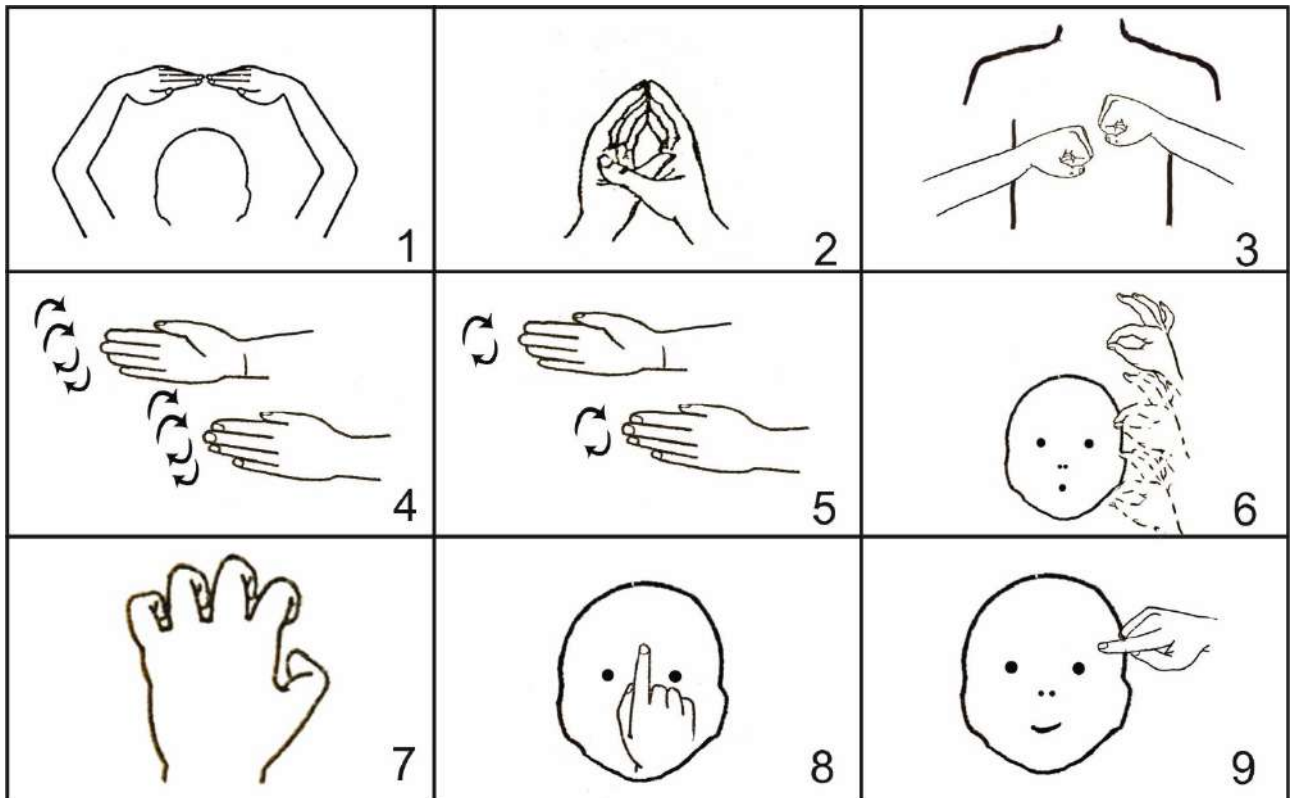
a pond - вказівним пальцем проводимо уявне коло на площині.

a sea - витягнуті вперед та з'єднані пальці обох рук розводимо в сторони та наскільки це можливо за спину, зображуючи величезний простір, заповнений водою.

an ocean - витягнутими вперед руками робимо хвилеподібні рухи в сторони та за спину.

a farm - випрямлений вказівний палець приставляємо до піднятих догори пальців іншої руки, переміщуючи зі сторони в сторону.

Прикметники, що характеризують тварин

large - двома руками візуально збільшуємо простір перед собою.

small - зімкнуті дві долоні символізують маленький простір.

brave - зігнутими кулаками обох рук імітуємо хвацький рух „бити себе в груди”.

fast- обома руками робимо швидкі кругові рухи вперед-назад.

slow - обома руками робимо повільні кругові рухи вперед-назад.

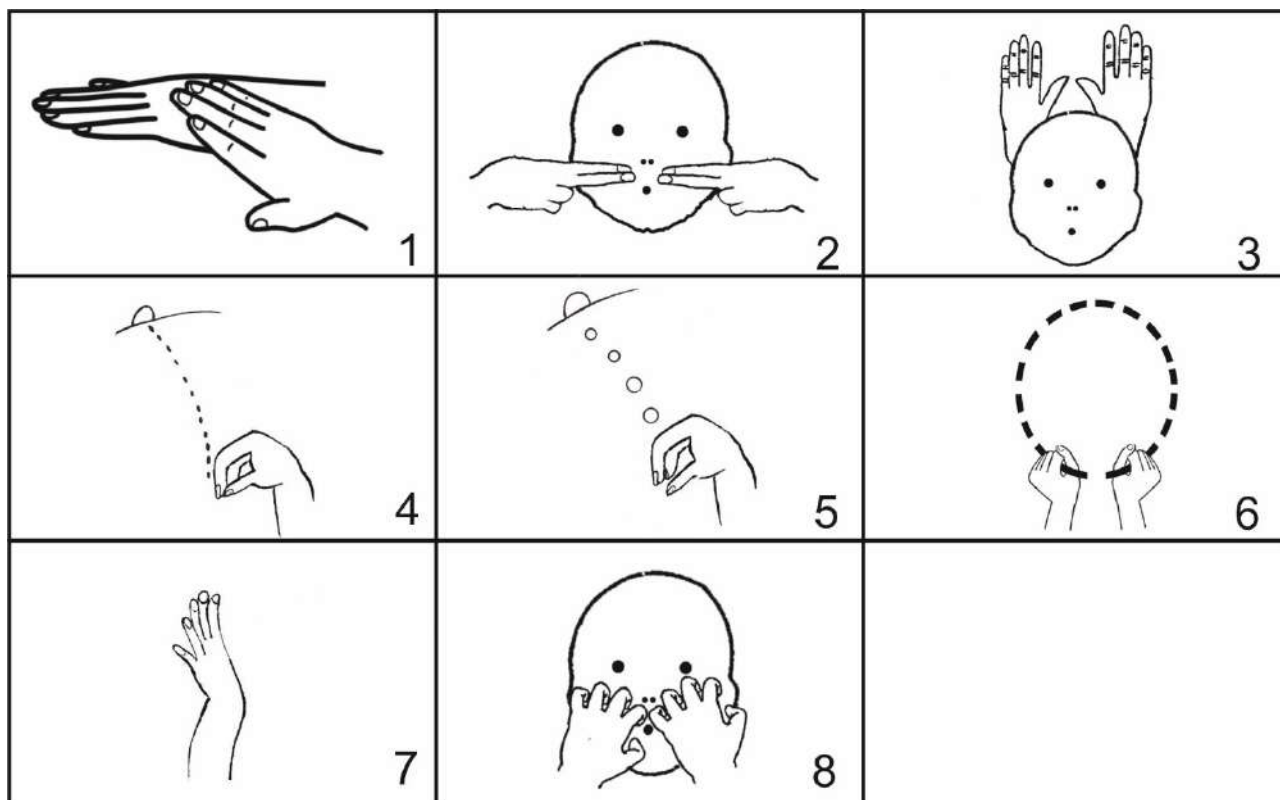
beautiful - зімкнені великий та вказівні пальці, решта - розімкнені. Повільно піднімаємо від обличчя догори, імітуючи почуття насолоди від своєї зовнішності.

ugly - напівзігнутою долонею з розставленими пальцями прикриваємо обличчя.

clever - вказівним пальцем торкаємося середини лоба.

silly - вказівним пальцем торкаємося скроні.

Домашні улюбленці

a pet - однією рукою погладжуємо другу.

a cat – прикладені до верхньої губи вказівні й середні пальці символізують уявні вуса.

a dog – приставлені до голови дві руки асоціюються з вухами собаки.

a mouse – з'єднані та опущені донизу пальці швидко рухаємо в напрямку до уявної нірки.

a rat – широко розставлені та опущені донизу пальці однієї руки швидко рухаємо в напрямку до уявної нірки.

a parrot - тримаємося за уявний обруч двома руками, імітуючи сидіння папути в клітці.

fish– робимо хвилеподібні рухи рукою по поверхні.

a hamster - напівзігнуті долоні з розставленими пальцями обох рук підносимо до щік, символізуючи щічки тварини.

to train - зображуємо однією рукою напівколо, іншою рукою імітуємо стрибок тварини крізь нього.

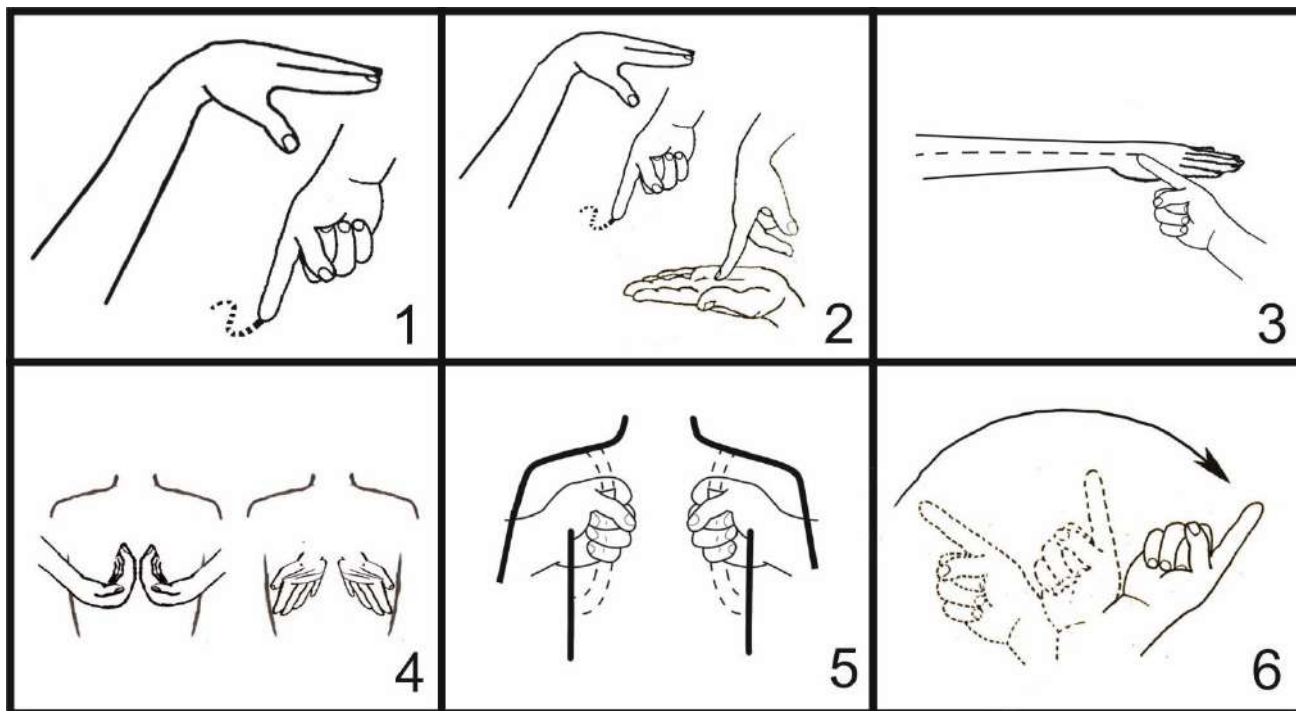
to feed - підносимо до рота руку, перебираючи пальцями при цьому.

an aquarium - робимо хвилеподібні рухи рукою по поверхні ,що символізує рибу, долонею іншої руки імітуємо дно уявного акваріума.

a cage - широко розставлені пальці однієї руки розміщуємо на кисті іншої руки.

a dog- house - зображуємо символ собаки та будинка.

Школа

a school - лівою рукою зображуємо дах будівлі, правою імітуємо письмо в зошиті.

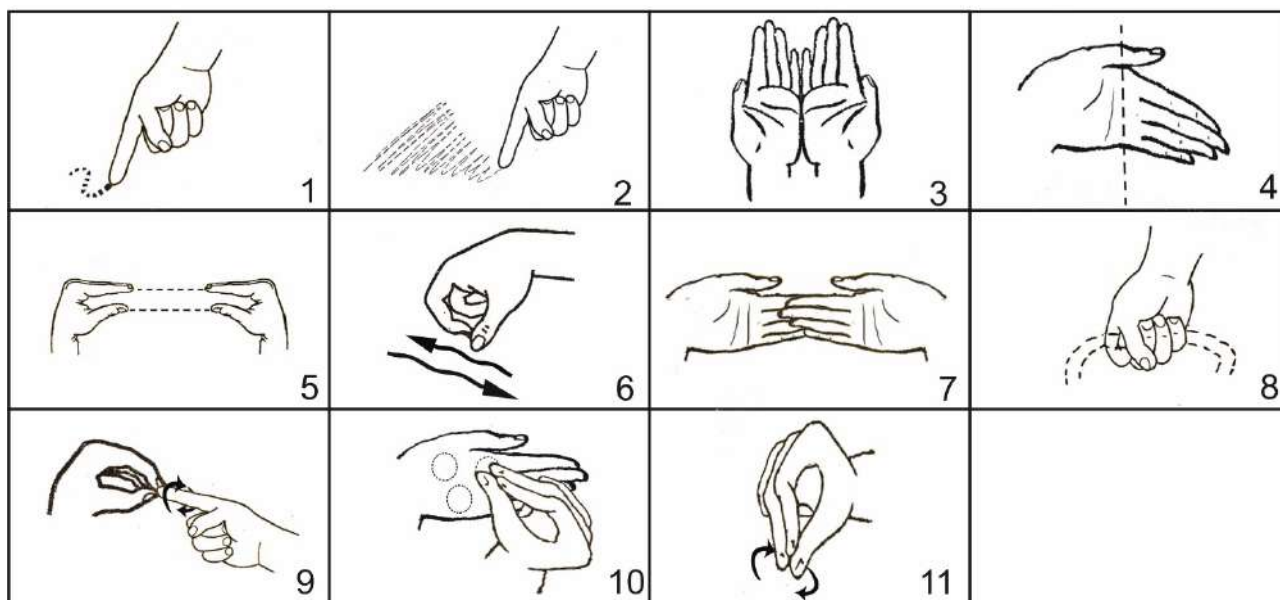
a schoolyard - імітуємо зображення школи та подвір'я.

a road - витягнута в горизонтальному положенні рука асоціюється з довгою дорогою.

a teacher - показавши на себе обома рукам, випрямляємо руки в напрямку до дітей, ніби передаючи знання учням.

a pupil - зображуємо одягання шкільного рюкзака на плечі.

Предмети шкільного вжитку

a pen – вказівним пальцем робимо рухи, які асоціюються з письмом у зошиті.

a pencil – вказівним пальцем імітуємо заштриховування.

a book – з'єднані дві долоні символізують розгорнуту книгу.

an exercise-book, a copy - book – долоня, яка згинається та розгинається, асоціюється з зошитом, який відкриваємо та закриваємо.

a ruler – складені пальці обох рук відтягуємо симетрично від середини, створюючи образ довгої лінійки.

a rubber – зігнутими пальцями імітуємо тертя по площині.

an album – складені поздовж дві долоні символізують широкі аркуші.

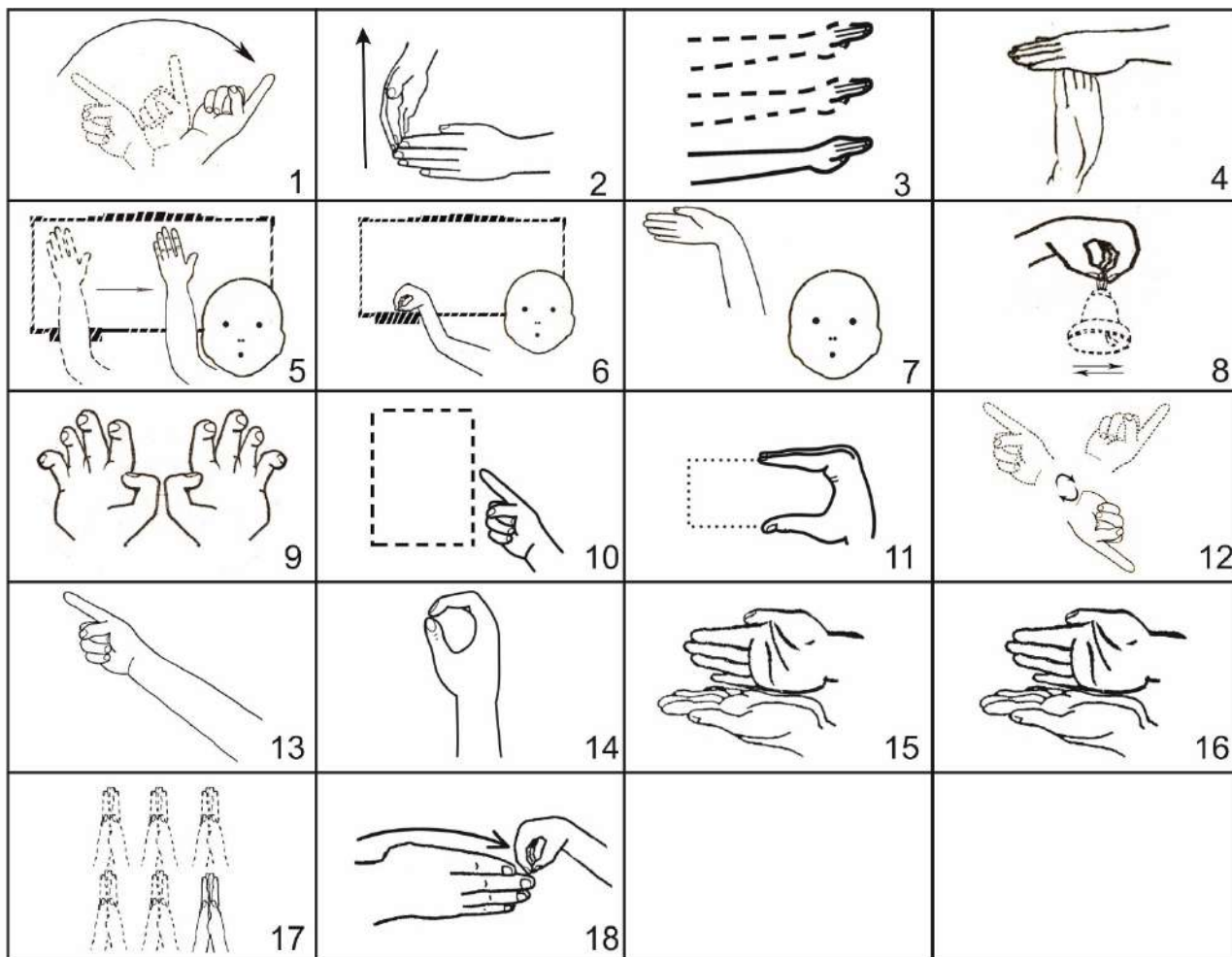
a schoolbag - зображуємо символ сумки, додаючи при цьому слово *school*.

a pencil-sharpener - вказівним пальцем однієї руки робимо кругові рухи біля пальців іншої руки.

paints - зібраними в пучок пальцями однієї руки, що символізує уявний пензлик, обводимо круги уявних фарб на долоні іншої руки – уявній палітрі.

a paint brush – зібраними в пучок пальцями однієї руки – уявним пензликом, імітуємо процес розфарбовування.

Класна кімната

a classroom - зображуємо символ кімнати, додаючи при цьому слово *class*.

a corner - показуємо рукою на куток кімнати.

a wall - випрямленою долонею робимо рух зверху вниз, ніби проводимо по уявній стіні.

a desk – з'єднані між собою долоні в «Т» положенні з похиленою верхньою площиною.

a board – відведеною назад рукою в горизонтальному положенні проводимо по уявній площині, що символізує дошку позаду вчителя.

chalk – знизу уявно створеної дошки зібраними у пучок пальцями здійснюємо рух, ніби беремо крейду.

a picture – високо піднята розпрямлена долоня відведеної назад руки символізує картину на стіні.

a bell – зімкнутими пальцями руки, якими тримаємо уявний дзвінок, виконуємо швидкі рухи з одного боку в інший.

a map – дві долоні із ледве зігнутими пальцями, створюючи форму круга, поставлені одна біля одної, що символізує карту із зображенням двох півкуль нашої планети.

a poster - вказівним пальцем зображуємо контури півкуль Землі.

a card -

a clock– випрямленим вказівним пальцем робимо відривчасті рухи по колу, імітуючи ходу стрілки годинника.

a pointer – рука із випрямленим вказівним пальцем.

a globe - зігнутими пальцями піднятої руки імітуємо круглий предмет.

a shelf – одна долоня в горизонтальному та інша у вертикальному положенні з'єднані між собою перпендикулярно.

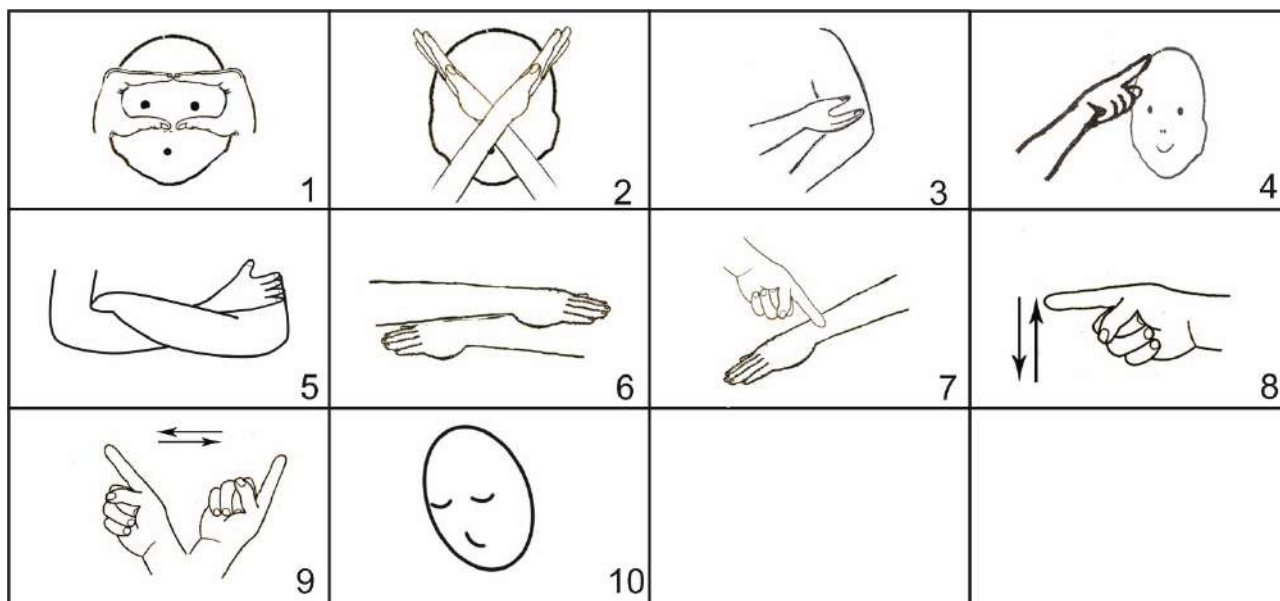
a bookshelf - по випрямленій кисті однієї руки робимо вертикальні рухи іншою рукою, що символізують книги на полиці.

a bookcase - переставними рухами стулених до купи долонь, що символізують закриту книгу, імітуємо рух, ніби ставимо книги на уявній полиці шафи.

a pencil-case - по краю випрямленої долоні однієї руки проводимо рух, який символізує відкривання та закривання блискавки на пеналі.

a diary - на зігнутій долоні однієї руки ставимо уявну оцінку іншою рукою.

Прикметники, що характеризують учня

present - з'єднані пальці обох рук приставляємо до обличчя на рівні очей.

absent - перехрещуємо кисті рук перед обличчям.

on duty - днією рукою проводимо по контурах уявної пов язки чергового на передпліччі іншої руки.

attentive - піднятий догори вказівний палець символізує увагу.

lazy - закладені одна за одну руки на рівні грудей символізують небажання щось робити.

ready - одну руку кладемо на другу на рівні грудей, показуючи готовність до чогось.

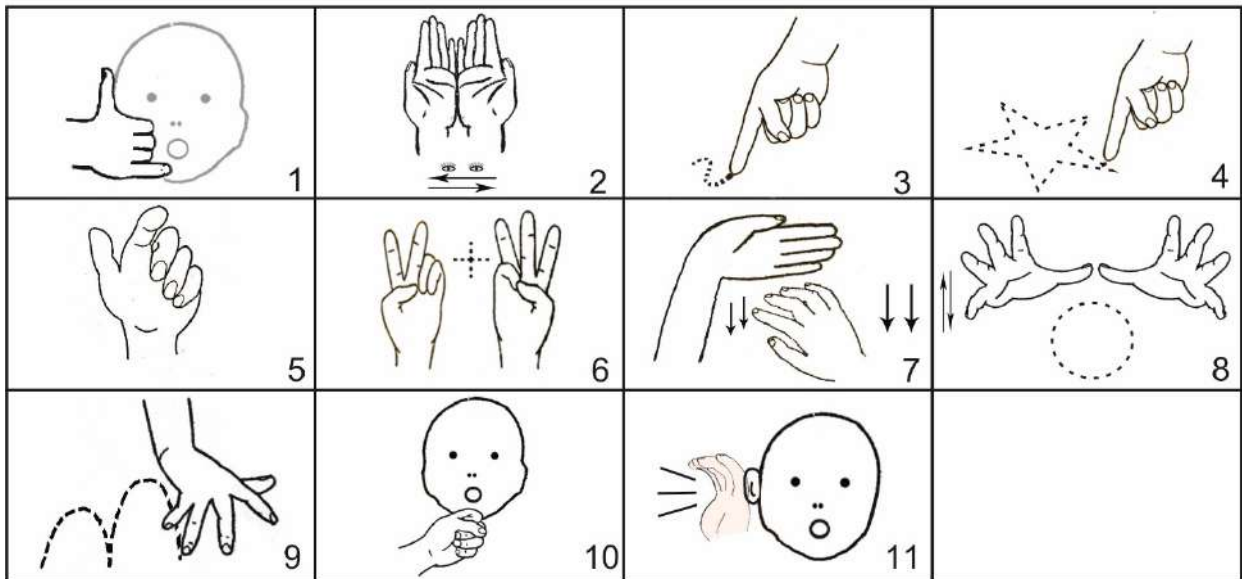
late - вказівним пальцем правої руки показуємо на уявний годинник на зап'ясті лівої руки.

right - повторювальні рухи вказівного пальця зверху вниз символізують схвалення.

wrong - повторювальні рухи вказівного пальця з боку в бік символізують несхвалення

sorry - схилена донизу голова символізує вибачення.

Дії на уроках

to speak - говоримо в уявну слухавку телефону.

to read – з'єднані повернуті догори долоні асоціюються з розгорнутою книгою, яку читаємо, водячи очима зліва направо.

to write - робимо рух правою рукою по розгорнутій долоні лівої руки, що символізує письмо.

to draw - вказівним пальцем імітуємо процес малювання на мольберті.

to count – послідовно загинаємо пальці руки.

to do sums - піднімаємо кілька пальців на кожній руці та зображуємо символ +.

to play on the computer – натискаючи пальцями руки на уявну клавіатуру, імітуємо гру на комп'ютері.

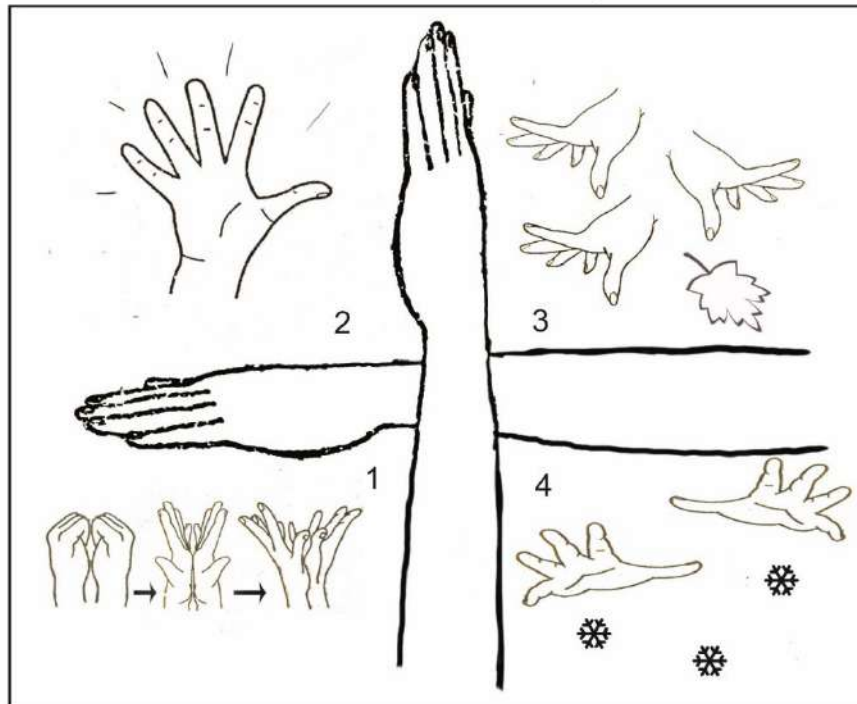
to play sports - кидаємо уявний м'яч перед собою.

to jump – руку переставляємо вперед великими ривками.

to sing - імітуємо спів в уявний мікрофон, похитуючи при цьому головою в такт.

to listen to music - приставляємо руку до вуха, ніби прислухаючись.

Пори року

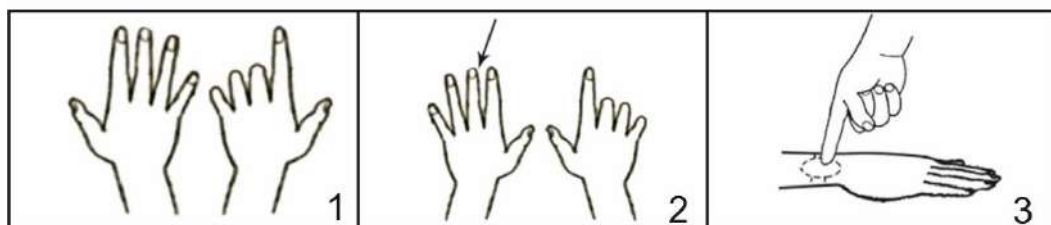
Дві перехрещені руки символізують чотири пори року

spring (1) – зібрані у пучок пальці обох рук різко розкриваємо, створюючи асоціацію з квітами, які розпускаються;

summer(2) – піднімаємо руку вгору, з широко розставленими пальцями, якими рухаємо, символізуючи яскраве сонячне проміння.

autumn (3) – піднімаємо руки вгору і повільно опускаємо вниз, рухаючи пальцями, символізуючи листя, яке падає;

winter(4) – піднімаємо руки вгору з широко розставленими пальцями і повільно опускаємо вниз, рухаючи пальцями, символізуючи снігопад.

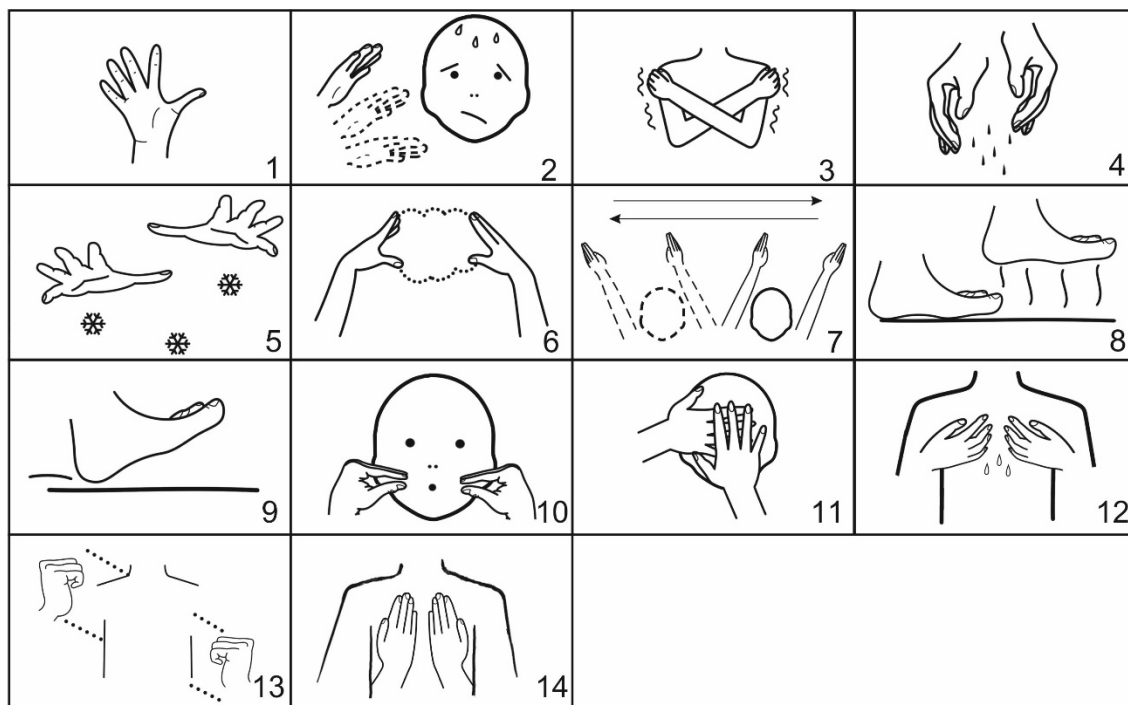

day, 7 days - підняті догори 5 пальців лівої руки та великий і вказівний пальці правої руки символізують 7 днів тижня. Розпочинаючи з великого пальця лівої руки по чергово піднімаємо кожен палець, символізуючи окремий день тижня.

today - зобразивши символ 7 днів тижня, вказуємо на один з днів.

now - розгорнуту долоню правої руки прикладаємо до зап'ястя лівої руки на місце уявного годинника.

Погода

sunny - високо піднята рука із розставленими пальцями, якими рухаємо, символізує промінчики сонця.

hot – рукою робимо махові рухи біля обличчя.

cold– тремтимо, охопивши руками свій тулуб.

rainy - пальцями обох рук показуємо рух краплинок зверху донизу.

snowy - розставленими пальцями долонь імітуємо падіння сніжинок зверху.

cloudy - обома руками зображуємо уявну хмаринку в повітрі.

windy - витягнутими вперед руками робимо рухи з сторони в сторону, символізуючи рух вітру.

muddy - почергово піднімаємо ноги, імітуючи ходіння по болотистій поверхні.

slippery - однією ногою імітуємо рух по слизькій поверхні.

frosty - пальцями обох рук імітуємо пощипування морозу по щоках.

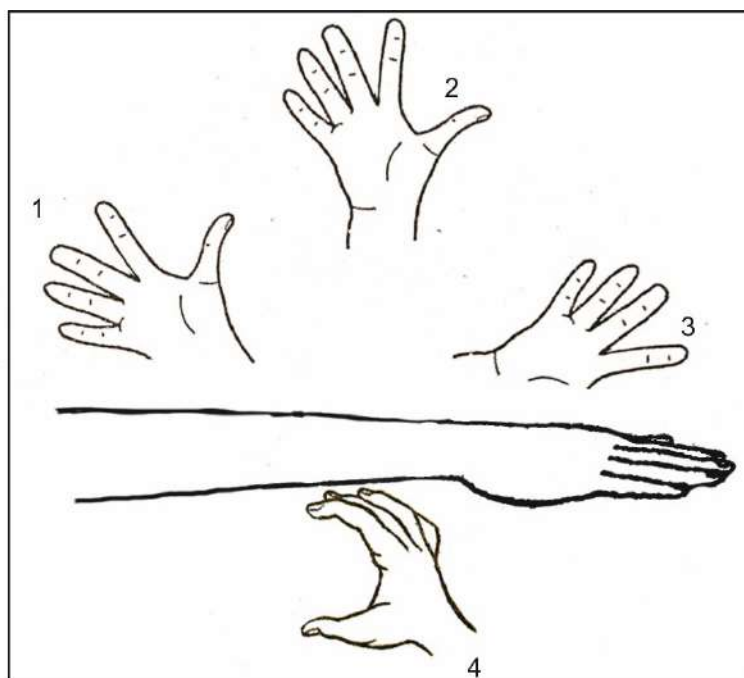
foggy - перехрещеними пальцями обох рук проводимо перед очима, імітуючи туманну погоду.

wet - перебираємо пальцями, імітуючи струшування крапель дощу з одягу.

dry - імітуємо витирання спини рукою.

warm - прикладаємо руки до грудей, ніби відчуваючи тепло від них.

Ранок, день, вечір, ніч

Рука в горизонтальному положенні зображує лінію горизонту. Інша рука (символ сонця) рухається по лінії горизонту, зображуючи ранок (1), день (2), вечір (3). Вийшов місяць – наступила ніч (4).

Список використаної літератури

1. Василенко М. Граючись – виграємо / М. Василенко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – № 1. – С. 104-106.
2. Волков Б. Психология младшего школьника. – М., 2002. – 128 с.
3. Бідюк І. В. Психологічні основи навчання іноземної мови у початковій школі / І. В. Бідюк [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://www.glavnyk.com.ua/PG_UKR_20_04_2004.htm.
4. Гелева М. Дайте до детства обратный билет / М. Гелева // Зеркало Недели. – 1999. – № 25 (246).
5. Гетьман Л. Ю. Стратегії навчання та види діяльності молодших школярів / Л. Ю. Гетьман // Англійська мова в початковій школі. – 2006. – № 4 (17). – С. 28-31.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К., 2003. – 261 с.
7. Захарченко А. О. Особливості організації навчання англійської мови на ранньому етапі / А. О. Захарченко // Англійська мова в початковій школі. – 2008. – № 1 (38). – С. 28-31.
8. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – М., 1991. – 220 с.
9. Карп'юк О. Особливості комунікативно-орієнтованого навчання англійської мови в початковій школі / О. Карп'юк. – К. : Навчальна книга. – 2004. – 120 с.
10. Коваленко О. Я. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформацій іншомовної освіти / О. Я. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – № 2. – С. 20-24.
11. Коваленко О. Я. Про вивчення іноземних мов у 2002/2003 навчальному році / О. Я. Коваленко // English. – № 20. – 2002. – С. 3-4.
12. Кулагина И. Ю. Возрастная психология : полный жизненный цикл развития человека : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / И. Ю. Кулагина, В. И. Колюцкий. – М. : ТЦ «Сфера», при участии «Юрайт-М», 2001. – 464 с.
13. Малихіна О. В. Мотивація учіння молодших школярів / О. В. Малихіна. – К., 2002. – 304 с.
14. МОН України. Іноземні мови. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. – К. : Перун, 2005.
15. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи / В. Г. Редько. – К. : Генеза, 2007. – 136 с.

16. Редько В. Г. Місце і роль підручника у навчальному процесі з іноземної мови / В. Г. Редько // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 41-45.
17. Редько В. Г. Одиниці навчання іншомовного спілкування у контексті комунікативно-орієнтованого підходу / В. Г. Редько // Національна освіта : Традиції і новації : зб. – К., Житомир, 2002. – С. 198-205.
18. Савченко О. Я. Реформування змісту початкової освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 1996. – № 1. – С.2-7.
19. Склярєнко Н. К. Як навчити сьогодні іноземних мов (Концепція) / Н. К. Склярєнко // Іноземні мови. – 1995. – № 1. – С.5-9.
20. Сухобоченкова І. Комунікативно-орієнтований підхід до навчання англійської мови (теорія та практика) / І. Сухобоченкова // Англійська мова в початковій школі. – 2009. – № 8 (57) – С. 27.
21. Тамберг Ю. Г. Как научить ребенка думать : учебное пособие / Ю. Г. Тамберг. – СПб. : МихаилСизов, 2002. – 320 с.
22. Фендрикова О. Т. Ігри на початковому етапі вивчення іноземної мови / О. Т. Фендрикова // Англійська мова в початковій школі. – 2008. – № 9 (46) – С. 32-33.
23. Шаленко О. П. Іноземні мови – для життя / О. П. Шаленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2002. – № 1-2. – С. 28-32.
24. Шкваріна Т. М. Англійська мова для наймолодших / Т. М. Шкваріна. – Харків : Основа, 2004. – 159 с.
25. Seligson Paul. An Introduction to Teaching English to Children. – Susan House, Richmond Publishing, 1997. – 96 с.
26. Slattery Mary, Willis Jane. English for Primary Teachers. – Oxford University Press, 2001. – 148с.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів.....	9
Програма для дітей старшого дошкільного віку.....	19
Програма для 1-го класу.....	21
Програма для 2-го класу.....	23
Програма для 3-го класу.....	25
Програма для 4-го класу.....	27
Методичні рекомендації	29
Каендарно тематичне планування для дітей старшого дошкільного віку	53
Додатки.....	64
Використана література.....	100